ЕКСПРЕС-ДОПОМОГА

Нова школа

Польська мова

УВЕСЬ ШКІЛЬНИЙ КУРС У 100 ТЕМАХ

• Затверджених • Необхідних • Обов'язкових •

ОДНА ТЕМА — ОДИН ПОГЛЯД!

ЕКСПРЕС-ДОПОМОГА

Нова школа

Польська мова

УВЕСЬ ШКІЛЬНИЙ КУРС У 100 ТЕМАХ

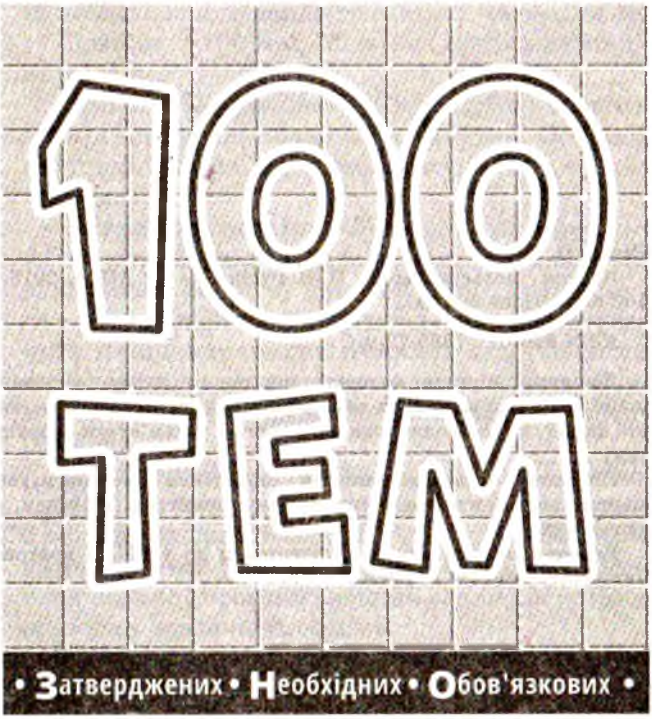

АССА
ВИДАВНИЦТВО
2018

УДК 811.162.1
ББК 81.2
Р 88

Видавництво висловлює подяку за фахові наукові консультації доктору гуманітарних наук Кшиштофу Гаєвському (Польська академія наук, Інститут літературних досліджень).

Русіна О. В.

Р 88 100 тем. Польська мова / О. В. Русіна. — Х.: АССА, 2018. — 160 с. — (Нова школа).

ISBN 978-617-7385-72-0.

Довідник містить матеріал шкільного курсу, відібраний у 100 найбільш важливих тем. Інформація представлена в наочній формі, що дозволяє швидко знайти і запам'ятати необхідну тему.

Посібник надає можливість самостійно систематизувати знання, зосередити увагу на основних поняттях, термінах, визначеннях.

Рекомендований для бліц-підготовки до уроків і контрольних робіт, а також до ДПА і ЗНО.

УДК 811.162.1
ББК 81.2

© Русіна О. В., 2018
© ПП «АССА», 2018
© Панченко О. І., дизайн обкладинки, 2018

ISBN 978-617-7385-72-0

ПЕРЕДМОВА (WSTĘP)

Вивчення іноземної мови вимагає постійного повернення до пройденого матеріалу та його закріплення. Багатьом учням, особливо початківцям, часто буває важко виокремити головні теми, які потребують найбільшої уваги.

«100 тем» — це стисла та наочна інформація, що легко засвоюється і запам'ятовується. Посібник стане надійним помічником і для тих, хто тільки починає вивчати польську мову, і для тих, хто хоче швидко пригадати основні правила граматики та базову лексику.

Довідник «100 тем. Польська мова» містить наступні розділи.

Розділ «*Граматика*» («*Gramatyka*») висвітлює основні граматичні правила та винятки. Особлива увага приділяється відмінностям української та польської мов.

Матеріали розділу «*Лексика для початківців*» («*Leksyka dla początkujących*») стануть основою для подальшого розвитку навичок усного мовлення. А слова з теми «Хибні друзі перекладача» допоможуть уникнути найпоширеніших помилок під час спілкування. Крім того, ця частина посібника містить лексику з розмовних тем, приклади яких подані у наступних розділах.

«*Усні вправи*» («*Ćwiczenia ustne*») та «*Письмові вправи*» («*Ćwiczenia pisemne*») можуть стати основою для самостійних практичних занять, спрямованих на розвиток навичок усного мовлення та письма. До кожної теми подано короткий словничок для поступового розширення лексичного запасу.

Впевнені, що ви легко опануєте ці 100 найважливіших тем і отримаєте гарний стимул та надійну базу знань для подальшого вивчення польської мови.

Список позначень, використаних у посібнику

● — визначення понять, основоположні пункти.

 — класифікації понять, вживання й використання певних форм усередині базової позиції.

— виняток із правил, цікаві факти.

Список скорочень, використовуваних для граматичних понять

M	Mianownik	називний відмінок
D	Dopełniacz	родовий відмінок
B	Biernik	знахідний відмінок
N	Narzędnik	орудний відмінок
Ms	Miejscownik	місцевий відмінок
W	Wołacz	кличний відмінок
r. m.	rodzaj męski	чоловічий рід
r. ż.	rodzaj żeński	жіночий рід
r. n.	rodzaj nijaki	середній рід

ЗМІСТ (SPIS TREŚCI)

Передмова (Wstęp) 3

Розділ I (Rozdział I). Граматика (Gramatyka)

1. Алфавіт (Alfabet) 11
2. Диграфи, або двознаки (Digrafy (dwuznaki)) 12
3. Наголос (Akcent) 14
4. Побудова речень (Budowa zdań) 15
5. Іменник. Рід і число іменників (Rzeczownik. Rodzaj i liczba rzeczowników) 16
6. Відмінювання іменників (Odmiana rzeczowników) 17
7. Іменник. Називний відмінок (Rzeczownik. Mianownik) 18
8. Іменник. Родовий відмінок. Однина (Rzeczownik. Dopełniacz. Liczba pojedyncza) 20
9. Закінчення іменників чоловічого роду однини (Końcówki rzeczowników rodzaju męskiego w liczbie pojedynczej) 21
10. Іменник. Родовий відмінок. Множина (Rzeczownik. Dopełniacz. Liczba mnoga) 23
11. Вживання дієслів з іменниками родового відмінка (Używanie czasowników z rzeczownikami w Dopełniaczu) . . . 24
12. Іменник. Давальний відмінок (Rzeczownik. Celownik) 25
13. Іменник. Чергування звуків у давальному відмінку (Rzeczownik. Wymiany głoskowe w Celowniku) 27
14. Іменник. Знахідний відмінок. Однина (Rzeczownik. Biernik. Liczba pojedyncza) 29
15. Іменник. Знахідний відмінок. Множина (Rzeczownik. Biernik. Liczba mnoga) 30
16. Іменник. Орудний відмінок (Rzeczownik. Narzędnik) 32
17. Іменник. Місцевий відмінок (Rzeczownik. Miejscownik) . . . 34
18. Чергування звуків у місцевому відмінку однини (Wymiany głoskowe w Miejscowniku w liczbie pojedynczej) . . 36
19. Іменник. Кличний відмінок (Rzeczownik. Wołacz) 37
20. Іменники, що відмінюються нерегулярно (Rzeczowniki o nietypowej odmianie) 38
21. Віддієслівні іменники (Rzeczowniki odczasownikowe) 40
22. Прикметник. Називний відмінок (Przymiotnik. Mianownik) 41
23. Прикметник. Родовий відмінок (Przymiotnik. Dopełniacz) 42

24. Прикметник. Давальний відмінок (Przymiotnik. Celownik) ... 43
25. Прикметник. Знахідний відмінок (Przymiotnik. Biernik) ... 44
26. Прикметник. Орудний відмінок (Przymiotnik. Narzędnik) ... 45
27. Прикметник. Місцевий відмінок (Przymiotnik. Miejscownik) ... 46
28. Ступені порівняння прикметників (Stopniowanie przymiotników) ... 47
29. Займенник (Zaimek) ... 49
30. Особові займенники (Zaimki osobowe) ... 50
31. Відмінювання особових займенників (Odmiana zaimków osobowych) ... 51
32. Присвійні займенники. Однина (Zaimki dzierżawcze. Liczba pojedyncza) ... 52
33. Присвійні займенники. Множина (Zaimki dzierżawcze. Liczba mnoga) ... 54
34. Числівник. Кількісні числівники (Liczebnik. Liczebniki główne) ... 56
35. Порядкові числівники (Liczebniki porządkowe) ... 58
36. Позначення часу (Określenie czasu) ... 60
37. Дієслово (Czasownik) ... 61
38. Четверта дієвідміна (Koniugacja czwarta) ... 62
39. Третя дієвідміна (Koniugacja trzecia) ... 63
40. Друга дієвідміна (Koniugacja druga) ... 64
41. Друга дієвідміна. Чергування приголосних в основах дієслів (Koniugacja druga. Wymiany spółgłoskowe w tematach czasowników) ... 65
42. Перша дієвідміна (Koniugacja pierwsza) ... 67
43. Перша дієвідміна. Складні випадки відмінювання (Koniugacja pierwsza. Czasowniki o nieregularnej odmianie) ... 70
44. Доконаний вид дієслова (Aspekt dokonany czasownika) ... 73
45. Минулий час (Czas przeszły) ... 74
46. Минулий час. Дієслова-винятки (Czas przeszły. Czasowniki nieregularne) ... 76
47. Минулий час. Чергування звуків (Czas przeszły. Wymiany głoskowe) ... 78
48. Майбутній час (Czas przyszły) ... 80
49. Відмінювання дієслова powinien (Odmiana czasownika powinien) ... 81
50. Безособові форми (Formy bezosobowe) ... 82
51. Наказовий спосіб (Tryb rozkazujący) ... 83

52. Умовний спосіб (Tryb przypuszczający) 85
53. Прислівник. Ступені порівняння (Przysłówek. Stopniowanie przysłówków) 86
54. Дієприслівник (Imiesłów przysłowkowy) 88
55. Активний дієприкметник (Imiesłów przymiotnikowy czynny) 89
56. Пасивний дієприкметник (Imiesłów przymiotnikowy bierny) 90
57. Прийменник (Przyimek) 91
58. Сполучник (Spójnik) 92

Розділ II (Rozdział II). Лексика для початківців (Słownictwo dla początkujących)

59. Перша зустріч (Pierwsze spotkanie) 95
60. Зовнішній вигляд (Wygląd zewnętrzny) 96
61. Одяг (Ubrania) 98
62. Риси характеру (Cechy charakteru) 99
63. Емоції та почуття (Emocje i uczucia) 100
64. Родина (Rodzina) 101
65. Квартира (Mieszkanie) 102
66. Обстановка дому. Щоденні дії (Wyposażenie domu. Czynności codzienne) 103
67. Звичайний день (Zwykły dzień) 104
68. Їжа (Jedzenie) 105
69. Кав'ярня, ресторан, бар (Kawiarnia, restauracja, bar) 106
70. Місто (Miasto) 107
71. Подорожі (Podróże) 108
72. У магазині (W sklepie) 109
73. Професії (Zawody) 110
74. Свята (Święta) 111
75. Кольори та форми (Kolory i kształty) 112
76. Хибні друзі перекладача (Fałszywi przyjaciele tłumacza) 113

Розділ III (Rozdział III). Усні вправи (Ćwiczenia ustne)

77. Перша зустріч (Pierwsze spotkanie) 115
78. Перша зустріч. Звідки ти і де ти живеш? (Pierwsze spotkanie. Skąd jesteś i gdzie mieszkasz?) 117
79. Кілька слів про себе (Kilka słów o sobie) 118
80. Мої мрії і те, що мене надихає (Moje marzenia oraz inspiracje) 120
81. Моя родина (Moja rodzina) 122
82. Мої родичі (Moi krewni) 124
83. Мій день (Mój dzień) 126

84. Мої вихідні (Moje weekendy) 127
85. Моя квартира (Moje mieszkanie) 128
86. Хобі (Hobby) 130
87. Вчорашня пригода (Wczorajsza przygoda) 132
88. Вихідні біля моря (Weekend nad morzem) 134
89. Улюблена страва (Ulubione danie) 136
90. Польща (Polska) 138
91. Природничі цікавинки у Польщі (Atrakcje przyrodnicze w Polsce) 140
92. Свята у Польщі (Święta w Polsce) 141
93. Освіта у Польщі (Wykształcenie w Polsce) 143
94. Планування подорожі (Planowanie podróży) 144
95. Краків: міський транспорт і покупки (Kraków: komunikacja miejska i zakupy) 146
96. Краків: вільний час (Kraków: czas wolny) 147
97. Вивчення і значення іноземних мов (Nauka i rola języków obcych) 148

Розділ IV (Rozdział IV). Письмові вправи (Ćwiczenia pisemne)

98. Резюме (CV) 151
99. Оголошення (Ogłoszenie) 153
100. Есе (Esej) 155

Додаток 156

РОЗДІЛ І (ROZDZIAŁ I). ГРАМАТИКА (GRAMATYKA)

1. Алфавіт (Alfabet)
2. Диграфи, або двознаки (Digrafy (dwuznaki))
3. Наголос (Akcent)
4. Побудова речень (Budowa zdań)
5. Іменник. Рід і число іменників (Rzeczownik. Rodzaj i liczba rzeczowników)
6. Відмінювання іменників (Odmiana rzeczowników)
7. Іменник. Називний відмінок (Rzeczownik. Mianownik)
8. Іменник. Родовий відмінок. Однина (Rzeczownik. Dopełniacz. Liczba pojedyncza)
9. Закінчення іменників чоловічого роду однини (Końcówki rzeczowników rodzaju męskiego w liczbie pojedynczej)
10. Іменник. Родовий відмінок. Множина (Rzeczownik. Dopełniacz. Liczba mnoga)
11. Вживання дієслів з іменниками родового відмінка (Używanie czasowników z rzeczownikami w Dopełniaczu)
12. Іменник. Давальний відмінок (Rzeczownik. Celownik)
13. Іменник. Чергування звуків у давальному відмінку (Rzeczownik. Wymiany głoskowe w Celowniku)
14. Іменник. Знахідний відмінок. Однина (Rzeczownik. Biernik. Liczba pojedyncza)
15. Іменник. Знахідний відмінок. Множина (Rzeczownik. Biernik. Liczba mnoga)
16. Іменник. Орудний відмінок (Rzeczownik. Narzędnik)
17. Іменник. Місцевий відмінок (Rzeczownik. Miejscownik)
18. Чергування звуків у місцевому відмінку однини (Wymiany głoskowe w Miejscowniku w liczbie pojedynczej)
19. Іменник. Кличний відмінок (Rzeczownik. Wołacz)
20. Іменники, що відмінюються нерегулярно (Rzeczowniki o nietypowej odmianie)
21. Віддієслівні іменники (Rzeczowniki odczasownikowe)
22. Прикметник. Називний відмінок (Przymiotnik. Mianownik)
23. Прикметник. Родовий відмінок (Przymiotnik. Dopełniacz)
24. Прикметник. Давальний відмінок (Przymiotnik. Celownik)
25. Прикметник. Знахідний відмінок (Przymiotnik. Biernik)
26. Прикметник. Орудний відмінок (Przymiotnik. Narzędnik)
27. Прикметник. Місцевий відмінок (Przymiotnik. Miejscownik)
28. Ступені порівняння прикметників (Stopniowanie przymiotników)
29. Займенник (Zaimek)
30. Особові займенники (Zaimki osobowe)
31. Відмінювання особових займенників (Odmiana zaimków osobowych)
32. Присвійні займенники. Однина (Zaimki dzierżawcze. Liczba pojedyncza)
33. Присвійні займенники. Множина (Zaimki dzierżawcze. Liczba mnoga)
34. Числівник. Кількісні числівники (Liczebnik. Liczebniki główne)
35. Порядкові числівники (Liczebniki porządkowe)

36. Позначення часу (Określenie czasu)
37. Дієслово (Czasownik)
38. Четверта дієвідміна (Koniugacja czwarta)
39. Третя дієвідміна (Koniugacja trzecia)
40. Друга дієвідміна (Koniugacja druga)
41. Друга дієвідміна. Чергування приголосних в основах дієслів (Koniugacja druga. Wymiany spółgłoskowe w tematach czasowników)
42. Перша дієвідміна (Koniugacja pierwsza)
43. Перша дієвідміна. Складні випадки відмінювання (Koniugacja pierwsza. Czasowniki o nieregularnej odmianie)
44. Доконаний вид дієслова (Aspekt dokonany czasownika)
45. Минулий час (Czas przeszły)
46. Минулий час. Дієслова-винятки (Czas przeszły. Czasowniki nieregularne)
47. Минулий час. Чергування звуків (Czas przeszły. Wymiany głoskowe)
48. Майбутній час (Czas przyszły)
49. Відмінювання дієслова powinien (Odmiana czasownika powinien)
50. Безособові форми (Formy bezosobowe)
51. Наказовий спосіб (Tryb rozkazujący)
52. Умовний спосіб (Tryb przypuszczający)
53. Прислівник. Ступені порівняння (Przysłówek. Stopniowanie przysłówków)
54. Дієприслівник (Imiesłów przysłowkowy)
55. Активний дієприкметник (Imiesłów przymiotnikowy czynny)
56. Пасивний дієприкметник (Imiesłów przymiotnikowy bierny)
57. Прийменник (Przyimek)
58. Сполучник (Spójnik)

1. АЛФАВІТ (ALFABET)

- В основі польської абетки — латинське письмо. У сучасному польському алфавіті — **32 літери**.

A a	[a]	**I i**	[і]	**R r**	[р]
Ą	[а носове]	**J j**	[й]	**S s**	[с]
B b	[б]	**K k**	[к]	**Ś ś**	[ш']
C c	[ц]	**L l**	[л']	**T t**	[т]
Ć ć	[ч']	**Ł ł**	[ў ледь чутне в]	**U u**	[у]
D d	[д]	**M m**	[м]	**W w**	[в]
E e	[е]	**N n**	[н]	**y**	[и]
Ę	[е носове]	**ń**	[н']	**Z z**	[з]
F f	[ф]	**O o**	[о]	**Ź ź**	[ж']
G g	[ґ]	**Ó ó**	[у]	**Ż ż**	[ж]
H h	[х]	**P p**	[п]		

- Літери **Q, V** та **X** вживаються лише у словах іншомовного походження.
- Скісна риска **(креска)** над приголосними позначає м'якість; при цьому, якщо після **s, c, z, dz** у слові стоїть голосний, м'якість позначається не крескою, а голосним **i** після приголосного. Наприклад, в обох словах **ćwierć** та **cieńki** перший звук [ч] — м'який та шиплячий.

2. ДИГРАФИ, АБО ДВОЗНАКИ (DIGRAFY (DWUZNAKI))

- Польська мова використовує також **диграфи, або двознаки:**
  cz — **[ч]**
  sz — **[ш]**
  rz — **[ж]** після дзвінких або **[ш]** після глухих приголосних (у буквосполученнях **krz, prz, trz**, наприклад: *przepraszam, krzywy*).

> Виняток: **marznąć** і похідні від нього, в яких диграф **rz** вимовляємо як **[рз]**.

- **dz** — **[дз]** **dż** — **[дж]**
  dź — **[дж']** **ch** — **[х]**

Диграфи **cz, sz, rz, dż** передають **тверді** звуки, що знаходяться в опозиції до **м'яких** приголосних **ć, ś, ź, dź**. Також дуже твердими за своєю вимовою є голосні: **a, o, e, y, u**.

> **Поєднання твердих та м'яких звуків є характерною ознакою польської фонетики.**

Групу приголосних **c, dz, cz, dź, sz, ż, rz** називають **функціонально м'якими.** Колись вони передавали м'які звуки, і, хоча у сучасній мові фонетично є твердими, часом при відмінюванні слів після них вживаються такі ж закінчення, що й після м'яких приголосних. Наприклад:

koc — o koci *kosz — o koszu*
jeż — o jeżu *deszcz — o deszczu*

Для порівняння: у словах, основа яких закінчується на твердий приголосний, при відмінюванні відбувається чергування:

kot — o kocie *długopis — o długopisie*
rower — na rowerze *koncert — na koncercie*

➤ На позначення деяких звуків використовують різні літери або диграфи, залежно від правопису:
- звук **[x]** — диграф **ch** та літера **h**;
- звук **[ж]** — диграф **rz** та літера **ż**;
- звук **[y]** — літери **ó** та **u**.

Запам'ятати, в яких випадках слід писати ту чи іншу літеру, можна завдяки аналогіям з українською мовою:
- Найчастіше **h** пишемо у тих словах, які в українських відповідниках мають **г**:
  ***г**оризонт — **h**oryzont, **г**умор — **h**umor.*
- У словах, українські відповідники яких мають літеру **х**, пишемо **ch**: *стра**х** — stra**ch**, **х**удий — **ch**udy, **х**ліб — **ch**leb, **х**лопець — **ch**łopiec, **х**вороба — **ch**oroba*. Окрім цього, у словах, варіативні форми яких в українській не мають звуку [x], а в польській мають, цей звук також позначатиметься літерою **h**: *філармонія — fil**h**armonia, історія — **h**istoria, ієрархія — **h**ierarchia*. Зустрічаються винятки, наприклад, *хокей — hokej*[1] (та всі похідні від нього);
- переважно у тих словах, що у випадку українських відповідників мають літеру **ж**, пишемо **ż**, а у тих, що в українських відповідниках мають **р**, пишемо **rz**. Наприклад: ***р**ічка — **rz**eka, **ж**аба — **ż**aba*. Винятки: *ребро — żebro* (та всі похідні від нього);
- у словах, українські відповідникі яких мають літери **е**, **і**, **о**, пишемо **ó**, а в тих, що в українських відповідниках мають **у**, пишемо **u**. Наприклад: *Льв**і**в — Lw**ó**w, Крак**і**в — Krak**ó**w, ол**і**вець — **ó**wek, г**о**ра — g**ó**ra, м**е**д — mi**ó**d, с**у**хий — s**u**chy*. Винятки: *полковник — pułkownik, Болгарія — Bułgaria, довгий — długi* (та всі похідні від них).

[1] Оскільки слово хокей (hockey) — іншомовного походження, в українській мові також можна зустріти варіант «гокей».

3. НАГОЛОС (AKCENT)

- Наголос, як правило, падає на передостанній (другий з кінця) склад, але існує декілька винятків.

- У деяких словах грецького походження наголос падає на третій склад від кінця.
  Наприклад: *fizyka, matematyka, gimnastyka, astronomia* тощо (вони спільні для багатьох слов'янських мов).
- У формах минулого часу дієслів, що закінчуються на **-liśmy/łysmy** та **-liście/łyście**, наголос не переноситься на другий склад з кінця, а залишається там, де він був у попередніх формах.
  Наприклад: не *robiliśmy*, а *robIiśmy*; не *czytaliśmy*, а *czytAliśmy*; не *poszliśmy*, а *pOszliśmy*; не *sprawdzaliście*, а *sprawdzAliście*; не *chcieliśmy*, а *chcIEliśmy*.
- У формах умовного способу дієслів наголос не переносимо на другий склад з кінця, а зберігаємо його там, де він був у попередніх формах.
  Наприклад: не *czytalibYśmy*, а *czytAlibyśmy*; не *czytałAbym*, а *czytAłabym*; не *oglądałAbym*, а *oglądAłabym*; не *spalibYście*, а *spAlibyście*; не *powiedziałAbym*, а *powiedzIAłabym* тощо.
  Те ж саме стосується сполучника **gdyby** в умовних реченнях: не *gdybYśmy*, а *gdYbyśmy*; не *gdybYście*, а *gdYbyście* тощо.

- Якщо у реченні поруч стоять кілька коротких односкладових слів, їхня вимова зливається і наголошується той склад, який опиняється другим з кінця. Наприклад, у реченні «*Nie wiem*» — два слова, але вимовляємо їх разом, наголос при цьому падає на перший «склад» *nie*; у фразі «przy tym» фактичний наголос падає на *przy* тощо.

4. ПОБУДОВА РЕЧЕНЬ (BUDOWA ZDAŃ)

- У **розповідних реченнях** найчастіше вживається дієслово «бути». У деяких розмовних реченнях воно обов'язкове:

Я учень. — Jestem uczniem.
Ти красива. — Jesteś piękna.
Він молодий і розумний. — On jest młody i inteligentny.
To jest chłopiec. — Це (є) хлопець.
To są domy. — Це (є) будинки.

У деяких реченнях дієслово «бути» вживати не обов'язково, можливі дві форми:
Це будинок — To jest dom. / To dom.

- **Питання** можна будувати як за допомогою питальних слів, так і за допомогою інтонації.

Czy to dziewczyna? — Чи це дівчина?
To dziewczyna? — Це дівчина?

- У **заперечних реченнях** вживається частка **«nie»:**

To jest zdjęcie? — Nie, to nie jest zdjęcie.
Це фотографія? — Ні, це не фотографія.

Українська форма ввічливого звертання на «Ви» у польській мові передається через **Pan/Pani/Państwo**. Наприклад, звертаючись до жінки, скажемо: *Czy chce Pani herbaty? — Чи Ви хочете чаю?* Так само при звертанні до чоловіка вживаємо Pan (*Czy chce Pan herbaty? — Чи Ви хочете чаю?*). До групи осіб, де є жінки та принаймні один чоловік — Państwo; Panowie — це звертання до групи чоловіків, Panie — звертання до групи жінок. Зверніть увагу, що дієслова вживаємо у третій особі однини для Pan/Pani та третій особі множини для Państwo/Panowie/Panie (а не у другій особі, як в українській мові).

5. ІМЕННИК. РІД І ЧИСЛО ІМЕННИКІВ (RZECZOWNIK. RODZAJ I LICZBA RZECZOWNIKÓW)

- **Іменник** — частина мови, яка позначає предмет і відповідає на питання *хто? що?*

У польській мові, як і в українській, **іменники мають категорію роду, змінюються за числами та відмінками.**

Число іменників: однина **(liczba pojedyncza)** і множина **(liczba mnoga)**.

Роди іменників в однині:
- чоловічий **(rodzaj męski)**: *student, mężczyzna*;
- жіночий **(rodzaj żeński)**: *mistrzyni, miłość*;
- середній **(rodzaj nijaki)**: *niemowlę, muzeum*.

Роди іменників у множині:
- чоловічоособовий **(rodzaj męskoosobowy)** — іменники — назви осіб чоловічої статі (*profesorowie, uczniowie, sędziowie*);
- нечоловічоособовий **(rodzaj niemęskoosobowy)**: усі інші іменники у множині (жіночого та середнього родів, а також чоловічого роду, що означають неістоти: *jastrzębie, klucze, karki*).

Два роди множини відіграють важливу роль при узгодженні іменників та дієслів.
Важливо запам'ятати, що чоловічоособові іменники автоматично змінюють рід усієї групи, до якої додаються.
Наприклад, група з іменників на позначення жінок, дітей, предметів та явищ природи — це нечоловічоособовий рід; група з хоча б одного іменника на позначення особи чоловічої статі та іменників на позначення жінок, дітей, предметів та явищ природи — це чоловічоособовий рід.

6. ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ (ODMIANA RZECZOWNIKÓW)

- У польській мові іменники відмінюються за сімома відмінками (przypadkami):

mianownik — називний, **narzędnik — орудний,**
dopełniacz — родовий, **miejscownik — місцевий,**
celownik — давальний, **wołacz — кличний.**
biernik — знахідний,

- Окрім категорій роду, особових і неособових іменників, на відмінювання впливає **остання приголосна основи слова:**

- Іменники чоловічого роду, що мають закінчення **-a** в називному відмінку однини, у більшості випадків матимуть закінчення жіночого роду.
- Іменники середнього роду, що мають закінчення **-um** (латинського походження) **не відмінюються в однині**.

При відмінюванні іменників часто відбуваються чергування **ą-ę/ó-o**. Переважно вони залежать від відкритого/закритого складу. Закритий склад — той, що на кінці має лише приголосний (*mózg*), відкритий — той, що після приголосного має наступні голосні (*mięso*).
Голосні **ą** та **ó** зазвичай бувають у закритих складах; якщо при відмінюванні склад відкривається, вони змінюються на **ę** та **o** відповідно. Наприклад: *dąb — dęby, ząb — zęby, błąd — błędami, samochód — samochody, wóz — wozem* тощо. Це правило діє у більшості випадків, **але:** *zółw* (закритий склад) — *zółwia* (чергування не відбувається).

При відмінюванні іменники чоловічого роду поділяються на категорії ***особових та неособових (rodzaj męski, rzeczowniki osobowe ma rodzaj męski, rzeczowniki nieosobowe)***. Їх не варто плутати із двома родами множини. Це групи іменників ***осіб виключно чоловічого роду та всіх інших (неособових) іменників чоловічого роду*** відповідно, які відмінюються по-різному у множині називного, знахідному та родовому відмінках.

7. ІМЕННИК. НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК (RZECZOWNIK. MIANOWNIK)

- Іменники у назвиному відмінку відповідають на питання *kto? co? — хто? що?*

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-Ø** (*kot, student*); **-a** (*mężczyzna, artysta, dentysta*)
Rodzaj żeński	**-a** (*kobieta, kawa*); **-i** (*gospodyni, mistrzyni*); **-Ø** (*miłość, noc*)
Rodzaj nijaki	**-o** (*okno, dziecko*); **-e** (*morze, życie*); **-ę** (*zwierzę, imię, niemowlę*); **-um** (*muzeum, liceum*)

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski rzeczowniki osobowe	**-owie** (назви родинних зв'язків, деяких національностей, титулів, звань, суспільних ролей: *profesor — profesor**owie**, mąż — męż**owie**, uczeń — uczni**owie*** (випадіння *e*), *Norweg — Norweg**owie** / Norwedzy, skrzypek — skrzypk**owie**, świadek — świadk**owie**, wojewoda — wojewod**owie**, sędzia — sędzi**owie***)
	-i (іменники, що закінчуються на твердий приголосний) Чергування: **t-ci:** *student — studenci*; **sta-ści:** *statysta — statyści*; **d-dzi:** *sąsiad — sąsiedzi*; **ch-si:** *Włoch — Włosi*

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski rzeczowniki osobowe	**-y** (іменники, що закінчуються на **-ec, -ca, k, g, r**) Чергування: **k-c:** *pracownik — pracownicy*; **r-rz:** *aktor — aktorzy*; **g-dz:** *pedagog — pedagodzy/pedagogowie*; *Niemiec — Niemcy* (випадіння *e*), а також: *szewc — szewcy*
	-e (після м'яких та функціонально м'яких приголосних, а також в іменниках на **-anin, -an, -ans**) (*Amerykanin — Amerykanie, gość — goście*)

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski rzeczowniki nieosobowe	**-y** (*zeszyt — zeszyty, dom — domy*); **-i** (після **k, g**: *kark — karki*); **-e** (після м'яких та функціонально м'яких приголосних, а також **p** і **b**: *jastrząb — jastrzębie, klucz — klucze*)
Rodzaj żeński	**-y** (після твердих приголосних та **cz** і **sz**: *żona — żony, mysza — myszy*); **-i** (після **k, g** та деяких м'яких приголосних: *książka — książki, powieść — powieści*); **-e** (після деяких м'яких та **c, dz, dź, ż, rz**: *noc — noce, nowela — nowele*, а також після **w**: *cerkiew — cerkwie*). До цієї групи також належать іменники на **-i** (*gospodyni — gospodynie*)
Rodzaj nijaki	**-a** (*okno — okna, muzeum — muzea*)

Винятки: *brat — bracia, człowiek — ludzie, dziecko — dzieci, ksiądz — księża, rok — lata, akt — akta* (це слово має кілька значень: у значенні «судові записи» (*akta sądowe*), натомість якщо йдеться про дію чи людське тіло як предмет образотворчого мистецтва, вживається форма *akty*), organ — organa (у значенні інституції; натомість у всіх інших значеннях вживається форма *organy*).

8. ІМЕННИК. РОДОВИЙ ВІДМІНОК. ОДНИНА (RZECZOWNIK. DOPEŁNIACZ. LICZBA POJEDYNCZA)

- Іменники у родовому відмінку відповідають на питання *kogo? czego? — кого? чого?*

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-a** АБО **-u**; **+** іменники, що закінчуються на **-a** у називному відмінку, мають закінчення **-y** або **-i**, властиві для жіночого роду (*mężczyzna — mężczyzny*)
Rodzaj żeński	**-y** (*noc — nocy, dziewczyna — dziewczyny*); **-i** (після **k, g** і м'яких приголосних: *książka — książki,* *droga — drogi,* *złość — złości*). Зверніть увагу на **j, i** — вони також м'які, тож слова типу *historia, biologia* (закінчуються на **-ia**) матимуть закінчення **ii**, а слова типу *Grecja, kadencja, Gruzja* (закінчуються на ja) матимуть закінчення **ji.** Іменники на **-i** (*gospodyni*) **= називний**
Rodzaj nijaki	**-a** (*piwo — piwa, słońce — słońca*)

Винятки: *krew — krwi, brew — brwi.*

9. ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ ОДНИНИ (KOŃCÓWKI RZECZOWNIKÓW RODZAJU MĘSKIEGO W LICZBIE POJEDYNCZEJ)

-a	-u
Істоти *(brat — brata, dziadek — dziadka, kot — kota).* **Виняток:** woł — wołu	Абстрактні іменники (*sen — snu, smutek — smutku* (*випадіння* **e**)
Назви місяців (*lipiec — lipca, czerwiec — czerwca*). **Виняток:** luty — lutego[1]	Збірні іменники (*tłum — tłumu, las — lasu*)
Назви частин тіла (*brzuch — brzucha, nos — nosa*)	Незлічувані іменники (*piasek — piasku*)
Назви валют (*dolar — dolara*)	Запозичені назви (*bank — banku, film — filmu, portret — portretu*)
Назви танців (*walc — walca, polonez — poloneza*)	Назви закордонних міст (*London — Londynu*), **але є також винятки, наприклад:** Berlin — Berlina, Paryż — Paryża
Назви марок машин (*fiat — fiata*)	Назви днів тижня (*poniedziałek — poniedziałku, wtorek — wtorku*)

[1] Як і в українській мові, luty є субстантивованим прикметником. Він перейшов до розряду іменника і виражає предметність (означає назву місяця), проте відмінюється за прикметниковим зразком.

Закінчення таблиці

-a	-u
Назви польських міст (*Kraków — Krakowa*), **але:** Sopot — Sopotu, Kołobrzeg — Kołobrzegu, Białystok — Białegostoku тощо	Іменники, що закінчуються на **-ek** та **-izm/ -yzm** (*katolicyzm — katolicyzmu, rachunek — rachunku*)
Назви мір часу, довжини, ваги (*miesiąc — miesiąca, tydzień — tygodnia, dzień — dnia, metr — metra*). **Виняток:** roku — roku	
Назви інструментів (*nóż — noża, młotek — młotka*). **Винятки:** mikroskop — mikroskopu, telefon — telefonu	
Іменники, що закінчуються на **-ak, -nik,** а також зменшувально-пестливі форми, що закінчуються на **-ek, -ik, -yk** (*ziemniak — ziemniaka, papierek — papierka*)	

Деякі іменники можуть мати паралельні закінчення. У такому випадку обидві форми є правильними, наприклад: *śrubokręt — śrubokręta/śrubokrętu; wieczór — wieczoru/wieczora* (у фразі od rana do wieczora); *świat — świata/Nowego* Światu (назва вулиці у Варшаві).

10. ІМЕННИК. РОДОВИЙ ВІДМІНОК. МНОЖИНА (RZECZOWNIK. DOPEŁNIACZ. LICZBA MNOGA)

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-ów** (після твердих приголосних, а також деяких м'яких і функціонально м'яких: *chłopiec — chłopców, długopis — długopisów, mąż — mężów, rodzaj — rodzajów*); **-y** (після деяких функціонально м'яких: *malarz — malarzy, miesiąc — miesięcy*). **Але:** іменники, що в називному відмінку множини закінчуються на **-owie**, у родовому множини матимуть закінчення **-ów**, а не **-y** (*ojcie**c** — ojc**owie** — ojc**ów***); **-i** (після м'яких приголосних: *nauczyciel — nauczycieli, gość — goście*). До цієї групи також належать деякі іменники на **b, p, w** (*gołąb — gołębi*); **Винятки:** konsul — konsulów, król — królów (**але:** Święto Trzech Króli); **-Ø** (*Rosjanin — Rosjan, mężczyzna — mężczyzn*)
Rodzaje żeński oraz nijaki	**-Ø** (після твердих приголосних, а також в іменниках жіночого роду на **-i**: *żona — żon, gospodyni — gospodyń, okno — okien*); **-ów** (в іменниках середнього роду, що в однині закінчуються на **-um**: *muzeum — muzeów*); **-i** (після **k**, **g** і м'яких приголосних: *kawiarnia — kawiarni, narzędzie — narzędzi*); **-y** (після функціонально м'яких приголосних: *noc — nocy, mysz — myszy*)

Форми родового відмінка чоловічого роду у множині збігаються із формами чоловічого роду множини особових іменників знахідного відмінка.

11. ВЖИВАННЯ ДІЄСЛІВ З ІМЕННИКАМИ РОДОВОГО ВІДМІНКА (UŻYWANIE CZASOWNIKÓW Z RZECZOWNIKAMI W DOPEŁNIACZU)

- Деякі дієслова, що у польській мові вживаються з родовим відмінком, в українській потребують іншого відмінка:

słuchać (*kogo? czego?*) muzyki (а не muzykę);
szukać (*kogo? czego?*) krzesła (а не krzesło);
pilnować (*kogo? czego?*) dziecka (а не dziecko);
dolewać (*kogo? czego?*) kawy (а не kawę);
używać (*kogo? czego?*) słów (а не słowa);
bronić (*kogo? czego?*) prawdy (а не prawdę);
zabraniać (*kogo? czego?*) rozmowy (а не rozmowę).

- Деякі дієслова і в польській, і в українській мові вживаються з іменниками у родовому відмінку:

życzyć — бажати,
bać się — боятися,
potrzebować — потребувати,
uczyć się — вчитися,
zazdrościć — заздрити.

- Більшість дієслів, що вживаються зі знахідним відмінком у стверджувальних реченнях, вживатимуться з родовим у запереченнях:

lubić (*kogo? co?*) — nie lubić (*kogo? czego?*)
mieć (*kogo? co?*) — nie mieć (*kogo? czego?*)
kochać (*kogo? co?*) — nie kochać (*kogo? czego?*)
znać (*kogo? co?*) — nie znać (*kogo? czego?*)
widzieć (*kogo? co?*) — nie widzieć (*kogo? czego?*)

12. ІМЕННИК. ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (RZECZOWNIK. CELOWNIK)

- Іменники у давальному відмінку відповідають на питання *коти? сети? — кому? чому?*

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-owi** (*Adam — Adamowi, samochód — samochodowi*); **-u** (найчастіше з'являється в одно- та двоскладових словах: *pan — panu, pies — psu*); іменники в називному відмінку, що закінчуються на **-a**, мають закінчення **-y, -i, -ie** або **-e**, а також чергування, властиві для жіночого роду: *mężczyzna — mężczyźnie,* *poeta — poecie*
Rodzaj żeński	**-ie** (після **b, p, m, n, w, f:** *mama — mamie, ryba — rybie*); **-i** (після м'яких приголосних або іменників іншомовного походження, що закінчуються на **-ea**: *Grecja — Grecji, Kasia — Kasi, Korea — Korei*); **-y** (після функціонально м'яких: *noc — nocy, wieża — wieży*); **-e** (*Polska — Polsce*); іменники на **-i** (*godpodyni*) = **називний**
Rodzaj nijaki	**-u** (*dziecko — dziecku*)

Форма давального відмінка однини іменників жіночого роду збігається з формою місцевого.

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Wszystkie rodzaje	**-om** (*kobietom, nocom, dzieciom, mężczyznom, mężom, muzeom, dziewczętom, samochodom, gościom, aktorom, kotom, nauczycielom, matkom, ojcom*)

Деякі дієслова, що вживаються з давальним відмінком:
dawać — давати
gratulować — вітати
dziękować — дякувати
opowiadać — розповідати
mówić — говорити
ufać — довіряти
przypominać — нагадувати
wierzyć — вірити
obiecywać — обіцяти
przyglądać się — придивлятися
podobać się — подобатися
pomagać — допомагати
skarżyć się — жалітися, скаржитися
pożyczać — позичати
sprzedawać — продавати

13. ІМЕННИК. ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ У ДАВАЛЬНОМУ ВІДМІНКУ (RZECZOWNIK. WYMIANY GŁOSKOWE W CELOWNIKU)

● **Чергування у словах, що мають закінчення -owi.**

➤ Чергування приголосних

b → bi	*gołąb — gołębiowi*
dzi → d	*grudzień — grudniowi*
ci → t	*kwiecień — kwietniowi*
rz → r	*starzec — starcowi*

➤ Чергування голосних

e → Ø	*wujek — wujkowi* *uczeń — uczniowi* *minister — ministrowi* *Paweł — Pawłowi*
ó → o	*Kraków — Krakowowi*
ą → ę	*mąż — mężowi* *gołąb — gołębiowi*

● **Чергування у словах, що мають закінчення -u**

e → Ø	*ojciec — ojcu* *sen — snu* *pies — psu*
o → Ø	*osioł — osłu*
ó → o	*Bóg — Bogu*
ą → ę	*ksiądz — księdzu*

● Чергування в іменниках жіночого роду

d → dzie	*woda — wodzie* *pogoda — pogodzie* *prawda — prawdzie*
g → dz	*Praga — Pradze* *waga — wadze* *noga — nodze* *odwaga — odwadze* *papuga — papudze* *księga — księdze*
r → rz	*siostra — siostrze* *skóra — skórze* *cenzura — cenzurze*
k → c	*Polska — Polsce* *książka — książce* *mąka — mące* *studentka — studentce* *matka — matce* *turystka — turystce*
zd → ździe	*gwiazda — gwieździe*
t → cie	*kobieta — kobiecie* *Agata — Agacie*

Зверніть увагу, що в іменниках чоловічого роду на **-a** відбуватимуться ті ж самі чергування, що й в іменниках жіночого роду:
poeta — poecie,
kolega — koledze,
mężczyzna — mężczyźnie.

14. ІМЕННИК. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК. ОДНИНА (RZECZOWNIK. BIERNIK. LICZBA POJEDYNCZA)

- Іменники у знахідному відмінку відповідають на питання *kogo? co? — кого? що?*

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	Істоти: **-a** (*student — studenta, chłopak — chłopaka, kot — kota*). Іменники чоловічого роду в називному відмінку, що закінчуються на **-a**, мають закінчення **-ę**, характерне для жіночого роду: *mężczyzna — mężczyznę, poeta — poetę, artysta — artystę*)
	Неістоти = **називний відмінок**
Rodzaj żeński	**-ę** (*kobieta — kobietę, dziewczyna — dziewczynę, gospodyni — gospodynię*); **-Ø** (іменники, що у називному відмінку закінчуються на приголосний: *noc, krew, miłość*)
Rodzaj nijaki	= **називний відмінок**

Зверніть увагу:

- У деяких іменниках чоловічого роду у знахідному відмінку випадає **e**: *pies — psa, ojciec — ojca, dziadek — dziadka.*
- **Виняток:** *pani — panią.*
- Деякі іменники (неістоти чоловічого роду) у знахідному відмінку мають закінчення **-a:** *dolar — dolara, rubel — rubla, krakowiak — krakowiaka, mercedes — mercedesa, papieros — papierosa, kac — kaca* тощо.

15. ІМЕННИК. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК. МНОЖИНА (RZECZOWNIK. BIERNIK. LICZBA MNOGA)

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski rzeczowniki osobowe	**-ów** (після твердих приголосних, а також деяких м'яких і функціонально м'яких: *chłopiec — chłopców, aktor — aktorów, poeta — poetów, mąż — mężów, uczeń — uczniów*); **-y** (після деяких функціонально м'яких: *lekarz — lekarzy, malarz — malarzy*). **Але:** іменники, що в називному відмінку множини закінчуються на **-owie**, матимуть закінчення **-ów**, а не **-y** (*ojciec — ojcowie — ojców*); **-i** (після м'яких приголосних: *nauczyciel — nauczycieli, gość — goście*). **Винятки:** konsul — konsulów, król — królów. **Але:** Święto Trzech Króli; **-Ø** (*Rosjanin — Rosjan, mężczyzna — mężczyzn*); **= родовий відмінок**
Rodzaj męski nieosobowy	**-y** (*zeszyt — zeszyty, dom — domy*); **-i** (після **k, g**: *kark — karki*); **-e** (після м'яких та функціонально м'яких приголосних, а також **p** та **b**: *gość — goście, jastrząb — jastrzębie, klucz — klucze*); **= називний відмінок**
Rodzaj żeński	**-y** (після твердих приголосних та **cz** і **sz**: *żona — żony, mysza — myszy*); **-i** (після **k, g** та деяких м'яких приголосних: *książka — książki, powieść — powieści*);

Закінчення таблиці

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj żeński	**-e** (після деяких м'яких приголосних та функціонально м'яких, крім **cz** і **sz**: *noc — noce, nowela — nowele, ziemia — ziemie, twarz — twarze*, а також після **w**: *cerkiew — cerkwie*). Сюди також належать іменники на **-i** (*gospodyni — gospodynie, mistrzyni — mistrzynie*); **= називний відмінок**
Rodzaj nijaki	**-a** (*jajko — jajka, okno — okna*); **= називний відмінок**

Форми знахідного відмінка множини жіночого, середнього та чоловічого (для неособових іменників) родів збігаються з формами для цих іменників у називному відмінку множини, а форми іменників чоловічого (для особових іменників) роду — з формами родового відмінка множини.

Деякі дієслова, що вживаються зі знахідним відмінком:

szukać — шукати
pić — пити
lubić — любити
dodawać — додавати
widzieć — бачити
wąchać — нюхати
dotykać — торкатися
obserwować — спостерігати
opowiadać — розповідати
czuć — відчувати
oceniać — оцінювати
jeść — їсти
mieć — мати
kochać — кохати
pisać — писати
znać — знати
oglądać — дивитися
rozumieć — розуміти
spotkać — зустріти
słyszeć — чути
znaleźć — знайти
zostawić — залишити

16. ІМЕННИК. ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (RZECZOWNIK. NARZĘDNIK)

● Іменники в орудному відмінку відповідають на питання *kim? czym? — ким? чим?*

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-em** (*samochód — samochodem, sufit — sufitem, dom — domem, świat — światem, brat — bratem*); **-iem** (після **k, g** і м'яких приголосних: *Polak — Polakiem, pedagog — pedagogiem, gość — gościem, chłopak — chłopakiem*); + іменники чоловічого роду, що закінчуються на **-a** в називному відмінку, мають закінчення **-ą**, характерне для жіночого роду (*mężczyzna — mężczyzną, poeta — poetą, artysta — artystą, dentysta — dentystą, kierowca — kierowcą*)
Rodzaj żeński	**-ą** (*kobieta — kobietą, cisza — ciszą, gospodyni — gospodynią, noc — nocą, radość — radością, siostra — siostrą, matka — matką*)
Rodzaj nijaki	**-em** (*słońce — słońcem, kino — kinem, okno — oknem, jezioro — jeziorem, masło — masłem, krzesło — krzesłem*); **-iem** (після **k, g** і м'яких приголосних: *dziecko — dzieckiem, jajko — jajkiem, oko — okiem, biurko — biurkiem*)

Зверніть увагу на випадіння **-e-**:
minister — ministrem, Niemiec — Niemcem, lew — lwem, Jacek — Jackiem, Marek — Markiem.

Liczba mnoga

Końcówki (wszystkie rodzaje)
-ami (*kino — kinami, droga — drogami, chłopak — chłopakami*)

Винятки:

ludzie — ludźmi	*dzieci — dziećmi*
bracia — braćmi	*księża — księżmi*
goście — gośćmi	*konie — końmi*
liście — liśćmi	*kości — kośćmi*
dłonie — dłońmi	*nici — nićmi*

Деякі дієслова, що вживаються з орудним відмінком:
interesować się — цікавитися
zajmować się — займатися
zapoznać się — познайомитися
opiekować się — опікуватися
jeździć — їздити
zachwycać się — захоплюватися
bawić się — гратися
być — бути
zarządzać — управляти
przejmować się — переймatися
przepadać (za) — полюбляти
zmęczyć się — втомитися
martwić się — переживати, хвилюватися
cieszyć się — тішитися, радіти

17. ІМЕННИК. МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (RZECZOWNIK. MIEJSCOWNIK)

- Іменники у місцевому відмінку відповідають на питання *o (w, na, przy, po) kim? o (w, na, przy, po) czym? — про (у, на, біля, після) кого? про (у, на, біля, після) чого? (український відповідник — на кому? на чому?)*
- **У формі місцевого відмінка іменник завжди вживається з прийменником.**

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki	
Rodzaj męski	**-u** • після **k, g, ch, h**: *kiosk — w kiosku*; • після **c, dz, cz, dź, sz, ż, rz**: *mecz — o meczu*; • після м'яких: *Jaś — o Jasiu*	**-ie** після **b, p, m, n, w, f, s, z**: *klub — w klubie, klasa — w klasie, Warszawa — w Warszawie,* **але:** *Wrocław — we Wrocławiu.*
Rodzaj żeński	**-e** після **k, g, ch, h**: *Polska — o Polsce* **-y** після **c, dz, cz, dź, sz, ż, rz**: *władza — o władzy* **-i** • після м'яких: *ciocia — o cioci, ekonomia — o ekonomii*[1]; • іменники на **-i** (*gospodyni, mistrzyni*) = **називний**	**-e** після **t, d, st, zd, sł, r, ł**: *stół — na stole, gwiazda — o gwieździe*
Rodzaj nijaki	**-u** *jabłko — w jabłku* *słońce — o słońcu* *dziecko — o dziecku*	

[1] Слова, що закінчуються на **ia** (ekonomia, historia, teologia) згідно з правилом матимуть подвійне **ii** в місцевому відмінку.

Liczba mnoga

Końcówki (wszystkie rodzaje)
-ach *(sklepy — w sklepach, drogi — na drogach, muzea — o muzeach)*

Винятки:
Niemcy — w Niemczech
Węgry — na Węgrzech
Włochy — we Włoszech

Деякі дієслова, що вживаються з місцевим відмінком:
zakochać się (w) — закохатися
myśleć (o) — думати
marzyć (o) — мріяти
znajdować się (w, na, przy) — знаходитися
leżeć (w, na, przy) — лежати
troszczyć się (o) — піклуватися
mówić (o) — говорити
zawiadamiać (o) — повідомляти
pamiętać (o) — пам'ятати
martwić się (o) — переживати
pytać się (o) — питати
oskarżać (o) — звинувачувати

Зверніть увагу на те, як деякі дієслова можуть вживатися з місцевим або знахідним відмінком.
Słyszeć (coś) / Słyszeć (o czymś)
Przeczytać (coś) / Przeczytać (o czymś)

18. ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ У МІСЦЕВОМУ ВІДМІНКУ ОДНИНИ (WYMIANY GŁOSKOWE W MIEJSCOWNIKU W LICZBIE POJEDYNCZEJ)

● **Чергування приголосних:**

Чоловічий та жіночий рід:

t-cie: uniwersytet — na uniwersytecie
d-dzie: snowboard — na snowboardzie
st-ście: lista — na liście
zd-ździe: jazda — o jeździe
sł-śle: Wisła — o Wiśle
ł-le: szkoła — w szkole
r-rze: teatr — w teatrze

Жіночий рід

k-ce: nauka — o nauce
g-dze: droga — w drodze
ch-sze: mucha — o musze

Чоловічий рід

b-bi: gołąb — o gołębiu
p-pi: karp — o karpiu
w-wi: zółw — o zółwiu
dzi-d: dzien — w dniu
ci-t: kwiecień — w kwietniu
rz-r: dworzec — na dworcu

● **Чергування голосних:**

ó-o: stół — na stole
ó-e: kościół — w kościele
a-e: ciasto — w cieście
ą-ę: gołąb — o gołębiu

Зверніть увагу на винятки:
syn — o synu
pan — o panu
dom — w domu
wieś — na wsi
sen — we śnie

19. ІМЕННИК. КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК (RZECZOWNIK. WOŁACZ)

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-e** (після твердих приголосних; можуть відбуватися чергування: *brat — bracie, ambasador — ambasadorze*); **-u** (після м'яких, функціонально м'яких та **k, g, ch**: *człowiek — człowieku*). Якщо іменник закінчується на **-ek**, **e** випадає, наприклад, *Tomek — Tomku;* **-o** (після деяких твердих приголосних: *tata — tato*, а також в іменниках чоловічого роду, що закінчуються на **-a** в називному відмінку: *mężczyzna — mężczyzno)*
Rodzaj żeński	**-o** (після твердих приголосних: *mama — mamo)*; **-u** (у зменшувально-пестливих формах, а також після м'яких приголосних: *babcia — babciu, Kasia — Kasiu)*; **-i** (іменники жіночого роду на **-i** зберігають свою форму: *Pani, sprzedawczyni*; також це закінчення мають деякі іменники, що закінчуються на м'які приголосні: *radość — radości*); **-y** (після функціонально м'яких: *noc — nocy)*
Rodzaj nijaki	**= називний**

Винятки:

Bóg — Boże	*Pan — Panie*
chłopiec — chłopcze	*ojciec — ojcze*
głupiec — głupcze	*ksiądz — księże*
gołąb — gołębiu	

Множина = форма називного відмінка множини.

20. ІМЕННИКИ, ЩО ВІДМІНЮЮТЬСЯ НЕРЕГУЛЯРНО (RZECZOWNIKI O NIETYPOWEJ ODMIANIE)

Przyjaciel — друг

M	przyjaciel	przyjaciele
D	przyjaciela	przyjaciół
C	przyjacielowi	przyjaciołom
B	przyjaciela	przyjaciół
N	przyjacielem	przyjaciółmi
Ms	o przyjacielu	o przyjaciołach
W	przyjacielu!	przyjaciele!

Pieniądz — гріш, монета / pieniądze — гроші

M	pieniądz	pieniądze
D	pieniądza	pieniędzy
C	pieniądzowi	pieniądzom
B	pieniądz	pieniądze
N	pieniądzem	pieniędzmi
Ms	o pieniądzu	o pieniądzach
W	pieniądzu!	pieniądze!

Książę — принц

M	książę	książęta
D	księcia	książąt
C	księciu	książętom
B	księcia	książąt
N	księciem	książętami
Ms	o księciu	o książętach
W	książę!	książęta!

Zwierzę — звірятко

M	zwierzę	zwierzęta
D	zwierzęcia	zwierząt
C	zwierzęciu	zwierzętom
B	zwierzę	zwierzęta
N	zwierzęciem	zwierzętami
Ms	o zwierzęciu	o zwierzętach
W	zwierzę!	zwierzęta!

Dziewczę — дівчина

M	dziewczę	dziewczęta
D	dziewczęcia	dziewcząt
C	dziewczęciu	dziewczętom
B	dziewczę	dziewczęta
N	dziewczęciem	dziewczętami
Ms	o dziewczęciu	o dziewczętach
W	dziewczę!	dziewczęta!

Так само відмінюються інші іменники середнього роду на **-ę**: *dziewczę, cielę, bydlę* тощо.

21. ВІДДІЄСЛІВНІ ІМЕННИКИ (RZECZOWNIKI ODCZASOWNIKOWE)

- **Віддієслівні іменники** — це назви дій (читати — читання, мити — миття тощо). У польській мові вони утворюються за допомогою трьох закінчень:

-enie	**-anie**	**-cie**
для дієслів, що в інфінітиві мають закінчення **-eć** **-ić** **-yć:** *chodzić — chodzenie,* *rozumieć — rozumienie,* *tańczyć — tańczenie*	для дієслів, що в інфінітиві мають закінчення **-ać** **-ować:** *czytać — czytanie,* *rysować — rysowanie*	для дієслів, що в інфінітиві мають закінчення **-ąć**, а також коротких дієслів типу **myć, pić, bić**: *myć — mycie,* *pić — picie,* *zamknąć — zamknięcie*

- Пом'якшення (літера **-i**: *robienie, rozumienie*) зберігається у тих словах, у яких останній приголосний, перенесений з інфінітивної форми, вже був м'яким (*robienie* від *robić, rozumienie* від *rozumieć*). Якщо останній приголосний основи був твердий вже в інфінітиві, пом'якшення при творенні віддієслівного іменника не відбувається (*tańczyć — tańczenie*).
- Якщо дієслово є зворотним, частка **się** зберігається при творенні віддієслівного іменника: *uczyć się — uczenie się, komunikować się — komunikowanie się.*

Зверніть увагу на чергування, що відбуваються у деяких словах:

- **ą-ę:** *zamknąć — zamknięcie;*
- **si-sz:** *nosić — noszenie;*
- **dzi-dz:** *chodzić — chodzenie.*

22. ПРИКМЕТНИК. НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК (PRZYMIOTNIK. MIANOWNIK)

- Прикметник так само, як іменник, має три роди в однині (чоловічий, жіночий та середній) і два у множині (чоловічоособовий та нечоловічоособовий). Узгоджуючись з іменниками, змінюється за числами та відмінками.

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-y** (після твердих приголосних: *twardy*); **-i** (після м'яких приголосних та **k, g**: *wysoki*)
Rodzaj żeński	**-a** (*obca, wysoka*)
Rodzaj nijaki	**-e** (*czerwone, wesołe*); **-ie** (після м'яких приголосних та **k, g**: *drogie, tanie*)

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski, nieosobowe	**-e** (*żelone, obce, duże*); **-ie** (після м'яких приголосних та **k, g**: *drogie, tanie*)
Rodzaj żeński	
Rodzaj nijaki	

Rodzaj męski, osobowe	**-y** (після **k, g, r:** *daleki — dalecy*); **-i** (після твердих приголосних, окрім **k, g, r**, а також після функціонально м'яких)

23. ПРИКМЕТНИК. РОДОВИЙ ВІДМІНОК (PRZYMIOTNIK. DOPEŁNIACZ)

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-ego** (*dużego, ciekawego, przystojnego; przystojny — przystojnego, mały — małego, dziwny — dziwnego)*
Rodzaj nijaki	**= чоловічий рід**
Rodzaj żeński	**-ej** (*ładna — ładnej, obca — obcej, mądra — mądrej, zmęczona — zmęczonej, emocjonalna — emocjonalnej*); **-iej** (після **k, g** і м'яких приголосних: *droga — drogiej, tania — taniej, towarzyska — towarzyskiej, szybka — szybkiej)*

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Wszystkie rodzaje	**-ych** (*wolne — wolnych, piękne — pięknych, radosne — radosnych, ciekawe — ciekawych, obce — obcych*); **-ich** (після **k, g** і м'яких приголосних: *tanie — tanich, miękkie — miękkich, drogie — drogich, dalekie — dalekich)*

У цій та наступних рубриках у прикладах утворення множини як початкова форма використана форма множини називного відмінка прикметників, що узгоджуються з неособовими іменниками чоловічого, середнього та жіночого родів. Для прикметників, що узгоджуються з чоловічоособовими іменниками, форми множини будуть ідентичні.
Наприклад: *dalekie drogi — dalekich dróg* та *dalecy krewny — dalekich krewnych.*

24. ПРИКМЕТНИК. ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (PRZYMIOTNIK. CELOWNIK)

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-emu** (*obcy — obcemu, dziwny — dziwnemu, czysty — czystemu, duży — dużemu, czarny — czarnemu, zielony — zielonemu)*
Rodzaj żeński	**-ej** (*dobrej, dobra — dobrej, czerwona — czerwonej, dziwna — dziwnej, uśmiechnięta — uśmiechniętej*); **-iej** (після **k, g** і м'яких приголосних: *droga — drogiej, wysoka — wysokiej, towarzyska — towarzyskiej, niska — niskiej, niebieska — niebieskiej, szeroka — szerokiej, francuska — francuskiej*)
Rodzaj nijaki	**= чоловічий рід**

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Усі роди (wszystkie rodzaje)	**-ym** (*dobre — dobrym, obce — obcym, grzeczne — grzecznym, wspaniałe — wspaniałym, zimne — zimnym, ciepłe — ciepłym, jesienne — jesiennym*); **-im** (після **k, g** та м'яких приголосних: *niskie — niskim, tanie — tanim, francuskie — francuskim, drogie — drogim, szybkie — szybkim, niebieskie — niebieskim, głębokie — głębokim*)

25. ПРИКМЕТНИК. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (PRZYMIOTNIK. BIERNIK)

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	Істоти: **-ego** (*ładny — ładnego, dziwny — dziwnego, mały — małego, przystojny — przystojnego, wspaniały — wspaniałego*); **-iego** (після **k, g** і м'яких приголосних: *wysoki — wysokiego, tani — taniego, drogi — drogiego, francuski — francuskiego*)
	Неістоти = **називний відмінок**
Rodzaj żeński	**-ą** (*ładna — ładną, dziwna — dziwną, wesoła — wesołą, czysta — czystą, daleka — daleką*)
Rodzaj nijaki	= **називний відмінок**

Liczba mnoga

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski, osobowe	**-ych** (*młody — młodych, duży — dużych, czarny — czarnych, mądry — mądrych*); **-ich** (після **k, g** і м'яких приголосних: *wysoki — wysokich, polski — polskich, niebieski — niebieskich, daleki — dalekich, niski — niskich*)
Rodzaj męski, nieosobowe Rodzaj żeński Rodzaj nijaki	**-e** (*zielone, obce, duże*); **-ie** (після **k, g** та м'яких приголосних: *tanie, wysokie*) = **називний відмінок множини**

26. ПРИКМЕТНИК. ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (PRZYMIOTNIK. NARZĘDNIK)

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-ym** (*przystojny — przystojnym, duży — dużym, wesoły — wesołym, mądry — mądrym, czarny — czarnym, błękitny — błękitnym*); **-im** (після **k, g** і м'яких приголосних: *wysoki — wysokim, polski — polskim, tani — tanim, drogi — drogim, daleki — dalekim, niebieski — niebieskim, bliski — bliskim*)
Rodzaj żeński	**-ą** (*radosna — radosną, inteligentna — inteligentną, wesoła — wesołą, wysoka — wysoką, uśmiechnięta — uśmiechniętą, ucieszona — ucieszoną*)
Rodzaj nijaki	**= чоловічий рід**

Liczba mnoga

Końcówki — wszystkie rodzaje
-ymi (*dobre — dobrymi, twarde — twardymi, różowe — różowymi, przekonane — przekonanymi, zamknięte — zamkniętymi*); **-imi** (після **k, g** і м'яких приголосних: *polski — polskimi, tani — tanimi, drogi — drogimi, dalekie — dalekimi, wysokie — wysokimi, bliskie — bliskimi*)

27. ПРИКМЕТНИК. МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (PRZYMIOTNIK. MIEJSCOWNIK)

Liczba pojedyncza

Rodzaj	Końcówki
Rodzaj męski	**-ym** (*nowy — w nowym, duży — w dużym, gęsty — w gęstym*); **-im** (після **k, g** і м'яких приголосних: *drogi — w drogim, tani — w tanim, wielki — w wielkim, daleki — w dalekim*)
Rodzaj żeński	**-ej** (*ładna — o ładnej, ciekawa — o ciekawej, mądra — o mądrej, inteligentna — o inteligentnej*); **-iej** (після **k, g** і м'яких приголосних: *polska — w polskiej, pobliska — w pobliskiej, wysoka — o wysokiej*)
Rodzaj nijaki	**= чоловічий рід**

Liczba mnoga

Końcówki — wszystkie rodzaje
-ych (*dobre — o dobrych, ważne — o ważnych, dziwne — o dziwnych, skomplikowane — o skomplikowanych*); **-ich** (після **k, g** і м'яких приголосних: *miękkie — na miękkich, dalekie — o dalekich, towarzyskie — o towarzyskich, lekkie — o lekkich*)

Зверніть увагу: множина прикметників у місцевому відмінку утворюється так само, як і у знахідному відмінку для прикметників, що узгоджуються з особовими іменниками чоловічого роду. Наприклад:
Myślę o swoich znajomych (місцевий). — *Widzę swoich znajomych* (знахідний).
Mówię o nowych kolegach (місцевий). — *Widzę nowych kolegów* (знахідний).

28. СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ (STOPNIOWANIE PRZYMIOTNIKÓW)

- Прикметники, які повністю змінюються при творенні ступенів порівняння:

  Zły — gorszy — najgorszy.
  Duży/wielki — większy — największy.
  Dobry — lepszy — najlepszy.
  Mały — mniejszy — najmniejszy.
  Lekki — lżejszy — najlżejszy.

- В інших випадках ступені порівняння прикметників утворюються за схемою:

Stopień wyższy (вищий ступінь)	**Stopień najwyższy (найвищий ступінь)**
+ суфікс **-szy**: • прикметники, основа яких закінчується на один приголосний: *gruby — grubszy*; • деякі прикметники, основа яких закінчується на два приголосні: *prosty — prostszy*; • прикметники, що мають в основі **-k, -ek, -ok** — вони випадають при творенні ступенів порівняння: *gładki — gładszy,* *rzadki — rzadszy*; + суфікс **-ejszy** прикметники, основа яких закінчується на два чи більше приголосних: *ładny — ładniejszy,* *spokojny — spokojniejszy*	+ префікс **-naj** (додається до форми вищого ступеня): *grubszy — najgrubszy,* *gładki — najgładszy,* *spokojniejszy — najspokojnieszy*

Зверніть увагу на чергування, що можуть відбуватися у деяких прикметниках:
a-e: *biały — bielszy*
g-ż: *drogi — droższy*
ł-l: *miły — milszy*
n-ń: *cienki — cieńszy*
ą-ę: *wąski — węższy*
d-drz: *mądry — mądrzejszy*
s-ś, якщо прикметник закінчується на **-ski, -soki:**
niski — niższy
wąski — węższy
r-rz: *ostry — ostrzejszy*
st-ść: *gęsty — gęściejszy*
o-e: *wesoły — weselszy*
sł-sl: *dorosły — doroślejszy*

Також ступені порівняння можна утворити за допомогою прислівників **bardziej (більш), najbardziej (найбільше), mniej (менш), najmniej (найменш):** *bardziej wyrazisty, najmniej odpowiedni.*

Це єдиний спосіб утворення ступенів порівняння для:
- багатоскладових прикметників (*inteligentny, realistyczny*);
- дієприкметників (*kochany, znany*);
- деяких коротких прикметників (*suchy, mokry, łysy*);
- похідних від інших прикметників (*głupiutki*).

Не можна утворити ступені порівняння від:
- відносних прикметників, що позначають матеріал (*drewniany, plastikowy, metalowy, porcelanowy, żelazny, kamienny, srebrny, wodny*);
- прикметників типу: *coroczny, dzisiejszy, wczorajszy,* а також тих, що позначають вищу міру ознаки: *wieczny, śmiertelny, kosmiczny, fantastyczny* тощо.

29. ЗАЙМЕННИК (ZAIMEK)

- **Займенник** — це самостійна змінна частина мови, яка лише вказує на предмети, їхні ознаки або кількість, не називаючи їх, і відповідає на питання *хто? що? який? котрий? — kto? co? jaki? który?*

У польській мові існують такі види займенників:

- **особові (osobowe):** ja, ty, my, wy, oni, one, ci, tamci, owi;
- **зворотні (zwrotne):** się, siebie, sobie;
- **присвійні (dzierżawcze):** mój, twój, nasz, wasz, ich, jego, jej;
- **вказівні (wskazujące):** ten, ta, to, tamten, tu, ów, tędy, taki;
- **питальні (pytające):** kto? co? jaki? który? gdzie? kiedy? jak? komu? czemu? kogo?;
- **відносні (względne):** kto, co, komu;
- **неозначені (nieokreślone):** ktoś, coś, jakiś, gdzieś, kiedyś, cokolwiek;
- **заперечні (przeczące):** nic, nikt, żaden, nigdy, nigdzi;
- **означальні (upowszechniające):** wszyscy, zawsze.

Зворотний займенник (Zaimek zwrotny siebie)

M	—
D	siebie/się
C	sobie
B	siebie/się
N	sobą
Ms	sobie
W	—

Подібно до української, у польській мові відносні займенники вживаються у складнопідрядних реченнях, поєднуючи їхні частини, наприклад:
Powiedziała mi, kto to zrobił. — Вона сказала мені, хто це зробив (хто — відносний займенник).
Kto przed chwilą otworzył okno? — Хто щойно відчинив вікно? (питальний займенник).

30. ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ (ZAIMKI OSOBOWE)

- **Особові займенники** вказують на особу або осіб, але не називають їх.

Ja — я	**My** — ми
Ty — ти	**Wy** — ви
On/ona/ono — він/вона/воно	**Oni** — вони, чоловічоособовий рід **One** — вони, нечоловічоособовий рід

У польській мові особові займенники вживаються не так часто, як в українській. На рід та особу слова вказує форма дієслова, а займенник у реченні вживають, якщо мовець хоче підкреслити цим його значення. Наприклад, речення «Я сказала» звучатиме «Powiedziałam». Натомість, якщо мовець хоче підкреслити «(Це) **я** сказала», можемо перекласти це як «(To) **ja** powiedziałam».

Спілкуючись із поляками в Інтернеті, ви можете помітити, що у неформальному онлайн-спілкуванні вони часто пишуть займенники Ty, Twój, Tobie тощо з великої літери. Таким чином у повідомленнях підкреслюється особа, до якої звертаються.
Таке написання, втім, характерне лише для інтернет-спілкування (в листах, офіційних документах вживається форма Pan/Pani тощо).

31. ВІДМІНЮВАННЯ ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ (ODMIANA ZAIMKÓW OSOBOWYCH)

M	ja	ty	on	ona
D	mnie	ciebie/cię	go/jego/niego	jej/niej
C	mnie/mi	tobie/ci	jemu/mu/niemu	jej/niej
B	mnie	ciebie/cię	go/jego/niego	ją/nią
N	mną	tobą	nim	nią
Ms	o mnie	o tobie	o nim	o niej
W	—			

M	ono	my	wy	oni	one
D	go/jego/niego	nas	was	ich/nich	
C	jemu/mu/niemu	nam	wam	im/nim	
B	je/nie	nas	was	ich/nich	je/nie
N	nim	nami	wami	nimi	
Ms	o nim	o nas	o was	o nich	
W	—				

- Короткі форми *go (mu)* вживаються найчастіше. Форми займенників типу *jego, jemu* використовуються на початку речення, або якщо мовець хоче зробити логічний акцент у реченні на цьому слові.
- Форми типу *niej, niemu, nich, nią, nie, nim* вживаються з прийменниками.
- *Mnie* завжди стоїть на початку та в кінці речення, а також поєднується з прийменниками. У решті випадків вживається форма *mi*. Наприклад, фразу *«Мені це подобається»* можна сказати двома способами: *Mnie się to podoba* або *Podoba mi się to*.
- *Tobie* використовується на початку та в кінці речення У решті випадків вживається форма *ci* (аналогічно до *mnie* і *mi*).

32. ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ. ОДНИНА (ZAIMKI DZIERŻAWCZE. LICZBA POJEDYNCZA)

Przypadek	ja		
	r. m.	r. ż.	r. n.
M	mój	moja	moje
D	mojego	mojej	mojego
C	mojemu	mojej	mojemu
B	mojego/mój	moją	moje
N	moim	moją	moim
Ms	moim	mojej	moim
W	—		

Przypadek	ty		
	r. m.	r. ż.	r. n.
M	twój	twoja	twoje
D	twojego	twojej	twojego
C	twojemu	twojej	twojemu
B	twojego/ twój	twoją	twoje
N	twoim	twoją	twoim
Ms	twoim	twojej	twoim
W	—		

Форми знахідного відмінка (B) чоловічого роду, що стосуються займенників на позначення живих істот, дублюються з формами родового (D). Форми займенників чоловічого роду, що позначають неістоти, дублюватимуться з називним (M).

Przypadek	my		
	r. m.	r. ż.	r. n.
M	nasz	nasza	nasze
D	naszego	naszej	naszego
C	naszemu	naszej	naszemu
B	naszego/ nasz	naszej	naszego
N	naszym	naszą	naszym
Ms	naszym	naszej	naszym
W	—		

Przypadek	wy		
	r. m.	r. ż.	r. n.
M	wasz	wasza	wasze
D	waszego	waszej	waszego
C	waszemu	waszej	waszemu
B	waszego/ wasz	waszej	waszego
N	waszym	waszą	waszym
Ms	waszym	waszej	waszym
W	—		

33. ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ. МНОЖИНА (ZAIMKI DZIERŻAWCZE. LICZBA MNOGA)

Przypadek	ja	
	r. męskoosobowy	r. niemęskoosobowy
M	moi	moje
D	moich	
C	moim	
B	moich	moje
N	moimi	
Ms	moich	
W	—	

Przypadek	ty	
	r. męskoosobowy	r. niemęskoosobowy
M	twoi	twoje
D	twoich	
C	twoim	
B	twoich	twoje
N	twoimi	
Ms	twoich	
W	—	

Таким чином, присвійні займенники при відмінюванні найчастіше мають ті ж закінчення, що й прикметники, наприклад:
Interesuję się ciekawą książką. — Interesuję się twoją książką.

Przypadek	my	
	r. męskoosobowy	r. niemęskoosobowy
M	nasi	nasze
D	naszych	
C	naszym	
B	naszych	nasze
N	naszymi	
Ms	naszych	
W	—	

Przypadek	wy	
	r. męskoosobowy	r. niemęskoosobowy
M	wasi	wasze
D	waszych	
C	waszym	
B	waszych	wasze
N	waszymi	
Ms	waszych	
W	—	

Присвійні займенники *jego, jej, ich (його, її, їхній/їхня/їхнє)* не відмінюються в однині та множині.

34. ЧИСЛІВНИК. КІЛЬКІСНІ ЧИСЛІВНИКИ (LICZEBNIK. LICZEBNIKI GŁÓWNE)

● **Числівник** — частина мови, що означає кількість предметів або їхній порядок при лічбі.

Як і в українській, у польській мові числівники за значенням і граматичними ознаками поділяються на два розряди: **кількісні** та **порядкові (liczebniki główne** і **liczebniki porządkowe).**

● **Кількісні числівники (liczebniki główne)** відповідають на питання *скільки? — ile?*

0	zero	10	dziesięć	20	dwa**dzieścia**
1	jeden	11	jede**naście**	21	dwadzieścia jeden
2	dwa	12	dwa**naście**	22	dwadzieścia dwa
3	trzy	13	trzy**naście**	...	....
4	cztery	14	czter**naście**	....	...
5	pięć	15	pięt**naście**	...	...
6	sześć	16	szes**naście**	...	...
7	siedem	17	siedem**naście**	...	...
8	osiem	18	osiem**naście**	...	...
9	dziewięć	19	dziewięt**naście**	29	dwadzieścia dziewięć

10	dziesięć	100	sto	1000	tysiąc
20	dwa-**dzieścia**	200	dwie**ście**		
30	trzy-**dzieści**	300	trzy**sta**		
40	czter-**dzieści**	400	czterysta		
50	pięć-**dziesiąt**	500	pięć**set**		
60	sześć-**dziesiąt**	600	sześć**set**		
70	siedem-**dziesiąt**	700	siedem-**set**		
80	osiem-**dziesiąt**	800	osiem**set**		
90	dziewięć-**dziesiąt**	900	dziewięć-**set**		
				1 000 000	milion

Зверніть увагу на те, як поєднуються *tysiąc* і *milion* з іншими числівниками:
- 2, 3, 4 tysiące/miliony;
- 5, 6, 7, 8, 9, 10 tysięcy/milionów.

Liczebniki z wyrazami rok, lat, lata:
- 1 rok;
- 2, 3, 4 lata (числівники, що закінчуються на 2, 3, 4 також вживаються з формою lata, наприклад: *24 lata, 653 lata*);
- від 5 до 21 lat + числівники, що закінчуються на 1, 5, 6, 7, 8, 9, а також десятки (20, 30, 50…) вживаються з формою lat. Зверніть увагу на те, що правильною формою є: не dwadzieścia jeden rok, а **dwadzieścia jeden lat** тощо.

35. ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ (LICZEBNIKI PORZĄDKOWE)

● **Порядкові числівники** мають прикметникові закінчення, відмінюються як прикметники і відповідають на питання *który? która? które? — котрий? котра? котре?*

Liczebnik	r. m.	r. ż.	r. n.
0	zerowy	zerowa	zerowe
1	pierwszy	pierwsza	pierwsze
2	drugi	druga	drugie
3	trzeci	trzecia	trzecie
4	czwarty	czwarta	czwarte
5	piąty	piąta	piąte
6	szósty	szósta	szóste
7	siódmy	siódma	siódme
8	ósmy	ósma	ósme
9	dziewiąty	dziewiąta	dziewiąte
10	dziesiąty	dziesiąta	dzisiąte
11	jedenasty	jedenasta	jedenaste
12	dwunasty	dwunasta	dwunaste

Liczebnik	r. męskoosobowy	r. niemęskoosobowy
0	zerowi	zerowe
1	pierwsi	pierwsze
2	drudzy	drugie
3	trzeci	trzecie
4	czwarci	czwarte
5	Чоловічоособові форми порядкових числівників після чотирьох (*piąci, szości, siódmi, ósmi...*), хоч і є граматично правильними, у мові практично не вживаються. Наприклад, замість «*Byli szości*» природніше звучатиме фраза «*Byli na szóstym miejscu*». Закінчення нечоловічоособових форм і надалі співпадають із закінченнями середнього роду (*drugie dziecko — drugie miejsca* тощо).	
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		

- Наступні числівники творяться за тим же принципом за допомогою **-sty, -sta, -ste:** *trzyna**sty**, czterna**sty**... dwudzie**sty**, trzydzie**sty**, czterdzie**sty**.*
- Зміни у творенні відбуваються після 50: *pięćdziesiąty, sześćdziesiąty, siedemdziesiąty.../*та 100: *setny, dwusetny, trzechsetny, czterechsetny, pięćsetny, ..., dziewięćsetny, tysięczny, milionowy.*
- На письмі порядкові числівники виділяються крапкою: *To był 1. raz. — To był pierwszy raz.* **Винятки:** коли говоримо про дні, роки та години (*Między 12 a 13; 12 sierpnia 2017 roku).*

! На відміну від української мови, у складених числівниках у польській мові відмінюються десятки та одиниці. Наприклад, *dwudziesty trzeci*, tysiąc czterysta *trzydziesty piąty, sto czterdziesty drugi* тощо. Якщо немає десятків або одиниць, відмінюємо лише останній розряд: 2000 — dwutysięczny, *але*: 2001 — dwa tysiące pierwszy. Таким же чином відмінюємо числівники, коли говоримо про роки: rok dwa tysiące *siedemnasty*, rok tysiąc czterysta *dwudziesty pierwszy*.

36. ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ (OKREŚLENIE CZASU)

- **Числівники вживаються також на позначення часу.**

Години у польській мові позначаються в жіночому роді за 24-годинною шкалою.

1:00 — pierwsza	**11:00** — jedenasta
2:00 — druga	**12:00** — dwunasta
3:00 — trzecia	**13:00** — trzynasta
4:00 — czwarta	**14:00** — czternasta
5:00 — piąta	**15:00** — piętnasta
6:00 — szósta	**16:00** — szesnasta
7:00 — siódma	**17:00** — siedemnasta
8:00 — ósma	**18:00** — osiemnasta
9:00 — dziewiąta	**19:00** — dziewiętnasta
10:00 — dziesiąta	**20:00** — dwudziesta

21:00 — dwudziesta pierwsza
22:00 — dwudziesta druga
23:00 — dwudziesta trzecia
24:00 — dwudziesta czwarta

При вживанні «неформальних» форм варто зазначати, про яку пору дня йдеться: *o czwartej po południu, o ósmej wieczorem* (інакше ваш співрозмовник за замовчуванням може подумати, що ви маєте на увазі четверту/восьму годину ранку).

Числівники ставимо у родовий відмінок, а хвилини залишаються у називному:
o dwudziest**ej** drug**iej** czterdzieści pięć;
o czwart**ej** pięćdziesiąt rano тощо.

Також при позначенні часу вживаються конструкції:
Pięć **po** dwunastej (12.05).
Piętnaście **po** dwudziestej (20.15).
Za dziesięć ósma (7.50).
Za dwadzieścia dziesiąta (09.40).

37. ДІЄСЛОВО (CZASOWNIK)

- Подібно до української, в польській мові дієслова поділяються на дієвідміни, змінюються за часами, особами, родами та числами.

Розрізняють **три способи дієслова (дійсний, умовний, наказовий) та два види (доконаний і недоконаний).**

- **Дійсний спосіб** означає дію або стан, що відбувалися, відбуваються зараз або будуть відбуватися.
Наприклад:
укр. іти — пол. iść,
укр. читав — пол. czytał,
укр. подивлюся — пол. obejrzę.

- **Умовний спосіб** означає дію чи стан, можливі за певних умов.
Наприклад:
укр. я би прочитала — пол. przeczytałabym,
укр. вони могли би піти — пол. mogliby pójść.

- **Наказовий спосіб** означає заклик до дії.
Наприклад:
укр. читай! — пол. czytaj!,
укр. сядь! — пол. usiądź!

На відміну від української мови, у польській у зворотних дієсловах частинка «ся» (się) пишеться окремо:
*посміхатися — uśmiechać **się**.*
Зворотні дієслова позначають дію, спрямовану на самого мовця.
Наприклад: *одягати (когось) — ubierać (kogoś) / одягатися (самому) — ubierać się.*

38. ЧЕТВЕРТА ДІЄВІДМІНА (KONIUGACJA CZWARTA)

- У польській мові розрізняють **чотири дієвідміни.**

➤ До четвертої дієвідміни належать дієслова, які в першій особі однини закінчуються на **-em,** а в другій особі однини — на **-esz.** Це 5 основних дієслів:
wiedzieć — знати
umieć — вміти
jeść — їсти
śmieć — сміти, насмілюватися
rozumieć — розуміти.
А також усі похідні від них: *zrozumieć, dowiedzieć się.*

Wedzieć (знати)	
ja wiem	my wiemy
ty wiesz	wy wiecie
on/ona/ono wie	oni/one wiedzą

Jeść (їсти)	
ja jem	my jemy
ty jesz	wy jecie
on/ona/ono je	oni/one jedzą

Śmieć (сміти, насмілюватися)	
ja śmiem	my śmiemy
ty śmiesz	wy śmiecie
on/ona/ono śmie	oni/one smieją/śmią

Umieć (вміти)	
ja umiem	my umiemy
ty umiesz	wy umiecie
on/ona/ono umie	oni/one umieją

Rozumieć (розуміти)	
ja rozumiem	my rozumiemy
ty rozumiesz	wy rozumiecie
on/ona/ono rozumie	oni/one rozumieją

39. ТРЕТЯ ДІЄВІДМІНА (KONIUGACJA TRZECIA)

- До третьої дієвідміни належать дієслова, які мають закінчення **-am** у першій особі однини та **-asz** у другій особі однини.

Найчастіше дієслова, які належать до третьої дієвідміни, у початковій формі закінчуються на **-ać** (але не всі: наприклад, *spać* (*спати*) належить до другої дієвідміни). Також до цієї дієвідміни належить дієслово **mieć (мати)**.

Mieć (мати)	
ja **mam**	my **mamy**
ty **masz**	wy **macie**
on/ona/ono **ma**	oni/one **mają**

Czytać (читати)	
ja czyt**am**	my czyt**amy**
ty czyt**asz**	wy czyt**acie**
on/ona/ono czyt**a**	oni/one czyt**ają**

Sprzątać (прибирати)	
ja sprząt**am**	my sprząt**amy**
ty sprząt**asz**	wy sprząt**acie**
on/ona/ono sprząt**a**	oni/one sprząt**ają**

Dać (дати)	
ja d**am**	my d**amy**
ty d**asz**	wy d**acie**
on/ona/ono d**a**	oni/one **dadzą**

Znać (знати)	
ja zn**am**	my zn**amy**
ty zn**asz**	wy zn**acie**
on/ona/ono zn**a**	oni/one zn**ają**

40. ДРУГА ДІЄВІДМІНА (KONIUGACJA DRUGA)

- До другої дієвідміни належать дієслова, які мають закінчення **-ę** у першій особі однини та **-isz/-ysz** у другій особі однини.

Mówić (говорити)	
ja mówi**ę**	my mówi**my**
ty mówi**sz**	wy mówi**cie**
on/ona/ono mówi	oni/one mówi**ą**

Uczyć się (вчитися)	
ja ucz**ę** się	my ucz**ymy** się
ty ucz**ysz** się	wy ucz**ycie** się
on/ona/ono ucz**y** się	oni/one ucz**ą** się

Tańczyć (танцювати)	
ja tańcz**ę**	my tańcz**ymy**
ty tańcz**ysz**	wy tańcz**ycie**
on/ona/ono tańcz**y**	oni/one tańcz**ą**

Robić (робити)	
ja rob**ię**	my rob**imy**
ty rob**isz**	wy rob**icie**
on/ona/ono rob**i**	oni/one rob**ią**

Зверніть увагу на винятки:

Stać (стояти)

ja stoj**ę**	my stoi**my**
ty stoi**sz**	wy stoi**cie**
on/ona/ono stoi	oni/one stoj**ą**

Bać się (боятися)

ja boj**ę** się	my boi**my** się
ty boi**sz** się	wy boi**cie** się
on/ona/ono boi się	oni/one boj**ą** się

41. ДРУГА ДІЄВІДМІНА. ЧЕРГУВАННЯ ПРИГОЛОСНИХ В ОСНОВАХ ДІЄСЛІВ (KONIUGACJA DRUGA. WYMIANY SPÓŁGŁOSKOWE W TEMATACH CZASOWNIKÓW)

- У другій дієвідміні відбуваються чергування приголосних в основах дієслів.

Зверніть увагу, що при чергуваннях завжди будуть схожими перша особа однини та третя особа множини (наприклад: **lecę, lecą,** але **lecisz, leci, lecimy, lecicie; noszę, noszą,** але **nosisz, nosi, nosimy, nosicie**).

C-Ć

у дієсловах, що закінчуються на **-cić/-cieć** *(kłócić się — сваритися, pocić się — пітніти)*

Lecieć (летіти)	
ja lecę	my lec**imy**
ty lec**isz**	wy lec**icie**
on/ona/ono lec**i**	oni/one lec**ą**

Kłócić się (сваритися)	
ja kłócę się	my kłóc**imy** się
ty kłóc**isz** się	wy kłóc**icie** się
on/ona/ono kłóc**i** się	oni/one kłóc**ą** się

DZ-DZI

у дієсловах, що закінчуються на **-dzić/-dzieć** *(chodzić — ходити, rodzić — народжувати)*

Chodzić (ходити)	
ja chodzę	my chodz**imy**
ty chodz**isz**	wy chodz**icie**
on/ona/ono chodz**i**	oni/one chodz**ą**

Rodzić (народжувати)	
ja rodzę	my rodz**imy**
ty rodz**isz**	wy rodz**icie**
on/ona/ono rodz**i**	oni/one rodz**ą**

SZ-SI

у дієсловах, що закінчуються на **-sić/-sieć** *(prosić — просити, nosić — носити)*

Prosić (просити)	
ja proszę	my pros**imy**
ty pros**isz**	wy pros**icie**
on/ona/ono pros**i**	oni/one proszą

Nosić (носити)	
ja noszę	my nos**imy**
ty nos**isz**	wy nos**icie**
on/ona/ono nos**i**	oni/one noszą

Ż-ZI

у дієсловах, що закінчуються на **-zić** *(wozić — возити, grozić — погрожувати)*

Wozić (возити)	
ja wożę	my woz**imy**
ty woz**isz**	wy woz**icie**
on/ona/ono woz**i**	oni/one wożą

SZCZ-ŚCI

у дієсловах, що закінчуються на **-ścić** *(gościć — гостювати, puścić — відпустити)*

Puścić (відпускати)	
ja puszczę	my puś**cimy**
ty puś**cisz**	wy puś**cicie**
on/ona/ono puś**ci**	oni/one puszczą

ŻDŻ-ŹDZI

у дієсловах, що закінчуються на ***-ździc*** *(jeździc — їздити)*

Jeździc (їздити)	
ja jeżdżę	my jeżdz**imy**
ty jeżdz**isz**	wy jeżdz**icie**
on/ona/ono jeżdz**i**	oni/one jeżdżą

42. ПЕРША ДІЄВІДМІНА (KONIUGACJA PIERWSZA)

- До першої дієвідміни належать дієслова, які мають закінчення **-ę** у першій особі однини та **-esz** у другій особі однини.

Серед закінчень інфінітивів дієслів цієї дієвідміни можна виділити кілька груп.

- Дієслова на **-ować, -iwać, -ywać**.

Характеризуються випаданням суфікса при відмінюванні. Так само відбувається і в українській мові: відмінюючи дієслово *працювати*, ми не говоримо: я *працювую*, а я *працюю*, ти *працюєш* тощо.

У польській мові при дієвідмінюванні таких дієслів ми відкидаємо суфікс ***ować*** і змінюємо його на ***uj*** та додаємо особове закінчення. Наприклад:

pracować — ***ja prac + uj + ę = ja pracuję.***

Pracować (працювати)	
ja pracuję	my pracujemy
ty pracujesz	wy pracujecie
on/ona/ono pracuje	oni/one pracują

Rysować (малювати)	
ja rysuję	my rysujemy
ty rysujesz	wy rysujecie
on/ona/ono rysuje	oni/one rysują

Poszukiwać (шукати)	
ja poszukuję	my poszukujemy
ty poszukujesz	wy poszukujecie
on/ona/ono poszukuje	oni/one poszukują

Wykonywać (виконувати)	
ja wykonuję	my wykonujemy
ty wykonujesz	wy wykonujecie
on/ona/ono wykonuje	oni/one wykonują

Kupować (купувати)	
ja kupuję	my kupuj**emy**
ty kupuj**esz**	wy kupuj**ecie**
on/ona/ono kupuje	oni/one kupuj**ą**

- Дієслова, що закінчуються на **-awać**. Відмінюються аналогічно до слів першої групи, але замість суфікса **-awa-** додається **-aj-**, наприклад: *dawać* — ***ja d + aj + ę = ja daję***.

Dawać (давати)	
ja daj**ę**	my daj**emy**
ty daj**esz**	wy daj**ecie**
on/ona/ono daje	oni/one daj**ą**

- Деякі дієслова на **-ć**.

Chcieć (хотіти)	
ja chc**ę**	my chc**emy**
ty chc**esz**	wy chc**ecie**
on/ona/ono chce	oni/one chc**ą**

Не варто плутати це дієслово з дієсловами другої дієвідміни на **-cić/-cieć**. У випадку слів типу *lecieć* зміна **ć** на **c** відбувається лише в першій особі однини та третій особі множини (*ja lecę, oni/one lecą*, але: *ty lecisz, on/ona/ono leci, my lecimy, wy lecicie*); натомість у словах типу *chcieć* ця заміна є сталою (*ja chcę, ty chcesz* тощо).

Pisać (писати)	
ja pisz**ę**	my pisz**emy**
ty pisz**esz**	wy pisz**ecie**
on/ona/ono pisze	oni/one pisz**ą**

Umrzeć (померти)	
ja umr**ę**	my umrz**emy**
ty umrz**esz**	wy umrz**ecie**
on/ona/ono umrze	oni/one umr**ą**

Jechać (їхати)	
ja jadę	my jedziemy
ty jedziesz	wy jedziecie
on/ona/ono jedzie	oni/one jadą

Дієслова з «нетиповими» закінченнями **(-ąć, -ść, -c, -źć)**.

Ciągnąć (тягти)	
ja ciągnę	my ciągniemy
ty ciągniesz	wy ciągniecie
on/ona/ono ciągnie	oni/one ciągną

Kraść (красти)	
ja kradnę	my kradniemy
ty kradniesz	wy kradniecie
on/ona/ono kradnie	oni/one kradną

Kłaść (класти)	
ja kładę	my kładziemy
ty kładziesz	wy kładziecie
on/ona/ono kładzie	oni/one kładą

Тут знову спостерігається аналогія між першою особою однини та третьою множини, наприклад: у дієслові *kłaść* подібні будуть форми *kładę* і *kładą* (без пом'якшення) та решта форм *kładziesz, kładzie, kładziemy, kładziecie* (з пом'якшенням).

Spaść (впасти)	
ja spadnę	my spadniemy
ty spadniesz	wy spadniecie
on/ona/ono spadnie	oni/one spadną

Znaleźć (знайти)	
ja znajdę	my znajdziemy
ty znajdziesz	wy znajdziecie
on/ona/ono znajdzie	oni/one znajdą

Iść (іти)	
ja idę	my idziemy
ty idziesz	wy idziecie
on/ona/ono idzie	oni/one idą

43. ПЕРША ДІЄВІДМІНА. СКЛАДНІ ВИПАДКИ ВІДМІНЮВАННЯ (KONIUGACJA PIERWSZA. CZASOWNIKI O NIEREGULARNEJ ODMIANIE)

Nieść (нести)	
ja nios**ę**	my nies**iemy**
ty nies**iesz**	wy nies**iecie**
on/ona/ono nies**ie**	oni/one nios**ą**

Wieźć (везти)	
ja wioz**ę**	my wez**iemy**
ty wez**iesz**	wy wez**iecie**
on/ona/ono wez**ie**	oni/one wioz**ą**

Wieść (вести)	
ja wiod**ę**	my wiedz**iemy**
ty wiedz**iesz**	wy wiedz**iecie**
on/ona/ono wiedz**ie**	oni/one wiod**ą**

У дієсловах типу **brać, nieść, wieźć** зверніть увагу також на чергування голосних **(o-e)**.

Brać (брати)	
ja bior**ę**	my bierz**emy**
ty bierz**esz**	wy bierz**ecie**
on/ona/ono bierz**e**	oni/one bior**ą**

Аналогічно відмінюється дієслово **prać (прати):** *piorę, pierzesz* тощо.

Gnieść (давити)	
ja gniot**ę**	my gniec**iemy**
ty gniec**iesz**	wy gniec**iecie**
on/ona/ono gniec**ie**	oni/one gniot**ą**

Аналогічно відмінюється дієслово **pleść (плести)**: *plotę, pleciesz* тощо.

Biec (бігти)	
ja biegnę	my biegniemy
ty biegniesz	wy biegniecie
on/ona/ono biegnie	oni/one biegną

Piec (пекти)	
ja piekę	my pieczemy
ty pieczesz	wy pieczecie
on/ona/ono piecze	oni/one pieką

Аналогічно відмінюється дієслово **tłuc (бити, розбивати, товкти)**: *tłukę, tłuczesz* тощо.

Móc (могти)	
ja mogę	my możemy
ty możesz	wy możecie
on/ona/ono może	oni/one mogą

Strzyc (стригти)	
ja strzygę	my strzyżemy
ty strzyżesz	wy strzyżecie
on/ona/ono strzyże	oni/one strzygą

Uciec (втекти)	
ja ucieknę	my uciekniemy
ty uciekniesz	wy uciekniecie
on/ona/ono ucieknie	oni/one uciekną

Інші приклади дієслів першої дієвідміни:

Wiać (дути, віяти)	
ja wieję	my wiejemy
ty wiejesz	wy wiejecie
on/ona/ono wieje	oni/one wieją

Mdleć (втрачати свідомість)	
ja mdleję	my mdlejemy
ty mdlejesz	wy mdlejecie
on/ona/ono mdleje	oni/one mdleją

Gwizdać (свистіти)	
ja gwiżdżę	my gwiżdżemy
ty gwiżdżesz	wy gwiżdżecie
on/ona/ono gwiżdże	oni/one gwiżdżą

Głaskać (пестити, погладжувати)	
ja głaszczę	my głaszczemy
ty głaszczesz	wy głaszczecie
on/ona/ono głaszcze	oni/one głaszczą

У випадку дієслова **głaskać** правильними є дві форми: *głaszczę, głaszczesz... głaszczą*, а також *głaskam, głaskasz... głaskają*.

Kląć (проклинати)	
ja klnę	my klniemy
ty klniesz	wy klniecie
on/ona/ono klnie	oni/one klną

Drzeć (розривати, дерти)	
ja drę	my drzemy
ty drzesz	wy drzecie
on/ona/ono drze	oni/one drą

Деякі дієслова повністю змінюються при відмінюванні:

Ciąć (різати)	
ja tnę	my tniemy
ty tniesz	wy tniecie
on/ona/ono tnie	oni/one tną

Dąć (дути)	
ja dmę	my dmiemy
ty dmiesz	wy dmiecie
on/ona/ono dmie	oni/one dmą

44. ДОКОНАНИЙ ВИД ДІЄСЛОВА (ASPEKT DOKONANY CZASOWNIKA)

- Дієслова доконаного виду відповідають на питання *co zrobić? (що зробити?) — powiedieć, przyjść, przeczytać*. Від таких інфінітивів неможливо утворити форму теперішнього часу — тільки минулого або майбутнього. В українській мові дієслова доконаного виду відмінюються в такий спосіб: прочитати — я прочитаю (майбутній час).

➤ Деякі приклади видових пар доконаних та недоконаних дієслів:

Aspekt niedokonany	Aspekt dokonany	Tłumaczenie
oglądać	obejrzeć	дивитися — подивитися
uśmiechać się	uśmiechnąć się	посміхатися — посміхнутися
gotować	ugotować	варити — зварити
grać	zagrać	грати — зіграти
brać	wziąć	брати — взяти
mówić	powiedzieć	говорити — сказати
iść	przyjść	іти — прийти
siadać	usiąść	сідати — сісти
chwytać	chwycić	хапати — вхопити
decydować	zadecydować	вирішувати — вирішити

➤ Дієслова доконаного виду найчастіше утворюються за допомогою:

- **префіксів** (czytać — **prze**czytać, jechać — **do**jechać);
- **суфіксів** (chwytać — chwycić);
- **повної зміни дієслова** (brać — wziąć).

Зверніть увагу, що іноді варіантів пари доконаного дієслова може бути декілька, в залежності від значення та контексту. Наприклад: *jechać — przyjechać, dojechać, nadjechać* тощо.

45. МИНУЛИЙ ЧАС (CZAS PRZESZŁY)

- При творенні форм множини дієслів минулого часу слід звертати увагу на окремі форми дієслів для чоловічоособового та нечоловічоособового родів.

Rodzaj żeński w liczbie pojedynczej oraz rodzaj niemęskoosobowy w liczbie mnogiej — жіночий рід в однині та нечоловічоособовий (one) у множині.

Robić (робити)	
ja robiłam	my robiłyśmy
ty robiłaś	wy robiłyście
ona robiła	one robiły

Robiło — форма для ono (воно). У наступних таблицях ми не будемо розглядати цю форму окремо, оскільки вона вживається рідко, чергувань у ній не відбувається і дієслова у цій формі мають одне й те саме закінчення **(-ło)**.

Rodzaj męski w liczbie pojedynczej oraz rodzaj męskoosobowy w liczbie mnogiej — чоловічий рід в однині та чоловічоособовий рід (oni) у множині.

ja robiłem	my robiliśmy
ty robiłeś	wy robiliście
on robił	oni robili

Czytać (читати)	
ja czytałam	my czytałyśmy
ty czytałaś	wy czytałyście
ona czytała	one czytały
ja czytałem	my czytaliśmy
ty czytałeś	wy czytaliście
on czytał	oni czytali

- Особові закінчення форм минулого часу додаються до тієї основи дієслова, яка вживається і при відмінюванні у теперішньому часі (збігається з формою **третьої особи однини** — *czyta, robi*).

Це узагальнення стосується лише дієслів з регулярним відмінюванням, які не є винятками і в яких не відбувається чергування.

Patrzeć (дивитися)	
ja patrzyłam	my patrzyłyśmy
ty patrzyłaś	wy patrzyłyście
ona patrzyła	one patrzyły
ja patrzyłem	my patrzyliśmy
ty patrzyłeś	wy patrzyliście
on patrzył	oni patrzyli

Tańczyć (танцювати)	
ja tańczyłam	tańczyłem
ty tańczyłaś	tańczyłeś
ona tańczyła	on tańczył
my tańczyłyśmy	tańczyliśmy
wy tańczyłyście	tańczyliście
one tańczyły	tańczyli

46. МИНУЛИЙ ЧАС. ДІЄСЛОВА-ВИНЯТКИ (CZAS PRZESZŁY. CZASOWNIKI NIEREGULARNE)

➤ Форми цих дієслів у минулому часі слід запам'ятати.

Jeść (їсти)	
ja jadłam	my jad**łyśmy**
ty jadłaś	wy jad**łyście**
ona jadła	one jad**ły**
ja jad**łem**	my jed**liśmy**
ty jad**łeś**	wy jed**liście**
on jadł	oni jed**li**

Iść (іти) — pójść (піти)	
ja (po)szłam	my (po)szł**yśmy**
ty (po)szłaś	wy (po)szł**yście**
ona (po)szła	one (po)szł**y**
ja (po)szed**łem**	my (po)szl**iśmy**
ty (po)szed**łeś**	wy (po)szl**iście**
on (po)szedł	oni (po)szl**i**

! І чоловічоособові, і нечоловічоособові форми минулого часу дієслів **iść/pójść** утворюються від форм однини жіночого роду (форм *poszedliśmy, poszedliście, poszedli* не існує).

Móc (могти)	
ja mog**łam**	my mog**łyśmy**
ty mog**łaś**	wy mog**łyście**
ona mog**ła**	one mog**ły**
ja mog**łem**	my mog**liśmy**
ty mog**łeś**	wy mog**liście**
on mógł	oni mog**li**

Usiąść (сісти)	
ja usiadłam	my usiad**łyśmy**
ty usiadłaś	wy usiad**łyście**
ona usiadła	one usiad**ły**
ja usiad**łem**	my usied**liśmy**
ty usiad**łeś**	wy usied**liście**
on usiadł	oni usied**li**

Nieść (нести)	
ja niosłam	my niosłyśmy
ty niosłaś	wy niosłyście
ona niosła	one niosły
ja niosłem	my nieśliśmy
ty niosłeś	wy nieśliście
on niósł	oni nieśli

Аналогічно відмінюються дієслова **przynieść, donieść** та інші похідні.

Wieść (вести)	
ja wiodłam	my wiodłyśmy
ty wiodłaś	wy wiodłyście
ona wiodła	one wiodły
ja wiodłem	my wiedliśmy
ty wiodłeś	wy wiedliście
on wiódł	oni wiedli

Аналогічно відмінюється дієслово **przywieść** та інші похідні.

Pleść (плести)	
ja plotłam	my plotłyśmy
ty plotłaś	wy plotłyście
ona plotła	one plotły
ja plotłem	my pletliśmy
ty plotłeś	wy pletliście
on plótł	oni pletli

Wieźć (везти)	
ja wiozłam	my wiozłyśmy
ty wiozłaś	wy wiozłyście
ona wiozła	one wiozły
ja wiozłem	my wieźliśmy
ty wiozłeś	wy wieźliście
on wiózł	oni wieźli

Аналогічно відмінюється дієслово **przywieźć** та інші похідні.

47. МИНУЛИЙ ЧАС. ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ (CZAS PRZESZŁY. WYMIANY GŁOSKOWE)

- У деяких дієсловах при відмінюванні у формах минулого часу відбуваються чергування.

E-A

у дієсловах, що закінчуються на **-eć** (*mieć, rozumieć, wiedzieć* тощо)

Mieć (мати)	
ja miał**am**	my miał**yśmy**
ty miał**aś**	wy miał**yście**
ona miał**a**	one miał**y**
ja miał**em**	my miel**iśmy**
ty miał**eś**	wy miel**iście**
on miał	oni miel**i**

Голосний **e**, наявний в інфінітиві, при відмінюванні зберігається лише в чоловічоособових формах множини. У решті форм він змінюється на **a**.

Wiedzieć (знати)	
ja wiedział**am**	my wiedział**yśmy**
ty wiedział**aś**	wy wiedział**yście**
ona wiedział**a**	one wiedział**y**
ja wiedział**em**	my wiedziel**iśmy**
ty wiedział**eś**	wy wiedziel**iście**
on wiedział	oni wiedziel**i**

Ą-Ę

у дієсловах, що закінчуються на **-ąć** (*stanąć, krzyknąć, dotknąć, uśmiechnąć się*)

Krzyknąć (крикнути)	
ja krzyknęł**am**	my krzyknęł**yśmy**
ty krzyknęł**aś**	wy krzyknęł**yście**
ona krzyknęł**a**	one krzyknęł**y**
ja krzyknął**em**	my krzyknęl**iśmy**
ty krzyknął**eś**	wy krzyknęl**iście**
on krzyknął	oni krzyknęl**i**

Носовий **ą** зберігається лише у формах однини чоловічого роду. У всіх інших формах він змінюється на **ę**.

Зверніть увагу: у формах минулого часу дієслів на **-ąć** носові **ą, ę** перед **ł, ł** вимовляються як звуки [**a**], [**e**].

Dotknąć (торкнутися)	
ja dotknęłam	my dotknęłyśmy
ty dotknęłaś	wy dotknęłyście
ona dotknęła	one dotknęły
ja dotknąłem	my dotknęliśmy
ty dotknąłeś	wy dotknęliście
on dotknął	oni dotknęli

Wziąć (взяти)	
ja wzięłam	my wzięłyśmy
ty wzięłaś	wy wzięłyście
ona wzięła	one wzięły
ja wziąłem	my wzięliśmy
ty wziąłeś	wy wzięliście
on wziął	oni wzięli

48. МАЙБУТНІЙ ЧАС (CZAS PRZYSZŁY)

- Форма майбутнього часу **дієслів недоконаного виду** утворюється за допомогою дієслова **być (бути)** у майбутньому часі двома способами:

ja będę	my będziemy
ty będziesz	wy będziecie
on/ona/ono będzie	oni/one będą

1. Перший спосіб творення майбутнього часу такий самий, як і в українській мові: особова форма дієслова być (бути) у майбутньому часі + інфінітив.
2. Другий спосіб: дієслово być в особовій формі майбутнього часу + дієслово на позначення дії ***у третій особі однини/множини минулого часу***.

będę	czytać	będę	czytał/czytała
będziesz		będziesz	
będzie		będzie	czytało
będziemy		będziemy	czytali/czytały
będziecie		będziecie	
będą		będą	

Зверніть увагу, що у другому способі творення форм майбутнього часу дієслово на позначення основної дії вживається лише у третій особі (on, ona, ono, oni, one), тобто казати *będę czytał**em***, *bedziemy robili**śmy*** — це помилка.

- Майбутній час модальних дієслів (*móc, chcieć* тощо) можна утворити лише другим способом: не кажемо *będę móc*, правильно казати — *będę mógł / mogła*.

- Форми майбутнього часу **дієслів доконаного виду** утворюються так само, як і в українській мові:
Robić — robię to / zrobić — zrobię to.
Робити — я це роблю / зробити — я це зроблю.

49. ВІДМІНЮВАННЯ ДІЄСЛОВА POWINIEN (ODMIANA CZASOWNIKA POWINIEN)

- **Powinien (coś zrobić)** — бути повинним, мусити (щось зробити). При відмінюванні цього дієслова варто звернути увагу на нечоловічоособову та чоловічоособову форми у теперішньому часі.

ja powinnam	my powinnyśmy
ty powinnaś	wy powinnyście
ona powinna	one powinny
ja powinienem	my powinniśmy
ty powinieneś	wy powinniście
on powinien	oni powinni

➤ Минулий час = особові форми + дієслово być у відповідній формі для третьої особи однини та множини. Окремі форми майбутнього часу не утворюються.

ja powinnam była	my powinnyśmy były
ty powinnaś była	wy powinnyście były
ona powinna była	one powinny były
ja powinienem był	my powinniśmy byli
ty powinieneś był	wy powinniście byli
on powinien był	oni powinni byli

➤ Як і в українській мові, друге дієслово у конструкції з «powinien» вживаємо в початковій формі. Наприклад: **powinien + znaleźć (знайти)** або **powinien + był/była/byli/były znaleźć** — для минулого часу.

ja powinnam (była) znaleźć	my powinnyśmy (były) znaleźć
ty powinnaś (była) znaleźć	wy powinnyście (były) znaleźć
ona powinna (była) znaleźć	one powinny (były) znaleźć
ja powinienem (był) znaleźć	my powinniśmy (byli) znaleźć
ty powinieneś (był) znaleźć	wy powinniście (byli) znaleźć
on powinien (był) znaleźć	oni powinni (byli) znaleźć

50. БЕЗОСОБОВІ ФОРМИ (FORMY BEZOSOBOWE)

Способи творення

До форми третьої особи однини теперішнього або минулого часу середнього роду додається **się.**	*robić — robi się/robiło się* *pisać — pisze się/pisało się*
До дієслів, у яких основа інфінітиву закінчується на **-a, -e,** додається закінчення **-ano.**	*zamykać — zamykano* *czytać — czytano*
До дієслів, у яких основа інфінітива закінчується на **-ą**, та до деяких, у яких основа закінчується на **-i,** додається закінчення **-to.**	*wyjąć — wyjęto* *bić — bito*
До дієслів, у яких основа інфінітива закінчується на **-i, -y, -ść, -źć, -c,** додаєтья закінчення **-ono.**	*bawić — bawiono* *życzyć — życzono* *kraść — kradziono*

Зверніть увагу на можливі чергування:

ą-ę:	*zamknąć — zamknięto*
	zająć — zajęto
dzi-dz:	*chodzić — chodzono*
	rodzić — rodzono
si-sz:	*nosić — noszono*
	prosić — proszono
a-e:	*myśleć — myślano*
	umieć — umiano
c-cz:	*piec — pieczono*
	tłuc — tłuczono
źdź-żdż:	*jeździć — jeżdżono*

51. НАКАЗОВИЙ СПОСІБ (TRYB ROZKAZUJĄCY)

- Наказовий спосіб утворюється від основи дієслова:
  - для дієслів першої та другої дієвідміни у формі другої особи однини;
  - для дієслів третьої та четвертої дієвідміни у формі третьої особи множини.

Закінчення наказового способу

ja	—	**my**	форма наказового способу для другої особи однини + **-my**
ty	Ø/-j	**wy**	форма наказового способу для другої особи однини + **-cie**
on/ ona/ ono	**niech** + дієслово	**oni/ one**	**niech** + дієслово

Ugotować			
ja	—	**my**	ugotujmy
ty	ugotuj	**wy**	ugotujcie
on/ona/ono	niech ugotuje	**oni/ one**	niech ugotują

Pić			
ja	—	**my**	pijmy
ty	pij	**wy**	pijcie
on/ona/ono	niech pije	**oni/ one**	niech piją

Czytać			
ja	—	**my**	czytajmy
ty	czytaj	**wy**	czytajcie
on/ona/ono	niech czyta	**oni/one**	niech czytają

Wyrzucić			
ja	—	**my**	wyrzućmy
ty	wyrzuć	**wy**	wyrzućcie
on/ona/ono	niech wyrzuci	**oni/one**	niech wyrzucą

Деякі нетипові форми та дієслова, в яких відбувається чергування:
być — *bądź/bądźmy/bądźcie*
mieć — *miej/miejmy/miejcie*
chcieć — *chciej/chciejmy/chciejcie*
stać — *stój/stójmy/stójcie*
iść — *idź/idźmy/idźcie*
jechać — *jedź/jedźmy/jedźcie*
płacić — *płać/płaćmy/płaćcie*
prosić — *proś/prośmy/proście*
wziąć — *weź/weźmy/weźcie*
wytrzeć — *wytrzyj/wytrzyjmy/wytrzyjcie*
robić — *rób/róbmy/róbcie*
jeść — *jedz/jedzmy/jedzcie*

52. УМОВНИЙ СПОСІБ (TRYB PRZYPUSZCZAJĄCY)

- Умовний спосіб дієслів утворюється від дієслів у формі **третьої особи однини та множини минулого часу** за допомогою закінчень:

ja robiła**bym**	my robiły**byśmy**
ty robiła**byś**	wy robiły**byście**
ona robiła**by**	one robiły**by**
ja robił**bym**	my robili**byśmy**
ty robił**byś**	wy robili**byście**
on robił**by**	oni robili**by**

- Якщо речення починається з короткого слова (найчастіше це особові або вказівні займенники), частинки **by, byś, byśmy**... від'єднуються від дієслова та переходять на початок речення, групуючись із короткими словами. Порівняйте:
  Poszłabym *na ten film.*
  Ja ***bym poszła*** *na ten film.*
  Co ***byś zrobił****, gdybyś wiedział, że Ci się uda?*

- У реченнях, що виражають умову, за якої може відбутися певна дія, вживається сполучник **gdyby — якби.** Такі речення **з дієсловами у формі однини** будуються за схемою:

  Gdybym (ja)/Gdybyś (ty)/ Gdyby (on, ona, ono) + дієслово минулого часу третьої особи однини відповідного роду + + to + друге дієслово в умовному способі;

  а **з дієсловами у формі множини:**
  Gdybyśmy (my)/Gdybyście (wy)/ Gdyby (oni, one) + дієслово минулого часу третьої особи множини відповідного роду + to + друге дієслово в умовному способі.

  Gdybym miała czas, poszłabym na ten spektakl. / Gdybym miała czas, to bym poszła na ten spektakl.
  Gdybyście wiedzieli o jego przyjeździe, powiedzielibyście nam. / Gdybyście wiedzieli o jego przyjeździe, to byście nam powiedzieli.

53. ПРИСЛІВНИК. СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ (PRZYSŁÓWEK. STOPNIOWANIE PRZYSŁÓWKÓW)

- Як і в українській, у польській мові прислівник — незмінна частина мови.

➤ Прислівники, що походять від прикметників (наприклад, *zimno, wesoło, głupio*), утворюють ступені порівняння:

Stopień wyższy (вищий ступінь)	Stopień najwyższy (найвищий ступінь)
суфікс **-ej**: *ciekawie — ciekawiej*; якщо прислівник закінчується на **-k, -ek, -ok**, ці елементи випадають при творенні вищого ступеня: *rzadko — rzadziej*	префікс **-naj**, що додається до форми вищого ступеня: *prościej — najprościej*

Повністю змінюються при творенні ступенів порівняння прислівники:
Dobrze — lepiej — najlepiej.
Źle — gorzej — najgorzej.
Dużo — więcej — najwięcej.
Mało — mniej — najmniej.
Lekko — lżej — najlżej.

➤ Якщо основа прислівника закінчується на твердий приголосний, відбуваються чергування, під час яких приголосні змінюються на м'які або функціонально м'які:

n-ń: *brudno — brudniej*
zimno — zimniej
wolno — wolniej
w-wi: *krzywo — krzywiej*
ł-l: *ciepło — cieplej*
g-ż: *długo — dłużej*
t-c: *krótko — krócej*

ch-sz: *cicho — ciszej*
r-rz: *staro — starzej*
szeroko — szerzej
ostro — ostrzej
d-dzi: *młodo — młodziej*
s-ż: *nisko — niżej*
blisko — bliżej
s-zi: *wąsko — węziej*
st-ść: *czysto — czyściej*
sn-śni: *ciasno — ciaśniej*
d-dz: *prędko — prędzej*

- Також відбуваються чергування голосних:
a-e: *biało — bielej*
o-e: *wesoło — weselej*
ą-ę: *wąsko — węziej*
gorąco — goręcej

- Якщо основа прислівника закінчується на м'який або функціонально м'який приголосний, чергування не відбувається: *ciekawie — ciekawiej, głupio — głupiej*.

> Також ступені порівняння утворюються за допомогою **bardziej, najbardziej** та **mniej, najmniej**. Наприклад:
> *słodko — bardziej / mniej słodko;*
> *dziko — najbardziej / najmniej dziko.*

- Від деяких прислівників ступені порівняння не утворюються. Це прислівники, що позначають час (*wczoraj, jutro, przedwczoraj, pojutrze*), а також слова типу *nagle, znienacka*, які мають максимальний вияв значення.

54. ДІЄПРИСЛІВНИК (IMIESŁÓW PRZYSŁOWKOWY)

- Дієприслівники позначають додаткову дію (так само як і в українській мові: *що роблячи? — читаючи, що зробивши? — сказавши*).

- **Дієприслівники теперішнього часу (imiesłowy przysłówkowe współczesne)** відповідають на питання *co robiąc? — що роблячи?* та утворюються за допомогою суфікса **-ąc**, що додається до основи дієслова третьої особи множини:
  biegać — biegają — biegając (бігаючи);
  oglądać — oglądają — oglądając (дивлячись);
  sprawdzać — sprawdzają — sprawdzając (перевіряючи);
  pić — piją — piąc (п'ючи).

Цей вид дієприслівників утворюють лише дієслова недоконаного виду.

- **Дієприслівники минулого часу (imiesłowy przysłówkowe uprzednie)** відповідають на питання *co zrobiwszy? — що зробивши?* та утворюються від дієслів доконаного виду за допомогою закінчень, що додаються до основи минулого часу третьої особи однини:
  - **-wszy**, якщо основа дієслова закінчується на голосний:
    przeczytać — przeczytał — przeczytawszy (прочитавши);
    zatańczyć — zatańczył — zatańczywszy (затанцювавши);
    dodać — dodał — dodawszy (додавши);
  - **-łszy**, якщо основа закінчується на приголосний:
    wyjść — wyszedł — wyszedłszy (вийшовши);
    pójść — poszedł — poszedłszy (пішовши);
    zjeść — zjadł — zjadłszy (з'ївши).

55. АКТИВНИЙ ДІЄПРИКМЕТНИК (IMIESŁÓW PRZYMIOTNIKOWY CZYNNY)

- **Дієприкметник** — це особлива форма дієслова, яка виражає ознаку предмета за дією або станом. У польській мові є дві форми дієприкметника: **активна** та **пасивна.**

Пасивна форма подібна до української (*pisany — написаний, czytany — прочитаний, robiony — зроблений, sprawdzony — перевірений, powiedziany — сказаний*).

Активний дієприкметник утворюється лише від **дієслів недоконаного виду** за допомогою суфікса **-ąc** та прикметникового закінчення для кожного з родів **(-a, -y, -e).** Вони додаються до основи дієслова третьої особи множини теперішнього часу:
robić — robią — robiący (robiąca, robiące);
iść — idą — idący (idąca, idące);
sprawdzać — sprawdzają — sprawdzający (sprawdzająca, sprawdzające);
mówić — mówią — mówiący (mówiąca, mówiące).

На думку багатьох мовознавців, активні дієприкметники не властиві українській мові. Однак аналоги активних дієприкметників існують в російській мові.
Порівняйте:
пол. robiący — рос. делающий — укр. той, що робить;
пол. tańczący — рос. танцующий — укр. той, хто танцює;
пол. bawiący się — рос. играющий — укр. той, що грається;
пол. uczący — рос. учащий — укр. той, що вчить;
пол. biegający — рос. бегающий — укр. той, що біжить.

56. ПАСИВНИЙ ДІЄПРИКМЕТНИК (IMIESŁÓW PRZYMIOTNIKOWY BIERNY)

● **Пасивний дієприкметник** утворюється за допомогою суфіксів та прикметникових закінчень, що додаються до основи дієслів третьої особи однини минулого або теперішнього часу:

суфікс **-an + -y, -a, -e**, якщо інфінітив закінчується на **-ać, -eć**:	суфікс **-on + -y, -a, -e**, якщо інфінітив закінчується на **-ić, -yć, -ść, -źć, -c**:	суфікс **-t- + -y, -a, -e**, якщо інфінітив закінчується на **-ąc, -nąc, -rże, -że**; також додається до коротких дієслів типу **pić, być, myć:**
pisać — pisał — pisany, *czytać — czytał — czytany,* *rozumieć — rozumiał — rozumiany*	*robić — robią — robiony,* *pożyczyć — pożyczą — pożyczony,* *piec — piecze — pieczony,* *nieść — niesie — niesiony,* *znaleźć — znaleziony*	*wziąć — wzięty,* *sciągnąć — ściągnięty,* *zamknąć — zamknięty,* *bić — bity,* *myć — myty,* *drzeć — darli — darty*

Треба пам'ятати про винятки з цих правил, наприклад:
używać — użyty,
natchnąć — natchniony.

Як і у прикметників, при утворенні чоловічоособових форм множини дієприкметників відбувається чергування, наприклад:

o-e: *chwalony — chwaleni;*
ci-ce: *zgnieciony — zgnieceni;*
t-ć: *otwarty — otwarci.*

57. ПРИЙМЕННИК (PRZYIMEK)

Прийменник	Переклад	Відмінок, з яким вживається
nad	над	Narzędnik
za	за (у значенні розташування)	Narzędnik
za	занадто, за (у значенні міри: za duży — завеликий)	Mianownik
pod	під	Narzędnik
między	між, поміж, посеред	Narzędnik
przed	перед	Narzędnik
w	в/у	Miejscownik
na	на	Miejscownik
przy	біля, при	Miejscownik
o	про, з (dziewczyna o czarnych włosach — дівчина з чорним волоссям)	Miejscownik
obok	біля, поруч	Dopełniacz
około	приблизно	Dopełniacz
naprzeciwko	навпроти	Dopełniacz
oprócz	окрім	Dopełniacz

Якщо слово, яке стоїть після прийменника **w**, теж починається на **w**, а наступний звук — приголосний, змінюємо його на **we**, щоб уникнути співпадіння приголосних: *we Wrocławiu, we Włoszech* (але: *w Warszawie, w Wojnowicach*). Це ж правило діє і стосовно прийменника **z**: *z Bartkiem, ze znajomymi, z zakupami.*

58. СПОЛУЧНИК (SPÓJNIK)

Ale — але. Przyszłam o czasie, ale autobus już odjechał.
A — а, і. Wpadnę między pierwszą a drugą.
I — і. Moje ulubione kolory to czerwony i niebieski.
Albo — або. Chciałbym kupić bilet na czwartek albo piątek.
Bądź — або, або ж. Muszę sprawdzić to samodzielnie bądź skonsultować się ze specjalistą.
Ani — ані, ні. W sklepie nie było bananów ani jabłek.
Aczkolwiek — хоча. Nikt mu nie wierzył, aczkolwiek była to prawda.
Jednak — однак, одначе. Byłam zmęczona, jednak poszłam na zajęcia.
Natomiast — натомість. Poszłam na sapcer, siostra natomiast chciała oglądać film.
Zaś — натомість, а. Lubię podróżować różnymi środkami transportu, najbardziej zaś pociągiem.
Lecz — хоча, але. To zdarzenie miało miejsce nie miesiąc temu, lecz wczoraj.
Czyli — тобто. Przeprowadziła się do innego kraju, czyli musiała dawać sobie radę z obcym językiem i kulturą.

Mianowicie — а саме, зокрема. Chcę studiować nauki humanistyczne, mianowicie historię lub literaturę.
Aby, żeby — щоб. Poszłam spać wcześniej, żeby się wyspać.
Że — що (лише у значенні сполучника; у значенні займенника укр. *що* — пол. ***co***). Powiedział, że sprawdzi to na stronie internetowej.
Ponieważ — оскільки. Wydałam w tym miesiącu dużo pieniędzy, ponieważ kupiłam bilety nad morze oraz zarezerwowałam hotel.
Przecież — адже. Nie mogę mu ufać, przecież już tyle razy mnie okłamywał.
Oraz — і, також. Byłam w sklepie, kupiłam mleko, owoce oraz czekoladę.

Сполучник **zaś** вживається не тільки при протиставленні, але й при уточненні. Наприклад, у реченні *Mężczyźni poszli na film, natomiast (zaś) kobiety zostały w teatrze* (Чоловіки пішли в кіно, натомість жінки залишилися в театрі) ці сполучники взаємозамінні.
Але у реченні *Bardzo lubię słodycze, najbardziej zaś czekoladę* можна вжити лише один сполучник (*Я дуже люблю солодощі, а найбільше — шоколад*).

Сполучники **a** та **i** перекладаються українською як «і», але сполучник **a** вживається у значенні протиставлення. Наприклад:
Spór między mną a siostra dotyczył prezentów, które dostałyśmy na Boże Narodzenie (*Суперечка між мною і сестрою стосувалася подарунків, які ми отримали на Різдво*).
Miałam zamiar przyjść między ósmą a dziewiątą rano, jednak nie zdążyłam (*Я збиралася прийти між восьмою і дев'ятою ранку, але не встигла*).

РОЗДІЛ II (ROZDZIAŁ II). ЛЕКСИКА ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ (SŁOWNICTWO DLA POCZĄTKUJĄCYCH)

59. Перша зустріч (Pierwsze spotkanie)
60. Зовнішній вигляд (Wygląd zewnętrzny)
61. Одяг (Ubrania)
62. Риси характеру (Cechy charakteru)
63. Емоції та почуття (Emocje i uczucia)
64. Родина (Rodzina)
65. Квартира (Mieszkanie)
66. Обстановка дому. Щоденні дії (Wyposażenie domu. Czynności codzienne)
67. Звичайний день (Zwykły dzień)
68. Їжа (Jedzenie)
69. Кав'ярня, ресторан, бар (Kawiarnia, restauracja, bar)
70. Місто (Miasto)
71. Подорожі (Podróże)
72. У магазині (W sklepie)
73. Професії (Zawody)
74. Свята (Święta)
75. Кольори та форми (Kolory i kształty)
76. Хибні друзі перекладача (Fałszywi przyjaciele tłumacza)

59. ПЕРША ЗУСТРІЧ (PIERWSZE SPOTKANIE)

Cześć! — Привіт!/Бувай!
Dzień dobry!/Dobry wieczór! — Добрий день!/вечір![1]
Dobranoc! — На добраніч!
Do widzenia! — До побачення!
Na razie/pa! — Бувай!
tak — так
nie — не/ні
Co słychać? Jak się masz? — Як справи?
Świetnie! — Чудово!
Dobrze! — Добре!
tak sobie/średnio — так собі
źle — погано
fatalnie — жахливо
bardzo — дуже

Jak masz na imię/Jak się nazywasz? — Як тебе звати?
Mam na imię/Nazywam się... — Мене звати...[2]
Miło mi. — Мені дуже приємно.
Nawzajem./Mi również. — Навзаєм./Мені також.
Proszę! — Будь ласка!
Przepraszam. — Перепрошую.
Mówić po (polsku, ukraińsku...) — Говорити (польською, українською...)
dzisiaj — сьогодні
jutro — завтра
wczoraj — вчора

«Proszę» завжди вживається у ввічливих проханнях (Proszę otworzyć drzwi. — Відчини, будь ласка, двері.), звертаннях.

— Mógłbyś podać mi kawę?
— Proszę.
— Dziękuję.

— Ти не міг би подати мені каву?
— Будь ласка.
— Дякую.

---

[1] У польській мові не існує виразу «Dobry ranek» (добрий ранок), замість нього вживається «Dzień dobry».

[2] Відповідаючи на питання «Jak się nazywasz?», називаємо прізвище або ім'я та прізвище. Відповідаючи на питання «Jak masz na imię?», можна називати лише ім'я.

60. ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД (WYGLĄD ZEWNĘTRZNY)

człowiek/ludzie — людина/люди
mężczyzna — чоловік
kobieta — жінка
chłopiec — хлопець
dziewczyna — дівчина
wiek — 1) століття; 2) вік
dziecko/dzieci — дитина/діти
niemowlę — немовля
młodzież — молодь
dorośli — дорослі
przedszkolak — дошкільнятко
uczeń/uczennica — учень/учениця
student/studentka — студент/студентка
starsza pani/starszy pan — особа похилого віку
młody — молодий
stary — старий
w średnim wieku — середнього віку
ciało — тіло
sylwetka — фігура
twarz — обличчя
ręka/ręce — рука/руки
noga/nogi — нога/ноги
palec/palce — палець/пальці
plecy — спина
piersi — груди
klatka piersiowa — грудна клітка
ramię/ramiona — плече/плечі
kolano — коліно
serce — серце
kręgosłup — хребет
łokieć/łokcie — лікоть/лікті
narządy wewnętrzne — внутрішні органи
szyja — шия
głowa — голова
oko/oczy — око/очі
oczy zielone/piwne/szare/niebieskie — очі зелені/карі/сірі/блакитні
nos — ніс
usta — 1) рот; 2) губи
wargi — губи
policzki — щоки
ucho/uszy — вухо/вуха
rzęsy — вії
ząb/zęby — зуб/зуби
brew/brwi — брова/брови
włosy — волосся
ciemne — темне
jasne — світле
rude — руде
kręcone — кучеряве
proste — пряме
krótkie — коротке
długie — довге
gęste — густе
siwe — сиве
farbowane — пофарбоване
rozpuszczone/upięte — розпущене/зав'язане
uczesane — причесане
wąsy — вуса
broda — борода

przycinać — стригти, обрізати
czesać się — розчісуватися
wysportowany — спортивний
przystojny/ładna — красивий/красива[1]
brzydki — негарний
szczupły — худорлявий, худий (у позитивному значенні)
gruby — товстий
chudy — худий (у негативному значенні)
wysoki — високий
niski — низький
uroczy — гарненький, милий
malować się — фарбуватися
tusz do rzęs — туш для вій
puder — пудра
róż na policzki — рум'яна
kredka do oczu/do brwi — олівець для очей/для брів
szminka — губна помада
skroń — скроня
wzrok — 1) погляд; 2) зір
okulary — окуляри
okulary przeciwsłoneczne — сонячні окуляри
tuszować rzęsy — фарбувати вії
warkocz — коса
rozjaśniać (włosy) — висвітлювати (волосся)
czoło — лоб
wzrost — ріст
budowa ciała — будова тіла
drobny — низенький
przytyć — набирати вагу
odchudzać — худнути
ćwiczyć (na siłowni) — тренуватися (у спортзалі)
stopa — ступня
dłoń — долоня
udo — литка
paznokcie — нігті
lakier do paznokci — лак для нігтів
fryzura — 1) стрижка; 2) зачіска
fryzjer — перукар

[1] *Przystojny* вживається щодо чоловіків, а *ładna* — щодо жінок.

61. ОДЯГ (UBRANIA)

spodnie — штани
spódnica — спідниця
sweter — светр
koszula — сорочка
podkoszulek, koszulka — футболка
bluza — толстовка, кофта
sukienka — сукня
dżinsy — джинси
krawat — краватка
garnitur — чоловічий костюм
marynarka — піджак
płaszcz — плащ
kurtka — куртка
szalik — шарф, шалик
czapka — шапка
buty — 1) черевики; 2) взуття
sandały — босоніжки
adidasy/buty sportowe — кросівки
buty na obcasach — взуття на підборах
majtki — труси
biustonosz — бюстгалтер
nosić — носити
mieć na sobie... — бути вдягненим у...
ubierać się/ubrać się — одягатися/одягтися
przymierzać/przymierzyć — міряти/приміряти
przymierzalna — примірочна
rozmiar — розмір
za duży/za mały — завеликий/замалий
pas — пояс
szlafrok — купальний халат
szatnia — гардероб
kołnierz — комір
kolczyki — сережки
bransoletka — браслет
naszyjnik — 1) кулон; 2) намисто
japonki — шльопанці-«в'єтнамки»
rajstopy — колготки
wieszak — вішак, плічка
kaptur — капюшон
rękawiczki — рукавички
strój kąpielowy — купальник
kąpielówki — плавки
kamizelka — жилетка
pantofle, kapcie — домашні капці
skarpetki — шкарпетки
torebka — сумка
pierścionek — каблучка
plecak — наплічник, рюкзак
bejsbolówka — кепка, бейсболка
kapelusz — капелюх
chusta — хустка

62. РИСИ ХАРАКТЕРУ (CECHY CHARAKTERU)

temperament — темперамент
charakter — характер
umysłowość — розумові здібності
miły — приємний
mądry — мудрий
głupi — дурний
bezmyślny — безтурботний, бездумний
pracowity — працьовитий
leniwy — лінивий
towarzyski/nietowarzyski — дружній/недружній
lekkomyślny — легковажний
poważny/niepoważny — серйозний/несерйозний
wykształcony/niewykształcony — освічений/неосвічений
uprzejmy — ввічливий
arogancki — нахабний, зверхній
wesoły — веселий
smutny — сумний
głupek — дурень
zdolny — здібний
rzeczowy — діловитий
skurpulatny — скрупульозний
surowy — суворий
łagodny — лагідний
hojny — щедрий
oczytany — начитаний
genialny — геніальний
uczynny/nieuczynny — чуйний, послужливий, догідливий/байдужий, нечуйний
zbzikowany — дивак
gwałtowny — різкий, буйний
zdenerwowany — знервований
spokojny — спокійний
oszczędny — ощадливий, економний
rozrzutny — марнотратний
wymagający — вимогливий
wstrętny — огидний, такий, що дратує
roztargniony — неуважний, забудькуватий
wrażliwy — чутливий
leń — лінтюх
pedant — педант
nierób — нероба
egoista — егоїст
odludek — відлюдько
dobrze wychowany — добре вихований
beztroski — безтурботний
flegmatyk — флегматичний
nudny — нудний
sprytny — спритний, винахідливий, кмітливий
bezczelny — зухвалий, нахабний

63. ЕМОЦІЇ ТА ПОЧУТТЯ (EMOCJE I UCZUCIA)

szczęście — щастя
radość — радість
podniecenie — піднесення, збудження
czułość — ніжність
satysfakcja — задоволення
życzliwość — привітність
odprężenie — розслаблення, полегшення
ulga — 1) полегшення; 2) пільга
trwoga — тривога, замішання
lęk — страх
niepewność — невпевненість
wahanie — сумніви, вагання
podejrzliwość — настороженість, підозрілість
oburzenie — обурення
frustracja — розпач, розчарування
gniew — гнів
zdenerwowanie — нервовість
desperacja — відчай
tęsknota — сум, туга
ufność — довіра
przygnębienie — зневіра, пригніченість
zmartwienie — хвилювання
oszołomienie — приголомшення
zmęczenie — утома
zazdrość — заздрість
powściągliwość — стриманість, замкнутість
beztroska — безтурботність
ekscytacja — ажіотаж, захоплення
rozczarowanie — розчарування
rozpacz — відчай
skrępowanie — скутість
miłość — любов
nienawiść — ненависть
duma — гордість
konsternacja — збентеження, сум'яття
obsesja — одержимість
zawiść — заздрість
euforia — ейфорія
fascynacja — захоплення
przerażenie — переляк, нажаханість
pogarda — презирство
udręka — муки, нав'язливі думки, переживання
niepokój — неспокій
inspiracja — натхнення
irytacja — роздратування
zdumienie — здивування

64. РОДИНА (RODZINA)

matka/mama — мати/мама
ojciec/tata — батько/тато
rodzice — батьки
brat — брат
siostra — сестра
rodzeństwo — брат і сестра
mąż — чоловік
żona — дружина
wyjść za mąż — вийти заміж
ożenić się — одружитися
małżeństwo — подружжя
syn — син
córka — донька
dziadek — дідусь
babcia — бабуся
dziadkowie — дідусь і бабуся
wnuk — онук
wnuczka — онучка
krewny — родич
wujek — дядько
ciotka — тітка
członek rodziny — член родини
kochać — кохати
lubić — любити
żyć — жити
mieszkać — жити, мешкати
kłócić się/pokłócić się — сваритися/посваритися
godzić się/pogodzić się — миритися/помиритися
urodzić się — народитися
rodzice przybrani — прийомні батьки
adoptowany syn/córka — прийомний син/донька
ojczym — вітчим
macocha — мачуха
rozwód — розлучення
pokolenie — покоління
siostrzeniec/siostrzenica — племінник/племінниця з боку сестри
bratanek/bratanica — племінник/племінниця з боку брата
teść — тесть
teściowa — свекруха
zięć — зять
synowa — невістка
przyszywany krewny — далекий родич
założyć rodzinę — створити родину
młodszy — молодший
starszy — старший
młody — у молодіжному сленгу вживається у значенні «малий» (в українській мові — про молодших братів та сестер)
pójść na randkę — піти на побачення
zakochać się — закохатися
zamieszkać razem — почати жити разом
zaręczyć się — заручитися
narzeczony/narzeczona — наречений/наречена
zaręczyny — заручини

65. КВАРТИРА (MIESZKANIE)

dom — 1) дім; 2) будинок
dom wielorodzinny — багатоквартирний будинок
dom jednorodzinny — приватний будинок
blok — багатоповерхівка
kawalerka — однокімнатна квартира (від kawaler — холостяк)
czynsz — плата за оренду квартири
własne/wynajęte mieszkanie — власне/орендоване помешкання
słoneczne — сонячне
komfortowe — зручне
przytulne — затишне
ciasne — тісне
przestronne — просторе
duże — велике
małe — мале
nowe — нове
stare — старе
nowoczesne — сучасне
pokój — кімната
kuchnia — кухня
przedpokój — передпокій
łazienka — ванна кімната
toaleta — туалет
pokój gościnny (pokój dzienny, salon) — вітальня
korytarz — коридор
sypialnia — спальня
gabinet — кабінет
ściany — стіни
podłoga — підлога
sufit — стеля
drzwi — двері
wejście — вхід
wyjście — вихід
okno — вікно
balkon — балкон
taras — тераса
spiżarnia — комора
kaloryfer/grzejnik — батарея
parkiet — паркет
wykładziny — покриття
strych — горище
piwnica — підвал
dach — дах
urządzenie — прилад, інструмент, пристрій
ogrzewanie — опалення
odziedziczyć — отримати у спадок
kaucja — завдаток
współlokator — співмешканець, сусід (в одній квартирі)
sąsiad — сусід (з іншого помешкання, будинку)
wynajmować (od kogoś)/ wynajmować (komuś) — винаймати (у когось)/ винаймати (комусь)
na prawo od/na lewo od — праворуч/ліворуч
majątek — 1) майно, власність; 2) маєток

66. ОБСТАНОВКА ДОМУ. ЩОДЕННІ ДІЇ (WYPOSAŻENIE DOMU. CZYNNOŚCI CODZIENNE)

meble — меблі
biurko — письмовий стіл
krzesło — стілець
sofa — диван
fotel — крісло
szafa — шафа
regał — книжкові полиці
stół — стіл
umywalka — умивальник
sztućce — столове приладдя (ножі, ложки, виделки)
talerz — тарілка
nóż — ніж
łyżka — ложка
łyżeczka — чайна ложка
widelec — виделка
naczynia — посуд
kubek — чашка
czajnik — чайник
płyn do mycia naczyń — засіб для миття посуду
łóżko — ліжко
poduszka — подушка
koc — плед
kołdra — ковдра
lampa — лампа
zegar — годинник
telefon — телефон
lustro — дзеркало
drukarka — принтер
dywan — килим
parapet — підвіконня
kuchenka — плита
piekarnik — духовка
pralka — пральна машина
zlew — раковина
lodówka — холодильник
zamrażarka/zamrażalnik — морозильник
kosz na śmieci — сміттєве відро
zmywać naczynia — мити посуд
oświetlenie — освітлення
wyprowadzać się/wyprowadzić się — виїжджати/виїхати
przeprowadzać się/przeprowadzić się — переїжджати/переїхати
sprzątać/posprzątać — прибирати/прибрати
myć/umyć — мити/помити
odkurzać/odkurzyć — пилососити/пропилососити
robić pranie — прати
prowadzić dom — займатися господарством
naprawiać/naprawić — ремонтувати/поремонтувати
zamiatać/zamieść — замітати/замести
wycierać/wytrzeć — витирати/витерти
wynosić/wynieść śmieci — виносити/винести сміття
tapetować/wytapetować — клеїти/наклеїти шпалери
lakierować/polakierować — покривати/покрити лаком
trzepać/wytrzepać — трусити/витрусити
wietrzyć/wywietrzyć — провітрювати/провітрити

67. ЗВИЧАЙНИЙ ДЕНЬ (ZWYKŁY DZIEŃ)

budzić się/obudzić się — прокидатися/прокинутися
wstawać/wstać — вставати/встати
myć się/umyć się — умиватися/вмитися
brać prysznic/wziąć prysznic — приймати/прийняти душ
ubierać się/ubrać się — одягатися/одягтися
jeść śniadanie/obiad/kolację — їсти сніданок/обід/вечерю
wchodzić/wychodzić — заходити/виходити
zamykać/zamknąć — 1) замикати/замкнути; 2) зачиняти/зачинити
czekać — чекати
iść — іти
jechać — їхати
wsiadać do autobusu — сідати в автобус
wysiadać z autobusu — виходити з автобуса
tramwaj — трамвай
metro — метро
przystanek (tramwajowy, autobusowy) — зупинка (трамвая, автобуса)
stacja (metra) — станція (метро)
kasować bilet — компостувати квиток
spieszyć się — поспішати
przesiadać się — робити пересадки
uczyć się — вчитися
pracować — працювати
studiować — навчатися (в університеті)
robić zakupy — робити покупки
odpoczywać — відпочивати
iść na imprezę — іти на вечірку
spacerować — гуляти
rozmawiać — розмовляти
rozmawiać przez telefon — розмовляти по телефону
gadać — балакати, базікати, теревенити
żegnać — прощатися
oglądać/obejrzeć (film, telewizję) — дивитися/подивитися (фільм, телебачення)
czytać — читати
biegać — бігати
tańczyc — танцювати
jeździć na rowerze — їздити на велосипеді
słuchać muzyki — слухати музику
przeglądać — переглядати, передивлятися
uprawiać sport — займатися спортом
dzień powszedni — робочий день
dzień świąteczny — святковий день
weekend — вихідні
obowiązki — обов'язки
rozrywki — розваги

68. ЇЖА (JEDZENIE)

owoce — фрукти
warzywa — овочі
jabłko — яблуко
gruszka — груша
śliwka — слива
maliny — малина
truskawki — полуниця
melon — диня
dynia — гарбуз
pomarańcza — апельсин
cytryna — лимон
kapusta — капуста
ziemniaki — картопля
marchewka — морква
pomidor — помідор
ogórek — огірок
cebula — цибуля
burak — буряк
grzyby — гриби
rzodkiewka — редиска
szczypiorek — зелена цибуля
koperek — укроп
pietruszka — петрушка
kwaśny — кислий
słodki — солодкий
świeży — свіжий
zgniły — зогнилий
słony — солоний
masło — масло
chleb — хліб
sałata — салат (овоч)
sałatka — салат (страва)
surówka — салат із сирих овочів
pierogi — вареники
jajko — яйце
cukier — цукор
sól — сіль
zupa — суп
kasza — каша
makaron — макарони
kotlet schabowy — відбивна зі свинини
bigos — біґос (польська національна страва з капусти і різних видів м'яса)
żurek — журек (польська національна страва; суп на хлібній заквасці)
ser żółty — твердий сир
ser biały — сир
śmietana — сметана
mleko — молоко
frytki — смажена картопля
parówki — сосиски
kanapka — канапка, бутерброд
jajecznica — яєчня
herbata — чай
kawa — кава
wino — вино
piwo — пиво
woda — вода
sok — сік
lody — морозиво
ciasto — 1) тісто; 2) шматочок пирога чи торта
ciastka — печиво
czekolada — шоколад
jeść/zjeść — їсти/з'їсти
pić/wypić — пити/випити
potrawa/danie — страва

69. КАВ'ЯРНЯ, РЕСТОРАН, БАР (KAWIARNIA, RESTAURACJA, BAR)

sala — зала
kelner/kelnerka — офіціант/офіціантка
personel — персонал
klient — кліент
konsument — споживач
obrus — скатертина
serwetki — серветки
szatnia — гардероб
zaplecze — підсобка
karta dań/jadłospis/karta (у розмовній мові) — меню
karta win — карта вин
rezerwacja — бронювання
Co może Pan/Pani mi polecić? — Що ви можете мені порадити?
proponować — пропонувати
poproszę kawę — каву, будь ласка
Poproszę rachunek/proszę mnie rozliczyć. — Принесіть, будь ласка, рахунок.
reszta — решта
napiwki — чайові
knajpa — паб, кав'ярня, кнайпа
wolne/zajęte — вільно/зайнято
dla palących/niepalących — для курців/для некурців
obsługiwać/obsłużyć — обслуговувати/обслужити
rezerwować/zarezerwować — бронювати/забронювати
przynieść/przynosić — приносити/принести
serwować — накривати на стіл
smażyc/osmażyć — смажити/посмажити
parzyć/zaparzyć (herbatę, kawę) — заварювати/заварити (чай, каву)
gotować/ugotować — варити/зварити
podgrzewać/podgrzać — підігрівати/підігріти
kroić/pokroić (chleb) — різати/нарізати (хліб)
wpaść na kawę — (розмовний стиль) заскочити, забігти на каву
wchodzić do/wychodzić z — заходити/виходити
usiąść — сісти
wybrać miejsce — вибрати місце
zająć miejsce — зайняти місце
nocny lokal — нічний заклад
całodobowy — цілодобовий
płatny/bezpłatny — платний/безкоштовний
kuchnia polska/japońska/meksykańska/włoska... — польська/японська/мексиканська/італійська кухня
specjalność zakładu — спеціалізація закладу

70. МІСТО (MIASTO)

centrum/śródmieście — центр
plac — площа
ulica — вулиця
aleja — алея
dzielnica — район
szkoła — школа
przedszkole — дитячий садок
uczelnia — вищий навчальний заклад
sklep — магазин
odzieżowy — магазин одягу
spożywczy — продуктовий магазин
monopolowy — магазин з алкогольними виробами, зазвичай відчинений допізна або цілодобово
papierniczy — магазин канцтоварів
piętro — поверх
parter — перший поверх[1]
kamienica — кам'яниця
nowoczesna — сучасна
zabytkowa — історична
pomnik — пам'ятник
schody — сходи
winda — ліфт
park — парк
ścieżka rowerowa — велосипедна доріжка
okolica — околиця, місцевість, район
chodnik — тротуар
trawnik — газон
droga — дорога
przejście dla pieszych — пішохідний перехід
zajezdnia — депо
wieżowiec — багатоповерховий будинок
drapacz chmur — хмарочос
taksówka — таксі
komunikacja miejska — міський громадський транспорт
kino — кіно
teatr — театр
biblioteka — бібліотека
centrum handlowe — торговельний центр
muzeum — музей
filharmonia — філармонія
skręcać/skręcić w prawo/w lewo — повертати/повернути праворуч/ліворуч
zawracać/zawrócić — розвертатися/розвернутися
po lewej stronie/po prawej stronie — ліворуч/праворуч
na rogu — на розі
na południu — на півдні
na północy — на півночі
na wschodzie — на сході
na zachodzie — на заході

[1] У Польщі рахунок поверхів починається від другого: перший поверх — це parter, другий поверх називається відповідно pierwsze piętro, третій — drugie piętro тощо.

71. ПОДОРОЖІ (PODRÓŻE)

wakacje — літні канікули
ferie — зимові канікули
urlop — відпустка
pociąg — потяг
autobus — автобус
samolot — літак
dworzec kolejowy/autobusowy — залізничний/автобусний вокзал
lotnisko — летовище, аеропорт
peron — перон
tory — колія
bilet zwykły/ulgowy — квиток звичайний/пільговий
wagon — вагон
przedział — купе
miejsce — місце
bezpośredni — без пересадок, прямий
z przesiadkami — з пересадками
kuszetka — кушетка, спальне місце
miejscówka — сидяче місце
stacja — станція
linie lotnicze — авіалінії
bagaż — багаж
opóźnienie — запізнення
kontrola biletów — перевірка квитків
wagon restauracyjny — вагон-ресторан
plecak — наплічник, рюкзак
walizka — валіза
granica — кордон
kontrola celna — митний контроль
straż graniczna — прикордонники
ubezpieczenie — страховка
hotel — готель
pokój hotelowy — номер у готелі
pole namiotowe — наметове містечко
śpiwór — спальник
latarka — ліхтарик
kraj — країна
państwo — держава
międzynarodowy — міжнародний
morze — море
góry — гори
jezioro — озеро
plaża — пляж
opalać się/opalić się — загоряти/загоріти
strój kąpielowy — купальник
basen — басейн
wyżywienie — харчування
wycieczki piesze — туристичні прогулянки
jeździć na nartach/na łyżwach — кататися на лижах/на ковзанах
pocztówka — листівка
wysyłać/wysłać pocztówkę — надсилати/надіслати листівку
podróżować — подорожувати
zwiedzać — відвідувати, дивитися
pamiątki — сувеніри

72. У МАГАЗИНІ (W SKLEPIE)

handel — торгівля
sprzedawca/sprzedawczyni — продавець/продавчиня
pieniądze — гроші
kasa — 1) каса; 2) гроші (молодіжний сленг)
rachunek — рахунок
cena — ціна
ilość/liczba — кількість[1]
towar — товар
artykuł — 1) одиниця товару, продукт; 2) стаття
gwarancja/naprawy gwarancyjne — гарантія/гарантійний ремонт
pokwitowanie — квитанція
paragon — чек
kolejka — черга
rabat/zniżka — знижка
wyprzedaż — розпродаж
promocja — акція
przecena — зниження цін
sprzedaż detaliczna/hurtowa — роздрібна/оптова торгівля
płacić/zapłacić gotówką/kartą — платити/заплатити готівкою/карткою
drobne — дрібні гроші, монети
opakowanie — упаковка
reklama — реклама
pakować/zapakować — пакувати/запакувати
płacić/zapłacić — платити/заплатити
wydać resztę — дати решту
udzielić gwarancji — надати гарантійне обслуговування
drogo — дорого
tanio — дешево
otwarty / zamknięty (також: czynny / nieczynny) — відчинений / зачинений
czekać — чекати
reklamówka — маленький пакет
dostawca — 1) постачальник; 2) виробник
pusty — порожній
pełny — повний
hurtownia — 1) склад; 2) місце оптової торгівлі
reklamacja — скарга
etykietka — етикетка
kupować — купувати
zwracać — повертати
przynieść — принести
właściciel — власник
stały klient — постійний клієнт
promować — рекламувати

[1] Ilość вживається з незлічуваними іменниками, а liczba — зі злічуваними.

73. ПРОФЕСІЇ (ZAWODY)

pracować — працювати
Kim jesteś z zawodu? — Ким ти працюєш?
awans — підвищення
awansować — отримати підвищення
zaliczka — аванс
nauczyciel/ka — вчитель(ка)
sprzedawca/sprzedawczyni — продавець/продавчиня
pielęgnarz/pielęgnarka — медсестра/медбрат
policjant/ka — поліцейський (чоловіча та жіноча форма)
księgowy/księgowa — бухгалтер(ка)
sprzątacz/ka — прибиральник/прибиральниця
pracownik/pracowniczka — робітник/робітниця
pisarz/pisarka — письменник/письменниця
poeta/poetka — поет/поетеса
aktor/aktorka — актор/акторка
artysta/artystka — митець/мисткиня; художник/художниця
dentysta/dentystka — стоматолог (чоловіча та жіноча форма)
dziennikarz/dziennikarka — журналіст/журналістка
lekarz/lekarka — лікар/лікарка
prezydent — президент
minister — міністр
profesor — професор/професорка
kierowca — водій
architekt — архітектор
inżynier — інженер
emeryt/emerytka — пенсіонер/пенсіонерка
bezrobotny/bezrobotna — безробітний/безробітна
pensja — зарплата
emerytura — пенсія

Якщо іменники, що граматично мають лише чоловічу форму (*prezydent, minister, profesor* тощо), у реченні позначають жінку цієї професії, вони вживаються з дієсловом жіночого роду. У листуванні та при особистому звертанні може вживатися також «Pani profesor/Pani minister».

74. СВЯТА (ŚWIĘTA)

Boże Narodzenie — Різдво
kolacja wigilijna — різдвяна вечеря
Wigilia — святвечір
Wielkanoc — Великдень
Zmartwychwstanie — Воскресіння
Sylwester — Новий рік
Święto niepodległości — День Незалежності
rocznica — річниця
urodziny — день народження
dzień wolny — вихідний
świętować — святкувати
składać/złożyć życzenia — бажати/побажати
dziękować/podziękować — дякувати/подякувати
dawać/dać prezenty — дарувати/подарувати подарунки
z okazji (rocznicy ślubu, urodzin...) życzę ci/wam/Pani/Panu/Państwu szczęścia, zdrowia, pomyślności, powodzenia... — з нагоди/у день (річниці весілля, дня народження) бажаю тобі/вам щастя, здоров'я, благополуччя, удачі
uczestniczyć, brać udział — брати участь
wręczać (kwiaty) — вручати, дарувати (квіти)
impreza — (розмовний стиль) вечірка
domówka — (розмовний стиль) вечірка, яку влаштовує господар у себе вдома
zwyczaje — звичаї
gość/goście — гість/гості
święta państwowe/rodzinne — державні/сімейні свята
dekorować — прикрашати
ubierać choinkę — прикрашати ялинку
kolędy — колядки
śpiewać — співати
bawić się — розважатися
szopka — вертеп
Andrzejki — День святого Андрія (13 грудня)
Juwenalia — Ювеналія (студентське свято, що припадає на травень)
wróżba — ворожіння
odwiedzać — відвідувати, робити візит, приходити в гості
przenocować — переночувати
gościć — 1) гостювати; 2) приймати гостей
przygotowania — підготовка

75. КОЛЬОРИ ТА ФОРМИ (KOLORY I KSZTAŁTY)

biały — білий
czarny — чорний
żółty — жовтий
różowy — рожевий
pomarańczowy — помаранчевий
czerwony — червоний
niebieski — блакитний
granatowy — темно-синій
zielony — зелений
szary — сірий
brązowy — коричневий
blady — блідий, ненасичений
mocny — насичений, яскравий (про колір)
tęczowy — райдужний
kolorować — зафарбовувати, розмальовувати
malować — малювати (найчастіше фарбами), фарбувати
rysować — малювати, робити замальовки (найчастіше не кольорові), зображувати (лінії, форми тощо)
kula — 1) про форму: куля; 2) милиця; 3) про зброю: куля
kwadrat — квадрат
owal — овал
prostokąt — прямокутник
trójkat — трикутник
linia prosta/krzywa — пряма/непряма лінія
okrągły — круглий
kwadratowy — квадратний
prostokątny — прямокутний
trójkątny — трикутний
prosty — прямий
krzywy — кривий
Jaki to kolor? — Що це за колір?
mienić się kolorami — переливатися барвами
pastelowy — пастельний
wgłębienie — заглиблення
wypukłość — випуклість
krzywizna — кривизна
spirala — спіраль
stożek — конус
obły — овальний
prostokątny — прямокутний
trójkątny — трикутний
kwadratowy — квадратний
stożkowy — конусоподібний
spiralny — спіральний
prosty — прямий
wklęsły — увігнутий
zgnieciony — зім'ятий, здавлений
bezkształtny — безформенний
Jaki to ma kształt? — Якої це форми?
To ma kształt koła. — Це круглої форми.

76. ХИБНІ ДРУЗІ ПЕРЕКЛАДАЧА (FAŁSZYWI PRZYJACIELE TŁUMACZA)

Po polsku	Po ukraińsku	Po polsku	Po ukraińsku
czaszka	череп	kubek	чашка
dywan	килим	sofa	диван
sklep	магазин	grobowiec	склеп
magazyn	склад; журнал	sklep	магазин
krzesło	стілець	fotel	крісло
zakon	чернечий орден	prawo; ustawa	закон
woń	запах	smród	сморід
owoce	фрукти	warzywa	овочі
awans	підвищення	zaliczka	аванс
pensja	зарплата	emerytura	пенсія
dynia	гарбуз	melon	диня
pojazd	транспортний засіб	pociąg	поїзд
urok	чарівність, шарм	lekcja	урок
duma	гордість	myśl	думка

РОЗДІЛ III (ROZDZIAŁ III)
УСНІ ВПРАВИ (ĆWICZENIA USTNE)

77. Перша зустріч (Pierwsze spotkanie)
78. Перша зустріч. Звідки ти і де ти живеш? (Pierwsze spotkanie. Skąd jesteś i gdzie mieszkasz?
79. Кілька слів про себе (Kilka słów o sobie)
80. Мої мрії.і те, що мене надихає (Moje marzenia oraz inspiracje)
81. Моя родина (Moja rodzina)
82. Мої родичі (Moi krewni)
83. Мій день (Mój dzień)
84. Мої вихідні (Moje weekendy)
85. Моя квартира (Moje mieszkanie)
86. Хобі (Hobby)
87. Вчорашня пригода (Wczorajsza przygoda)
88. Вихідні біля моря (Weekend nad morzem)
89. Улюблена страва (Ulubione danie)
90. Польща (Polska)
91. Природничі цікавинки у Польщі (Atrakcje przyrodznicze w Polsce)
92. Свята у Польщі (Święta w Polsce)
93. Освіта у Польщі (Wykształcenie w Polsce)
94. Планування подорожі (Planowanie podróży)
95. Краків: міський транспорт і покупки (Kraków: komunikacja miejska i zakupy)
96. Краків: вільний час (Kraków: czas wolny)
97. Вивчення і значення іноземних мов (Nauka i rola języków obcych)

77. ПЕРША ЗУСТРІЧ (PIERWSZE SPOTKANIE)

— Dzień dobry! Jak się Pani nazywa?
— Dzień dobry. Nazywam się Joanna Nowicka.
— Bardzo mi miło. Nazywam się Grzegorz Brzęczyszczykiewicz.
— Miło mi.

* * *

— Cześć. Jestem Rafał.
— Cześć. Jestem Anna.
— Miło mi.
— Mi też!

* * *

— Cześć Aniu! Co u Ciebie słychać?
— Cześć! Wszystko w porządku. A u Ciebie?
— Bardzo dobrze.

* * *

— Przepraszam bardzo, czy wie Pan, gdzie tu jest sklep spożywczy? Pani na recepcji powiedziała, że to niedaleko hotelu.
— Niestety nie wiem, dopiero dzisiaj tu przyjechałem.
— Rozumiem. Przepraszam za kłopot.
— Nic nie szkodzi!

* * *

— Dobry wieczór, jak się Pani ma?
— Dobry wieczór, świetnie, a Pan?
— Tak sobie.
— Dlaczego? Co się stało?
— Jestem przeziębiony, a mój pies chyba również ma katar. Mimo to muszę wyprowadzać go na spacer codziennie. Poza tym mam problemy w pracy. Chyba nie jestem już tak dobrym specjalistą jak kiedyś. A pogoda ostatnio jest dołująca. Jest zimno, wieje wiatr i pada deszcz. No i chyba za dużo narzekam.

— Koniecznie musi Pan zrobić sobie urlop! Wybrać się nad morze lub w góry. Wtedy wszystko się jakoś ułoży.

* * *

— Cześć Aniu! Dawno się nie widzieliśmy! Jak leci?
— U mnie świetnie! Obroniłam pracę magisterską i obecnie odpoczywam. Od września będę odbywała praktyki w firmie prawniczej. A co u Ciebie?
— Nieźle! Ja natomiast wybieram się na Erasmusa do Włoch.
— Znasz już język włoski?
— Znam na poziomie B1, mam nadzieję, że po czterech miesiącach w Rzymie będę mówił po włosku o wiele lepiej.

Słownictwo do tekstu

przepraszam za kłopot — перепрошую за незручності
świetnie — чудово
wszystko się ułoży — усе владнається
przeziębiony — застуджений
spacer — прогулянка
pies — пес
dołujący — депресивний
codziennie — щоденно
narzekać — скаржитися
urlop — відпустка
cześć — привіт
bardzo mi miło — мені дуже приємно
wszystko w porządku — усе гаразд
niestety — на жаль
dlaczego — чому
Co się stało? — Що трапилося?
Jak leci? = Co słychać? Jak się masz? — Як справи? (фраза, типова для молодіжного сленгу)
odbyć praktyki — пройти практику
nieźle — непогано
obecnie — зараз, на даний момент
o wiele lepiej — набагато краще
już — вже
poziom — рівень
mieć nadzieję — сподіватися, мати надію
Włochy — Італія

78. ПЕРША ЗУСТРІЧ. ЗВІДКИ ТИ І ДЕ ТИ ЖИВЕШ? (PIERWSZE SPOTKANIE. SKĄD JESTEŚ I GDZIE MIESZKASZ?)

— Dzień dobry, nazywam się Małgorzata Nowicka.
— Dzień dobry, nazywam się Janusz Matecki. Skąd Pani jest?
— Pochodzę z Polski, ale mieszkam we Włoszech.
— O! Zawsze chciałem odwiedzić ten kraj. W jakim mieście Pani mieszka?
— Mieszkam w Rzymie.
— Właśnie do Rzymu wybieram się w tym roku na urlop!

* * *

— Cześć! Mam na imię Paweł, a Ty?
— Cześć, mam na imię Witold.
— Skąd jesteś?
— Jestem z Polski i mieszkam w Krakowie.
— Ja też mieszkam w Krakowie. Pod jakim adresem mieszkasz?
— Ulica Piastowska 47.
— O! Też tam mieszkałem! Pod tym adresem znajduje się dom studencki.
— Dokładnie. Studiuję na Uniwersytecie Jagiellońskim i mieszkam w akademiku. Ty również?
— Nie, ja studiuję na Akademii Górniczo-Hutniczej, ale mieszkałem w tym akademiku, ponieważ znajduje się tuż obok. Teraz jestem już na ostatnim roku studiów i razem z kolegami wynajmujemy mieszkanie. Jest trochę drożej, lecz dużo wygodniej!

Słownictwo do tekstu

Skąd jesteś? — Звідки ти?
mieszkać pod adresem — проживати за адресою
dokładnie — точно; а саме; саме так
akademik — гуртожиток
trochę — трохи
ostatni rok studiów — останній курс навчання (в університеті)
koledzy — друзі
znajdować się — знаходитися

79. КІЛЬКА СЛІВ ПРО СЕБЕ (KILKA SŁÓW O SOBIE)

Mam na imię Bartosz, mam dziewiętnaście lat. Mieszkam w Krakowie ze swoją rodziną. Mówię po polsku, po angielsku i trochę po niemiecku. W tym roku zacząłem studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Studiuję historię. Jest to kierunek dość trudny, ale bardzo interesujący. Mam zajęcia prawie codziennie. Oprócz tego często muszę chodzić do biblioteki. Na szczęście weekendy mam wolne. Jestem wysoki i szczupły. Mam proste czarne włosy, piwne oczy. Uważam, że jestem dość towarzyską osobą, mam dużo przyjaciół. Staram się być optymistą — uważam, że w każdej sytuacji można znaleźć dobrą stronę. Kiedy jestem smutny, potrzebuję po prostu chwili dla siebie. Wtedy siedzę w domu i czytam interesującą książkę lub wybieram się na długi spacer ulicami miasta. Moją słabą stroną jest to, że czasami jestem roztargniony. Mój brat żartuje, że mogę przez to oblać egzaminy, ale ja się tym nie przejmuję!

Jedynym moim poważnym nałogiem jest ogromna miłość do słodyczy! Uwielbiam czekoladę, pączki, marmoladę, ciastka. Naprawdę muszę coś z tym zrobić. Tata żartuje, że mam to po nim, ponieważ on też lubi zjeść coś słodkiego. Mama zaś w ogóle nie przepada za czekoladą i ciastkami. Uważam, że jestem "czarną owcą" w swojej rodzinie. Tata jest programistą, mama pracuje jako pielęgniarka. Ja natomiast poszedłem studiować historię i chcę zrobić karierę naukową.

Historia zawsze była moim ulubionym przedmiotem w liceum. Łatwo zapamiętuję kolejność wydarzeń, postacie historyczne i daty.

Nigdy natomiast nie lubiłem matematyki oraz literatury.

Słownictwo do tekstu

na szczęście — на щастя
wysoki — високий
szczupły — худорлявий

spacer — прогулянка
ulice — вулиці
żartować — жартувати
przyjaciele — друзі
piwne oczy — карі очі
proste czarne włosy — пряме чорне волосся
optymista — оптиміст
w ogóle — взагалі
słodycze — солодощі
trudny — складний, важкий
interesujacy — цікавий
poważny — серйозний
nałóg — шкідлива звичка
marmolada — мармелад
mieć (coś) po kimś — мати (щось) від (когось), успадковувати (у значенні рис характеру, зовнішності, звичок тощо)
przepadać za (czymś) — обожнювати (щось)
uważać — вважати, мати свою думку на якусь тему; бути обережним
roztargniony — неуважний, роззявкуватий
oblać — облити; не скласти іспиту (розм.); завалити когось на іспиті (розм.); випити за щось (розм.)
ukończyć — закінчити, завершити
do tej pory — до цього часу
dość — досить, достатньо
trochę — трохи
starać się — намагатися, старатися
długi — довгий
zacząć — розпочати
studia — навчання в університеті
towarzyski — дружній, комунікабельний
potrzebować — мати потребу
czasami — часом
czarna owca — біла ворона (фразеологізм)
pielęgniarka — медсестра
kariera naukowa — наукова кар'єра
ulubiony — улюблений
kolejność — порядок, послідовність
wydarzenia — події
postać — постать, герой
historyczny — історичний

80. МОЇ МРІЇ І ТЕ, ЩО МЕНЕ НАДИХАЄ (MOJE MARZENIA ORAZ INSPIRACJE)

W wolnym czasie lubię oglądać filmy, zwłaszcza kino brytyjskie. Uprawiam sport — trzy razy w tygodniu chodzę na basen. Późną wiosną i latem często wybieramy się z przyjaciółmi na piesze wycieczki w góry. Nie lubię natomiast piłki nożnej — tylko oglądam mecze, ale rzadko kiedy gram z kolegami na boisku. W mieście przez większość czasu jeżdżę na rowerze — w Krakowie jest sporo ścieżek rowerowych, całe centrum jest bardzo dobrze wyposażone i wygodne dla rowerzystów. Najczęściej jeżdżę rowerem na zajęcia, ponieważ budynek mojego Instytutu znajduje się na Starym Mieście.

Moim największym marzeniem jest podróż dookoła świata. Wymaga to dużo czasu oraz pieniędzy, dlatego chciałbym to zrealizować w kilka lat po ukończeniu studiów. Do tej pory byłem już w Niemczech, na Litwie, w Anglii oraz w Hiszpanii. Raz nawet podróżowałem autostopem razem z przyjaciółmi. Jechaliśmy z Krakowa do Berlina. Dojechaliśmy dość szybko — kilka godzin do Wrocławia, noc spędziliśmy w tym mieście, a następnego dnia wieczorem już byliśmy w Berlinie. Berlin bardzo mi się podoba. Jest to duże miasto, które tętni życiem dniem i nocą. Każdy może znaleźć tam coś dla siebie: muzea, kluby muzyczne lub przestronne parki.

Bardzo lubię latać samolotami. Kocham wysokość i drugim moim największym marzeniem jest skok ze spadochronem. Leciałem raz samolotem do Anglii i było to fascynujące.

Gdy podróżuję, robię dużo zdjęć. Dostałem świetny aparat fotograficzny na osiemnaste urodziny. Chciałbym w przyszłości zostać fotografem. Podróżować dookoła świata i prowadzić bloga publikując w nim zdjęcia ze swoich wypraw — co może być lepsze?

Słownictwo do tekstu

spadochron — парашут

skakać ze spadochronem — стрибати з парашутом

fascynujący — захоплюючий
aparat fotograficzny — фотоапарат
prowadzić — вести (щоденник, блог тощо); вести (розмову, ефір тощо); провадити, вести (за собою); керувати чимось; бути відповідальним за щось, займатися чимось; проводити (якийсь захід) — у цьому значенні вживається рідше
publikować — публікувати
oglądać — дивитися
uprawiać sport — займатися спортом
wygodny — зручний
ponieważ — оскільки
wyposażony — обладнаний
marzenie — мрія
zrealizować — здійснити, реалізувати
przestronny — просторий
wyprawa — подорож
rower — велосипед
wycieczka — екскурсія, подорож
tętnić — пульсувати; буяти життям, кипіти; дзвеніти, гудіти
późny — пізній
większość — більшість
wygodny — зручний
boisko — спортивне поле, стадіон

81. МОЯ РОДИНА (MOJA RODZINA)

Dzień dobry. Nazywam się Małgorzata Szostak. Mam dużą rodzinę. Moja mama ma na imię Hanna. Ma pięćdziesiąt lat i pracuje jako nauczycielka. Mama bardzo lubi literaturę, dużo czyta. Chętnie chodzi też do kina z przyjaciółkami lub z tatą.

Mój tata ma na imię Grzegorz i ma pięćdziesiąt osiem lat Jest mechanikiem. Lubi oglądać telewizję, zwłaszcza mecze sportowe. Uwielbia też chodzić na spacery z naszym psem. Często wybiera się z nim na Błonia Krakowskie, gdzie jest dużo przestrzeni i nasz zwierzak może sobie pobiegać.

Czy mam rodzeństwo? Tak, mam młodszą siostrę i starszego brata. Często się kłóciliśmy, kiedy byliśmy mali, jednak teraz bardzo się lubimy. Jestesmy najbliższą rodziną, chcociaż bardzo się od siebie różnimy.

Moja siostra Marta ma szesnaście lat, jest uczennicą liceum. Świetnie zna nauki ścisłe, jej ulubione przedmioty to matematyka i fizyka. W przyszłości chce iść na studia na Politechnikę Krakowską. Jest energiczna i wesoła. Jak każdy nastolatek, czasami bywa denerwująca i przesadnie zadowolona z siebie, ale to jej przejdzie.

W wolnym czasie Marta lubi oglądać stare czarno-białe filmy. Bardzo dobrze zna sie na historii kina. Odwiedza również wszystkie festiwale filmowe, które odbywają się w naszym mieście.

Mój brat Adam ma dwadzieścia sześć lat i pracuje w biurze. Zarządza projektami i jest bardzo zajęty. Wcześniej skończył stosunki międzynarodowe na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jest wysoki i przystojny, a także ambitny i wymagający — zarówno od siebie jak i od innych.

W wolnym czasie Adam lubi uprawiać sport lub rysować. Adam bardzo dobrze pływa, trzy razy w tygodniu chodzi na basen. Mój brat lubił rysować jeszcze jako dziecko, teraz nie zajmuje się tym zawodowo, ale jest to jego pasja.

Słownictwo do tekstu

mechanik — механік
zwłaszcza — особливо
oglądać — дивитися
chętnie — охоче, із задоволенням
przyjaciółki — подруги
mecz sportowy — спортивний матч
spacer — прогулянка
wybierać się — збиратися, мати намір кудись відправитися
przestrzeń — простір
dużo — багато
zwierzak — тварина
nauki ścisłe — точні науки
ulubiony — улюблений
przyszłość — майбутнє
studia — навчання в університеті
nastolatek — підліток
czasami — часом
denerwujący — такий, що дратує
przesadnie — занадто, перебільшено
(komuś) przejdzie (coś) — (комусь) минеться (щось)
biuro — офіс
zarządzać — керувати
zajęty — зайнятий
wymagający — вимогливий
zarówno (...), jak i (...) — як (...), так і (...)
rodzeństwo — брат і сестра
kłócić się — сваритися
różnić się — відрізнятися
wesoły — веселий
stosunki międzynarodowe — міжнародні відносини
przystojny — гарний
czarno-białe — чорно-білі
odwiedzać — відвідувати
basen — басейн
pływać — плавати
zawodowo — професійно
pasja — пристрасть; захоплення, хобі

82. МОЇ РОДИЧІ (MOI KREWNI)

Moja dalsza rodzina to moi dziadkowie oraz rodzina mojej cioci.

Ojciec mojej mamy, dziadek Zdzisław, nie żyje. Babcia zaś mieszka w Gdańsku i ma już siedemdziesiąt dwa lata. Jest emerytką, ale wcześniej pracowała jako redaktorka czasopisma.

W Gdańsku mieszkają też rodzice mojego ojca. Dziadek Stefan przeszedł na emeryturę w zeszłym roku. Mówi, że trochę się nudzi w domu i bardzo się cieszy, gdy przyjeżdżamy go odwiedzić. Matka mojego ojca, babcia Roksana, rozwiodła się z dziadkiem wiele lat temu i teraz mieszka ze swoim nowym mężem. Dlatego mam nie dwóch dziadków, tylko trzech!

Moja mama ma też siostrę. Ciocia Agata wraz z mężem i dziećmi mieszka we Wrocławiu. Bardzo lubię swoich kuzynów. Alicja ma osiemnaście lat, w tym roku kończy liceum, a w przyszłym roku pójdzie na studia. Mówi, że chce iść na filologię niemiecką. Jej rodzice nie mają nic przeciwko temu. Tata Alicji skończył biologię, więc nie za bardzo się zna na filologii.

Mój kuzyn Adaś jest jeszcze mały — ma tylko sześć lat. Jest przezabawnym i uroczym dzieckiem. Najbardziej na świecie lubi rysować i dobrze mu to wychodzi. Myślę, że w przyszłości może zostać świetnym malarzem, ale na razie jego największym marzeniem jest nauczyć się jeździć samochodem. Prawie zawsze na święta dostaje nowe kolorowanki lub farby.

Mój ojciec jest jedynakiem w rodzinie — nie ma sióstr ani braci. Ale się tym nie przejmuje, twierdzi, że ma to swoje zalety. Nasza rodzina i tak jest dosyć duża. Najbardziej lubię letnie dni, kiedy odpoczywamy wszyscy razem nad morzem w Gdańsku.

Dziewczyna mojego brata, Agnieszka, jest bardzo ładna oraz inteligentna. Jest tłumaczką języka angielskiego. Ma 24 lata. Cała nasza rodzina bardzo ją lubi. Wcześniej

spędziła kilka lat w Londynie, dlatego tak dobrze zna język. Jest najlepszym przewodnikiem po tym mieście — zna się dobrze na głównych atrakcjach turystycznych.

Słownictwo do tekstu

dziadzkowie — дідусь і бабуся
(ktoś) nie żyje — (хтось) помер
wcześniej — раніше
nudzić się — нудитися
cieszyć się — радіти
rozwieść się — розлучитися
wraz z (kimś/czymś) — разом з (кимось/чимось);
marzenia — мрії
kolorowanka — розмальовка
zaleta — позитивна риса; користь
przejmować się — переймatися, хвилюватися, переживати
spędzić — провести (якийсь період часу)
dlatego — тому
znać się (na czymś) — знатися на чомусь, бути компетентним у чомусь
przewodnik — гід; поводир; путівник
atrakcje turystyczne — туристичні пам'ятки
jedynak — одинак, єдина дитина в родині
czasopismo — журнал
uroczy — милий
twierdzić — стверджувати
mieć (coś) przeciwko (czemuś) — мати (щось) проти (чогось)

83. МІЙ ДЕНЬ (MÓJ DZIEŃ)

Zwykle wstaję dość wcześnie, o siódmej lub wpół do ósmej. Biorę szybki prysznic i ubieram się. Robię śniadanie — zazwyczaj jem kanapki z jajecznicą i piję kawę albo herbatę. Potem wychodzę z domu i idę na zajęcia.

Zimą jeżdżę na uczelnie tramwajem lub autobusem, ale wiosną, latem oraz jesienią jeżdżę rowerem. Zajmuje mi to około dwudziestu minut.

Na uczelni jestem zwykle do piętnastej lub do szesnastej. Zostaję na dłużej, jeśli potrzebuję pójść do biblioteki. W czasie przerwy idziemy z kolegami z roku zjeść obiad i napić się kawy.

Po zajęciach wracam do domu, czytam książkę lub odpoczywam. Raz na kilka dni chodzę do sklepu po zakupy. Wieczorami wychodzę na miasto z kolegami — od czasu do czasu wybieramy się do baru na piwo lub na koncert.

W zeszłym miesiącu zacząłem też pracę. Nie jestem na etacie, wykonuję tylko poszczególne zlecenia. Pracuję jako copywriter, więc muszę dużo pisać. Kiedy dostaję duże zlecenie, mogę przez kilka dni zajmować się tylko i wyłącznie pracą. Siedzę w biurze lub w domu przy laptopie.

Późnym wieczorem kładę się do łóżka. Zazwyczaj o dwudziestej trzeciej, ale jeśli akurat wracam z imprezy, może to być nawet o pierwszej albo drugiej w nocy.

Słownictwo do tekstu

zeszły — минулий
etat — ставка, робочий день (pełny etat — повна ставка/повний робочий день, półetatu — півставки/неповний робочий день)
poszczególny — конкретний, почерговий, кожен окремий
zlecenie — доручення, завдання; замовлення
wyłącznie — виняткова, тільки
akurat — якраз
nawet — навіть

84. МОЇ ВИХІДНІ (MOJE WEEKENDY)

W weekendy śpię długo. Budzę się o jedenastej lub dwunastej. W sobotę lub niedzielę lubię wyjść na śniadanie do pobliskiej kawiarni. Obsługa tam jest bardzo miła, a kawa przepyszna.

Po śniadaniu wracam do domu i sprzątam mieszkanie. Wynoszę śmieci, zamiatam kuchnię i swój pokój, zmywam naczynia, odkurzam. Robię pranie, podlewam kwiaty. Robię porządek na swoim biurku — przez cały tydzień zbiera się tu dużo książek i notatek.

Później uczę się lub pracuję, a wieczorem wybieram się do kina z moją dziewczyną lub z przyjaciółmi. Czasami trudno jest nam się dogadać, ponieważ moja dziewczyna lubi kino fabularne, ja — filmy dokumentalne, a mój najlepszy przyjaciel uwielbia kino animowane.

Często w weekendy oraz na święta jeżdżę do swojego miasta rodzinnego, Stalowej Woli. Spędzam wtedy czas z rodzicami i rodzeństwem: oglądamy filmy, rozmawiamy, wybieramy się na wycieczki rowerowe w okolice miasta. Do Krakowa wracam późnym wieczorem w niedzielę, a już następnego dnia rano muszę lecieć na zajęcia! Nic dziwnego, że jestem bardzo zajęty.

Słownictwo do tekstu

napić się (kawy, herbaty) — випити (кави, чаю)
wracać — повертатися
odpoczywać — відпочивати
pyszny — (про їжу) смачний; такий, що дуже подобається; (про особу) гордий, зарозумілий
podlewać kwiaty — поливати квіти
dogadać się — домовитися; дійти згоди
kino fabularne — художній фільм
kino animowane — мультфільм
lecieć — летіти; кудись поспішати, бігти (розм.)

85. МОЯ КВАРТИРА (MOJE MIESZKANIE)

Mieszkanie, które wynajmujemy, znajduje się na siódmym piętrze. Jest słoneczne i przestronne. W przedpokoju stoi szafa na ubrania i mały stolik. Po lewej stronie znajduje się wejście do kuchni. W kuchni mamy lodówkę i zamrażarkę, kuchenkę oraz piekarnik. Jest tam też duży stół — jemy przy nim śniadania, obiady oraz kolacje. Są też szafki, w których przechowujemy produkty i naczynia, zlewozmywak i nawet zmywarka. Na parapecie stoją kwiatki w doniczkach.

Salon jest największym pokojem w całym mieszkaniu. Przy jednej ścianie stoi tutaj sofa, naprzeciwko znajduje się telewizor oraz regał na książki. Mamy tutaj również dwa wygodne fotele, a na podłodze leży miękki dywan. Na ścianach zawiesiliśmy z żoną kilka naszych ulubionych obrazów oraz rysunki naszych dzieci.

Można wyjść też na balkon, gdzie jest dużo roślin doniczkowych, a także stoi fotel — można w nim usiąść i poczytać książkę.

Bardzo lubię słuchać muzyki, więc w tym pokoju znajdują się też dwa duże głośniki, które mogę podłączyć do telefonu lub do laptopa.

Korytarz w naszym mieszkaniu jest dość wąski, więc nie stawialiśmy tu żadnych mebli. Prowadzi do naszej sypialni oraz pokoju dziecięcego.

Sypialnia jest cicha i przytulna. Stoją tutaj łóżko i szafa na ubrania, przy łóżku jest też mały stolik. Przy oknie stoi biurko, przy którym pracujemy, są też dwa krzesła. Na biurku zazwyczaj leży laptop i dużo książek oraz notatek, potrzebnych żonie do pracy. Do sypialni wybraliśmy tapety w jasnoróżowym kolorze.

Naprzeciwko sypialni znajduje się pokój naszych synów. Ściany są tu pomalowane na niebiesko na życzenie chłopców. Mamy tu łóżko dwupiętrowe, dwa biurka (gdyby było jedno, pewnie zaczęliby się o nie kłócić!), krzesła, regał na książki oraz szafa na ubrania. Oprócz tego wszędzie jest pełno zabawek — zazwyczaj są porozrzucane po całym pokoju, chociaż żona codziennie przypomina chłopakom,

że muszą posprzątać. Ale cóż — starszy ma dziewięć lat, a młodszy dopiero sześć, mam nadzieję, że wkrótce się tego nauczą.
Mamy też łazienkę i toaletę. Tutaj znajdują się pralka i suszarka, wanna i umywalka, a także szafka, gdzie przechowujemy kosmetyki, przybory do prania i sprzątania. Nasze mieszkanie może nie jest bardzo duże, ale przytulne i bardzo je lubimy. Znajduje się w dużym nowo zbudowanym blokowisku w nowej dzielnicy miasta. Mamy daleko do centrum, za to obok domu znajdują się jeziora i ogromny park. Niedaleko naszego domu jest też kilka sklepów i plac zabaw dla dzieci.

Słownictwo do tekstu
przechowywać — зберігати, тримати
zlewozmywak — кухонна раковина
zmywarka — посудомийна машина
parapet — підвіконня
doniczka — квітковий горщик
miękki — м'який
zawiesić — повісити; (про комп'ютер) зависнути; тимчасово призупинити
głośnik — колонка; динамік, гучномовець
podłączyć — під'єднати
wąski — вузький
cichy — тихий
naprzeciwko — навпроти
pomalowany — пофарбований
na życzenie (czyjeś) — за (чиїмось) бажанням
dwupiętrowy — двоповерховий
wszędzie — скрізь
zabawki — іграшки
porozrzucać — порозкидати
mieć nadzieję — сподіватися, мати надію
wkrótce — невдовзі, скоро
przybory — засоби (у значенні предметів)
plac zabaw — дитячий майданчик
jezioro — озеро

86. ХОБІ (HOBBY)

W dzisiejszych czasach dysponujemy ogromnym wachlarzem możliwości, jeśli chodzi o sposób spędzania wolnego czasu. Możemy wybrać cokolwiek od pisania własnego bloga po tworzenie przepisów autorskich na własne ciastka. A hobby, któremu poświęcasz dużo czasu, później może zostać nawet życiową pasją.

Jedna z moich przyjaciółek uwielbia fotografię. Ma nowoczesny aparat fotograficzny, dlatego wszyscy jej znajomi od czasu do czasu zostają modelami i modelkami dla jej artystycznych eksperymentów. Ma głowę pełną pomysłów. Swietnie się zna także na historii fotografii — kiedy zaczęła sama robić zdjęcia, czytała dużo o tym, jak się rozwijał ten rodzaj sztuki. Mimo tego że fotografia, w porównaniu do malarstwa czy literatury, jest stosunkowo młodą dziedziną, ma już wiele nurtów i postaci uważanych za klasyczne. Dzisiaj, żeby robić dobre zdjęcia, nie wystarczy tylko umieć obsługiwać aparat. Trzeba również znać się na programach do edycji zdjęć.

Ambicją mojego przyjaciela jest pisanie własnego bloga. Jest to hobby bardzo popularne w dzisiejszych czasach. Dużo blogowiczów z upływem czasu zaczyna nawet zarabiać na swoich „dziennikach internetowych". Z jednej strony to dobrze, z drugiej — wśród rozmaitych blogów o wszystkim na świecie trudno zostać zauważonym! Należy sprawić, by twoje teksty rzeczywiście były ciekawe, aktualne i pociągały czytelników. Pisanie artykułów wymaga dużego skupienia i zaangażowania w temat. Wśród najpopularniejszych blogów dzisiaj możemy znaleźć podróżnicze, kulinarne, blogi o literaturze lub fotografii. Mój przyjaciel zaś prowadzi bloga o życiu za granicą. Jest teraz na Erazmusie w Hiszpanii. Świetnie zna język hiszpański i kulturę tego kraju. Ma wielu przyjaciół wśród Hiszpanów. Jego notatki są naprawdę interesujące.

Mój brat świetnie rysuje. Poświęca temu dużo czasu. Najlepiej wychodzą mu czarno-białe szkice, a także akwarele: Rysuje też portrety swoich przyjaciół i członków rodziny, ilustracje do swoich ulubionych książek. Uważam,

że powinien brać udział w konkursach malarskich — na pewno by wygrał. Brat jednak mówi, że najpierw chce rozwinąć swoje umiejętności. W przyszłości chciałby robić rysunki dla filmów animowanych.
Jeśli chodzi o mnie — jakie mam hobby? Szczerze mówiąc, cały czas się nad tym zastanawiam. Lubię podróżować, czytać ciekawe książki oraz oglądać filmy. Mam swoich ulubionych reżyserów i pisarzy. Trochę gram na gitarze i tworzę własne piosenki. Być może uda mi się to wszystko połączyć?

Słownictwo do tekstu

dysponować — мати, розпоряджатися
wachlarz — діапазон; різноманіття, велика кількість; віяло; хвіст павича
możliwość — можливість
chodzi o (coś) — ідеться про (щось), мається на увазі
cokolwiek — що завгодно, будь-що, абищо
przepis — рецепт
poświęcać czas — присвячувати час
zostać — залишитися; стати (кимось); бути (кимось)
od czasu do czasu — час від часу
pomysł — ідея
mieć głowę pełną pomysłów (фразеологізм) — мати багато ідей, бути креативним, винахідливим
sztuka — мистецтво
malarstwo — живопис
stosunkowo — відносно
dziedzina — галузь, царина, сфера діяльності
nurt — напрямок; течія
obsługiwać — обслуговувати; користуватися
z upływem czasu — з часом
rozmaity — різноманітний
rzeczywiście — справді, фактично, дійсно
pociągać — приваблювати
skupienie — зосередження
zaangażowanie — залученість, активна участь
szkic — замальовка, ескіз, чернетка
rozwinąć — розвинути; розгорнути
zastanawiać się — думати над чимось, замислюватися
połączyć — поєднати, з'єднати

87. ВЧОРАШНЯ ПРИГОДА (WCZORAJSZA PRZYGODA)

Wczoraj miałem długi i ciekawy dzień. Obudziłem się o ósmej. Była niedziela, więc nie musiałem wstawać wcześnie. Nie miałem żadnych planów. Zrobiłem śniadanie — kanapki z serem i kawę. Bez pośpiechu zjadłem wszystko, przeglądając jednocześnie wiadomości w Internecie. Zawsze lubiłem być na bieżąco, dlatego czytam dużo artykułów i przeglądów prasy, śledzę wszystkie nowości.

Po śniadaniu posprzątałem i pozmywałem naczynia. Wtedy zadzwoniła moja koleżanka i zaproponowała spotkać się gdzieś na mieście. Dawno już jej nie widziałem. Powiedziałem, że chętnie się z nią zobaczę.

Została mi jeszcze godzina do naszego spotkania. Najpierw prasowałem swoje ubrania. Później wyszedłem z domu i poszedłem na przystanek tramwajowy. Tramwajem numer 52 dojechałem do centrum miasta.

Spotkaliśmy się z koleżanką i poszliśmy nad Wisłę. Tam usiedliśmy popijając lemoniadę i rozmawiając o wszystkim. Był ciepły, słoneczny dzień. Ludzie wokół nas jeździli rowerami lub odpoczywali, podobnie do nas leżąc na trawniku.

Później poszliśmy na kawę do pobliskiej kawiarni. Koleżanka opowiadała mi o swojej nowej pracy, nowym chłopaku, o planowanym wyjeździe nad morze na wakacje. Słuchałem jej i nagle przypomniałem sobie jedną rzecz. Zdałem sobie sprawę, że nie pamiętam, czy wyłączyłem żelazko!

Wstałem i szybko pożegnałem koleżankę. Wybiegłem z kawiarni. Pobiegłem na przystanek tramwajowy, wskoczyłem do tramwaju. Byłem tak zestresowany, że zapomniałem kupić bilet. Akurat była kontrola biletów, więc dostałem mandat. Na swoim przystanku wysiadłem z tramwaju, przyglądając się wszystkiemu dookoła. Bałem się, że zobaczę pożar. A być może nie zobaczę niczego, ponieważ mój dom już dawno spłonął, ponieważ zapomniałem wyłączyć żelazko?

I w tym momencie nagle się obudziłem. Spojrzałem na zegarek — była ósma rano. Dzień dopiero się zaczął. Czułem się niewyspany. Wstałem i poszedłem do kuchni zrobić sobie śniadanie. Zjadłem kanapki z serem i wypiłem kawę, ale nie czułem się najedzony. Po śniadaniu zadzwoniła do mnie koleżanka. Zaproponowała spotkać się na mieście, ponieważ dawno się nie widzieliśmy. Zastanawiałem się przez chwilę, ale musiałem odmówić.

Słownictwo do tekstu

więc — отже, затим, тому, відповідно
pośpiech — поспіх
jednocześnie — одночасно
być na bieżąco (frazeologizm) — орієнтуватися в актуальних подіях
przegląd — перегляд; огляд
śledzić — переслідувати; слідкувати
chętnie — охоче
korzyść — користь, вигода
popijać — попивати (напій)
trawnik — газон
wyjazd — подорож, мандрівка, відпустка; від'їзд
nagle — раптово
przypomnieć — пригадати, згадати
zdać sobie sprawę (frazeologizm) — усвідомити
pożegnać — попрощатися
mandat — штраф
zapomnieć — забути
przyglądać się — придивлятися
pożar — пожежа
spłonąć — згоріти
wyłączyć — вимкнути
spojrzeć — глянути, подивитися
dopiero — тільки; лише; ледь, ледве
niewyspany — невиспаний
najedzony — ситий

88. ВИХІДНІ БІЛЯ МОРЯ (WEEKEND NAD MORZEM)

Jutro zapowiada się cudowny dzień! Mam zamiar pojechać do Gdańska. Już kupiłem bilet na pociąg. Będę musiał jechać dziewięć godzin, ale nic dziwnego, przecież Gdańsk znajduje się nad morzem. Myślę, że przez ten czas będę czytał książkę albo będę spał.
Jutro rano wstanę, zjem śniadanie i pójdę na przystanek tramwajowy. Tramwajem dojadę na dworzec kolejowy. Przez cały dzień będę jechał pociągiem, a wieczorem będę w Gdańsku.
W Gdańsku spędzę noc w hostelu, a rano pójdę na plażę. Będę leżał, opalał się i myślał o życiu. Nie będę nic robił. Może tylko poczytam książkę. Później pójdę popływać. Co prawda Morze Bałtyckie jest dość zimne nawet latem, ale jestem bardzo wytrzymały. Będę pływać tyle ile się da.
Wezmę też ze sobą coś do jedzenia i do picia. Na przykład lemoniadę i kanapki. Siedząc na plaży będę pił lemoniadę i obserwował ludzi. Jak zawsze nad morzem, będzie tu mnóstwo ludzi — rodziców z małymi dziećmi, które będą wrzeszczeć, płakać, śmiać się i krzyczeć, starszych pań, które nie będą się kąpać, bo woda będzie dla nich za zimna, psów, które będą się kąpać bardzo chętnie, właścicieli, którzy będą szukali swoich psów, nastolatków, którzy będą się wygłupiali. I będę ja — osoba siedząca w ciszy i pokoju. Nie będę zwracał uwagi na cały hałas dookoła.
Później pójdę zjeść obiad w jakiejś restauracji, a wieczorem pojadę do Sopotu. W Sopocie mam zamiar pójść na fajną imprezę. Będę pił piwo i tańczył do samego rana. Poznam wiele fajnych osób. Pójdziemy razem na plażę oglądać wschód słońca. Będziemy się kąpać, chociaż woda będzie bardziej zimna niż poprzedniego dnia. Ale nie będziemy tego czuli. Będziemy bardzo szczęśliwi.
Następnego dnia obudzę się po południu. Będę miał katar i będzie mnie bolało gardło. Pójdę do kawiarni napić się gorącej herbaty. Po herbacie poczuję się trochę lepiej. Znowu pójdę na plażę, żeby leżeć w słońcu i odpoczywać. Będę leżał i myślał o tym, że czuję się chory. Już nie będę

się kąpał. Spotkam swoich nowych przyjaciół i wszyscy razem pójdziemy do kina. Film będzie fascynujący.
Gdy będę musiał wracać do domu, pożegnam swoich nowych przyjaciół i pojadę na dworzec. Znowu wsiądę do pociągu. Będę jechał przez całą noc. Nic nie będę robił, tylko będę spał.
Będę miał cudowny weekend! Już nie mogę się doczekać.

Słownictwo do tekstu

zapowiadać się — збиратися (на щось), очікуватися
mieć zamiar — мати намір
tyle/ ile — стільки/скільки
obserwować — спостерігати; дивитися; слідкувати
popływać — поплавати
mnóstwo — багато, безліч
wrzeszczeć — верещати
wygłupiać się — клеїти дурня, бавитися
szczęśliwy — щасливий
katar — нежить
doczekać się — дочекатися
poprzedni — попередній
cudowny — чудовий
zawsze — завжди
płakać — плакати
śmiać się — сміятися
krzyczeć — кричати
zwracać uwagę — звертати увагу
czuć się — почуватися

89. УЛЮБЛЕНА СТРАВА (ULUBIONE DANIE)

Nie przepadam za gotowaniem, ale lubię jeść. Jakie jest moje ulubione danie? Muszę się zastanowić. Takich jest mnóstwo, na przykład lubię ciasteczka czekoladowe.
Żeby je zrobić, najpierw idę do sklepu. Kupuję pół kilo mąki, paczkę kakao, butelkę maślanki, paczkę masła. Sól, cukier oraz sodę mam w domu.
Zgodnie z przepisem roztapiam 115 g masła w małym garnku. Przy pomocy miksera mieszam roztopione masło i ¾ szklanki kakao, następnie dodaję szklankę cukru oraz szklankę maślanki. Gdybyście nie mieli pod ręką maślanki, można w tym celu wykorzystać również kefir. Potem powoli dosypuję mąkę, wciąż mieszając. W wyniku tego wszystkiego powstaje bardzo gęste ciasto. Nakładam ciasteczka na blachę wysmarowaną masłem i piekę w temperaturze 180° C przez około 15 minut. Gotowe ciasteczka zazwyczaj podaję do herbaty lub kawy.
Lubię też letnie sałatki owocowe. Żeby zrobić taką sałatkę można wykorzystać wszystko co ma się w domu — jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, banany. Jest to pożywne, a jednocześnie łatwe do zrobienia danie.
Jako dziecko nienawidziłam brokułów i nigdy nie chciałam ich jeść. Jednak to warzywo jest o wiele smaczniejsze, jeśli go nie gotować, tylko podawać na surowo w sałatce, dodając inne warzywa, na przykład pomidory, ogórki, cebulę. Dobrze smakują też jako dodatek do pieczonych ziemniaków.
Na święta wraz z rodziną gotujemy też tradycyjne polskie potrawy. Jedna z nich to żurek — zupa na bazie kwasu chlebowego z dodatkiem kiełbasy i jajka. Tradycyjnie jest podawana w bochenku chleba (który też trzeba zjeść!).
Innym popularnym daniem jest bigos, czyli połączenie kapusty, grzybów, kiełbasy i warzyw.
Tradycyjna kuchnia polska jest bogata w dania mięsne, jednak jeśli ktoś jest wegetarianinem, też może znaleźć coś dla siebie: na przykład naleśniki z serem, knedle (kulki ziemniaczane z nadzieniem owocowym), pierogi (z grzybami, serem, kapustą, owocami).

Do pierogów z grzybami będziecie potrzebowali mąki, soli, masła oraz wody (do ciasta), a także grzybów, przypraw oraz cebuli.

Grzyby trzeba zalać wrzątkiem i spłukać, po czym zostawić przynajmniej na trzy godziny. Po tym czasie grzyby trzeba ugotować do miękkości.

Następnie na patelni smażymy pokrojoną cebulę i dodajemy ją do ugotowanych grzybów. Przyprawiamy solą oraz pieprzem.

Po zrobieniu ciasta na pierogi do każdego z nich wkładamy łyżeczkę farszu, a następnie gotujemy około trzech minut. Pierogi dobrze smakują ze śmietaną!

Słownictwo do tekstu

roztapiać — розтоплювати
mieszać — перемішувати
mieć (coś) pod ręką (фразеологізм) — мати (щось) під рукою
wynik — результат, наслідок
w wyniku — у наслідок
blacha — деко; металевий лист для випічки; металевий лист-покриття (наприклад, дахів тощо)
wysmarować — помазати, вимазати
połączenie — поєднання, комбінація
około — приблизно, близько
w tym celu — з цією метою
zastanowić się — замислитися, подумати
truskawki — полуниці
gruszki — груші
jabłka — яблука
banany — банани
łatwy — простий, легкий
bogaty w (coś) — багатий на (щось)
danie — страва
grzyby — гриби
przyprawy — приправи
wrzątek — кип'яток
spłukać — прополоскати; сполоснути
pokrojony — нарізаний
ugotować — зварити

90. ПОЛЬЩА (POLSKA)

Polska jest jednym z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Graniczy z Ukrainą, Białorusią, Litwą, Słowacją, Czechami, Niemcami, a także z Rosją, a dokładniej z obwodem kaliningradzkim. Polska ma dostęp do Morza Bałtyckiego. Na jej terytorium znajdują się również góry — Tatry, Pieniny, Bieskidy (stanowiące część Karpat), Sudety, Góry Świętokrzyskie.

Kolorami polskiej flagi są biały i czerwony.

W Polsce mieszka prawie 38,5 miliona ludzi. Kraj jest podzielony na 16 województw. Stolicą i największym miastem jest Warszawa. Mieszka tu ponad 1,5 miliona ludzi. Inne duże miasta to Kraków, Wrocław, Gdańsk, Łódź, Lublin, Poznań. W Warszawie znajdują się siedziby Prezydenta, Sejmu, Senatu, Rady Ministrów. Warszawa ma też skomplikowaną historię: miasto zostało prawie całkowicie zniszczone podczas II wojny światowej, a później zostało odbudowane. Historyczne centrum Warszawy zostało wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Najbardziej znane miejsca zabytkowe Warszawy to: Zamek Królewski i plac Zamkowy, Trakt Królewski, plac Teatralny, Oś Saska, Łazienki Królewskie oraz inne.

Kraków jest drugim co do wielkości miastem w Polsce. Jest to jedno z największych miast akademickich. Znajduje się tu najstarsza polska uczelnia — Uniwersytet Jagielloński, który został założony w 1364 roku. Także w Krakowie znajduje się Zamek Królewski na Wawelu, będący obecnie jednym z najważniejszych muzeów w Polsce. Ciekawe jest to, że niektóre sale są urządzone w stylu renesansowym oraz barokowym, niektóre zaś — w stylu klasycystycznym. Oprócz tego warto zwiedzić w Krakowie Rynek Główny, Kościół Mariacki, dzielnice Kazimierz oraz Podgórze.

Wrocław to jeszcze jedno duże polskie miasto. Znajduje się w południowo-zachodniej Polsce w województwie Śląskim. We Wrocławiu warto zwiedzić Ostrów Tumski — najstarszą, zabytkową część miasta. Znane są także Stare

Miasto wraz z Rynkiem, Nowy Targ, ulica Świdnicka — jedna z głównych ulic Wrocławia.
Ciekawostką Wrocławia jest także Fontanna Multimedialna. To największa taka fontanna w Polsce oraz jedna z największych w Europie.
Symbolem miasta są wrocławskie krasnale. Malutkie figurki zobaczyć można zarówno w centrum miasta jak i w okolicach. Istnieje nawet mapa wszystkich krasnali Wrocławia — podobno jest ich ponad 300, a liczba ta cały czas rośnie.

Słownictwo do tekstu

dokładniej — точніше
skomplikowany — складний
siedziba — головний офіс, штаб-квартира, центр
całkowicie — цілком, повністю
zniszczyć — зруйнувати, знищити
odbudować — відбудувати
wpisać — дописати, додати, вписати
zabytek — пам'ятка
założyć — створити, започаткувати, заснувати; припустити, зробити припущення
obecnie — зараз
urządzić — облаштувати; організувати
drugi co do wielości — другий за величиною
historyczny — історичний
również — також
dziedzictwo — спадок
oprócz tego — окрім цього
część — частина
prawie — майже
flaga — прапор
biały — білий
czerwony — червоний
krasnale — гномики
fontanna — фонтан
malutki — маленький
symbol — символ
cały czas — увесь час
rosnąć — рости; збільшуватися

91. ПРИРОДНИЧІ ЦІКАВИНКИ У ПОЛЬЩІ (ATRAKCJE PRZYRODZNICZE W POLSCE)

Kto lubi podróżować po Polsce, ten wie, że na teranach kraju zobaczyć można góry i doliny, duże jeziora oraz inne atrakcje pryrodnicze.

W północno-wschodniej Polsce znajdują się Mazury — region, zwany krainą tysiąca jezior i popularny wśród żeglarzy. Ludzie przyjeżdżający tutaj podziwiają piękną naturę i spokój panujący wokół. Największe jeziora na Mazurach to Śniardwy (jest to też największe jezioro w całej Polsce), Dargin, Niegocin oraz inne.

Ci, którzy chcą zobaczyć morze, wybierają się na północ kraju — do Trójmiasta, które składa się z Gdańska, Gdyni oraz Sopotu, miast położonych bardzo blisko siebie. Morze Bałtyckie jest jednak dość zimne, więc kąpać się w nim mogą tylko najwytrwalsi.

Miłośnicy zdobywania szczytów górskich i chodzenia po szlakach wybierają się w góry — na przykład w Tatry. Jest to najwyższe pasmo górskie w Polsce. Podczas wędrówki w Tatrach można przypadkiem przekroczyć granicę i znaleźć się w innym kraju, ponieważ jest tu bardzo blisko do Słowacji!

Jedną z najbardziej znanych atrakcji Tatr jest Morskie Oko — olbrzymie jezioro górskie. Jest piękne o każdej porze roku, a oprócz niego można podziwiać też wspaniałe widoki Tatr Wysokich, w tym najwyższy szczyt w Polsce — Rysy.

Słownictwo do tekstu

żeglarze — яхтсмени; моряки
podziwiać — милуватися
wytrwały — витривалий
miłośnik — фанат, ентузіаст
zdobywać szczyty — підкорювати вершини
szlak — маршрут; дорога, шлях
pasmo górskie — гірський кряж, хребет
wędrówka — мандри; екскурсія; піша подорож, похід
przypadkiem — випадково
przekroczyć — перетнути
olbrzymi — величезний
widok — краєвид

92. СВЯТА У ПОЛЬЩІ (ŚWIĘTA W POLSCE)

Polska jest krajem katolickim, więc Boże Narodzenie Polacy świętują dwudziestego piątego grudnia. Z tym dniem kojarzą się liczne tradycje. Jest to na przykład dzielenie się opłatkiem. Opłatek to cienki płatek chleba, wypiekany z mąki i wody, bez użycia drożdży. Dzielenie się nim na początku kolacji wigilijnej symbolizuje pojednanie, przebaczenie i chęć bycia razem. Inna znana tradycja to szopka, czyli makieta przedstawiająca miejsce narodzin Jezusa Chrystusa.

Tuż po świętach Bożego Narodzenia Polacy obchodzą Sylwestra — żegnają stary i witają nowy rok.

Wielkanoc nie ma ustalonego dnia, ponieważ jest to święto ruchome, ale zawsze przypada na wiosnę. Tradycje wielkanocne to malowanie pisanek, uroczyste śniadanie wielkanocne.

Wolny od pracy i studiów jest długi weekend majowy, ponieważ na 1 maja przypada Święto Pracy, a na 3 maja — Święto Konstytucji.

W lecie Polacy obchodzą jeszcze dwa duże święta katolickie — Boże Ciało w czerwcu (jest to również święto ruchome) oraz Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (piętnastego sierpnia). Ten dzień to też Święto Wojska Polskiego.

1 i 2 listopada to dni zmarłych. Pierwszy dzień miesiąca nazywa się Dniem Wszystkich Świętych, 2 listopada zaś to Zaduszki — w tym czasie tradycją jest odwiedzanie grobów swoich bliskich na cmentarzach.

11 listopada jest obchodzone w Polsce Święto Niepodległości — jeden z najważniejszych dni w kraju.

Zabawnym świętem jest Dzień Wagarowicza, obchodzony 21 marca. Wiadomo, że wiosną szczególnie chce się wagarować!

W maju w największych miastach w Polsce jest okazja zobaczyć tradycyjne święto studentów — Juwenalia. Tradycja ta sięga jeszcze starożytnego Rzymu. W Polsce Juwenalia miały swój początek w Krakowie, gdzie obchodzono je już w XV wieku. Dzisiaj podczas świętowania Juwenaliów odbywa się symboliczne przekazanie studentom

przez prezydentów miast kluczy do bram miasta. Przez cały tydzień odbywają się imprezy kulturalne i sportowe, organizowane przez i dla studentów, koncerty, konkursy oraz inne. Nazwy Juwenaliów nierzadko są zmodyfikowane w związku z nazwą uczelni, dzięki czemu powstają zabawne nazwy, na przykład APSurdalia (od Akademii Pedagogiki Specjalnej). Jedną z głównych tradycji jest Parada, kiedy przebrani studenci ruszają do centrum miasta, gdzie odbywa się symboliczne przekazanie kluczy.

Słownictwo do tekstu

kojarzyć się — асоціюватися
użycie — вживання, використання
dzielić się — ділитися
pojednanie — єднання
przebaczenie — вибачення
chęć — бажання
narodziny — народження
tuż po — одразу після
obchodzić — святкувати; обходити
witać — вітати (у значенні вітання гостей, новоприбулих тощо; не вживається у значенні привітання з нагоди якогось свята)
przypadać na (coś) — припадати на (щось), збігатися у часі
odbywać się — відбуватися
zmarli — померлі
cmentarz — цвинтар
wagarować — прогулювати
wagarowicz — прогульник
sięgać — брати початок, сягати; діставати, отримувати для користування; простягатися; поширюватися
starożytny — стародавній
impreza — вечірка; захід (спортивний чи культурний, організований з розважальною метою)
zmodyfikować — змінити, переробити
dzięki (czemuś) — завдяки (чомусь)
powstawać — з'являтися, бути започаткованим; повставати (проти когось);
przebrany — перевдягнений
ruszać — вирушати; зворушувати, викликати емоції (розм.); рухати

93. ОСВІТА У ПОЛЬЩІ (WYKSZTAŁCENIE W POLSCE)

System oświaty w Polsce obejmuje kilka etapów.
Najmłodsze — od 3 do 6 lat — dzieci w Polsce uszęszczają do żłobka. 6-latki już chodzą do przedszkola, nazywanego także „zerówką". W wieku 7 lat dziecko idzie do pierwszej klasy szkoły podstawowej (potocznie nazywa się ją „podstawówką").
Sześcioletnia szkoła podstawowa podzielona jest na dwa etapy: 1-3 oraz 4-6 klasy.
Na pierwszym etapie nie ma jeszcze podziału na przedmioty, nazywany on jest etapem edukacji wczesnoszkolnej. Zajęcia prowadzi jeden nauczyciel-wychowawca, choć wychowanie fizyczne, naukę języka obcego czy wychowanie muzyczne moze prowadzić też inny nauczyciel-specjalista.
Podczas drugiego etapu, czyli dla klasy 4., 5. oraz 6. dzieci mają zajęcia języka polskiego, matematyki, przyrody, języka obcego, historii i społeczeństwa oraz inne. Począwszy od 6. klasy szkoły podstawowej, uczniowie dostają oceny: najniższą jest jedynka, najwyższą — szóstka.
Później uczniowe zdają egzaminy i przechodzą do następnego etapu edukacji, czyli gimnazjum. Od 1999 roku do gimnazjów uczęszczali 13-16-letni uczniowe. Jednak zgodnie z reformą szkolnictwa, przeprowadzoną w Polsce w roku 2017, gimnazja mają zostać stopniowo zniesione. Po gimnazjum nastolatek może pójść do szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, technikum, liceum profilowanego. Nauczanie w szkołach zawodowych trwa 2 lub 3 lata, w liceach — 3 lata oraz w technikach — 4 lata.
Na tych, którzy chcą zdobyć wykształcenie wyższe, czeka 3-letnia nauka na uniwersytecie, po czym student dostaje tytuł licencajta. Nauka na studiach magisterskich trwa dodatkowe 2 lata.

Słownictwo do tekstu
wykształcenie — освіта
podstawowy — основний; початковий
uczęszczać — відвідувати (уроки, заняття)
żłobek — дитячий садок
podział — поділ

94. ПЛАНУВАННЯ ПОДОРОЖІ (PLANOWANIE PODRÓŻY)

Długą podróż najlepiej jest zaplanować z góry. Oczywiście wyjazd do pobliskiego miasta nie wymaga dużo wysiłku ani czasu, jeśli jednak chcesz pojechać do odległego kraju, trzeba pomyśleć o tym dużo wcześniej.

Kilka miesięcy wcześniej można zaplanować konkretny termin podróży i kupić bilety. Samolot jest najszybszą, ale też najdroższą opcją. Jednak czasami lecieć samolotem to również jedyna opcja, na przykład jeśli trzeba dotrzeć do Ameryki lub Australii. Zdecydowanie nie będzie to łatwa podróż dla osób, które boją się wysokości!

Oczywiście można też popłynąć statkiem, jednak potrwa to o wiele dłużej, niż pokonanie takiej odległości samolotem. Jeśli nie podróżujemy bardzo daleko, można też wybrać dojazd autobusem. Zazwyczaj jest to tańsze, chociaż też mniej wygodne — podróż autobusem zwykle trwa kilkanaście godzin. Ale można przynajmniej podziwiać widoki za oknem!

Niektórzy uwielbiają podróżować pociągiem. Ten środek transportu ma swój urok, zwłaszcza dla osób romantycznych. W wielu filmach widzieliśmy główną bohaterkę, która jedzie gdzieś pociągiem, czytając książkę lub wpatrując się w okno. Znamy też piosenkę Maryli Rodowicz „Wsiąść do pociągu byle jakiego...".

Ci, którzy poszukują przygód i niekoniecznie zależy im na czasie, mogą wybrać się w podróż autostopem. Jest to ryzykowne, ale ciekawe. Autostopowicz musi być przygotowany na to, że czas jego podróży jest nieokreślony i może się przedłużać w nieskończoność — zależy bowiem od tego, jak szybko znajdzie się osoba, która zechce podwieźć go swoim samochodem. Czasami można trafić nawet w zupełnie inne miejsce, niż planowano! Jednak autostopowicze mówią, że najważniejsze dla nich to sama podróż, a nie punkt końcowy.

Przygotowując się do wyjazdu, warto zrobić listę rzeczy, które trzeba ze sobą zabrać — wtedy na pewno o niczym nie zapomnisz. Są to pieniądze, karta kredytowa, paszport, bilety oraz inne dokumenty, a także ubrania i rzeczy

osobiste: laptop, telefon, ładowarka, notatnik, aparat fotograficzny, mapa. Spakować wszystko można do walizki albo do plecaka.

Słownictwo do tekstu

z góry (сталий вираз) — наперед
wysiłek — зусилля
odległy — далекий
dotrzeć — дістатися, досягти
wysokość — висота
płynąć — пливти
statek — корабель
pokonać — подолати (якусь відстань); здолати, перемогти
urok — чари, чарівність; принада
wpatrywać się — вдивлятися
byle jaki — абиякий, який завгодно, будь-який
poszukiwać — шукати, розшукувати
niekoniecznie — необов'язково
zależy (komuś) (na czymś) — щось для когось є дуже важливим, залежати (комусь) (на чомусь)
ryzykowny — ризикований
nieokreślony — невизначений
przedłużać się — затягуватися, продовжуватися
nieskończoność — нескінченність
bowiem — адже, бо
trafić — потрапити
zupełnie — цілковито, повністю, цілком, абсолютно
ładowarka — зарядний пристрій
plecak — наплічник, рюкзак

95. КРАКІВ: МІСЬКИЙ ТРАНСПОРТ І ПОКУПКИ (KRAKÓW: KOMUNIKACJA MIEJSKA I ZAKUPY)

Dzisiaj spędzimy jeden dzień w Krakowie — drugim co do wielkości mieście w Polsce. Dojechać do Krakowa można autobusem lub pociągiem, dworce kolejowy i autobusowy znajdują się obok siebie. Można też dolecieć samolotem: lotnisko Kraków-Balice znajduje się poza miastem, jednak można tam łatwo dotrzeć komunikacją miejską, a konkretnie autobusem aglomeracyjnym.

Jak w każdym dużym mieście, życie w Krakowie tętni od samego rana. Mieszkańcy śpieszą się do pracy, na uczelnie lub do szkoły. Po drodze można kupić poranną kawę w jednej z kawiarni, których jest mnóstwo, zwłaszcza w centrum miasta. Żeby dojechać do odległych części Krakowa, trzeba skorzystać z komunikacji miejskiej. Znaleźć rozkład jazdy oraz numery autobusów lub tramwajów można na przystankach lub w Internecie.

Oprócz komunikacji miejskiej, mieszkańcy dużego miasta korzystają z własnych samochodów, a także z rowerów. W godzinach nocnych, kiedy autobusy jeżdżą rzadko, możemy skorzystać z taksówki.

Zakupy można zrobić w mniejszych sklepach lub w dużych centrach handlowych. Kilka z nich znajdziemy już w centrum miasta — na przykład Galeria Krakowska czy Galeria Kazimierz. Inne zaś są położone na obrzeżach Krakowa — Bonarka, Galeria Bronowice. Oprócz tego w Krakowie jest dużo małych sklepików, które oferują oryginalną produkcję. W centrum jest mnóstwo stoisk z pamiątkami dla turystów, a także z obwarzankami — symbolem Krakowa. Jest to wypiekane pieczywo, posypane makiem, solą, serem, sezamem lub innymi posypkami.

Słownictwo do tekstu

drugi co do wielkości — другий за величиною
śpieszyć się — поспішати
autobus aglomeracyjny — автобус, що їздить поза місто, до агломерації (зазвичай — навколишні містечка і села, розташовані близько від мегаполісу)
centrum handlowe — торговельний центр
obrzeża — околиці, периферія

96. КРАКІВ: ВІЛЬНИЙ ЧАС (KRAKÓW: CZAS WOLNY)

W czasie wolnym wielu mieszkańców dużego miasta woli wybrać się na łono natury. Niekoniecznie musimy jechać poza miasto — w centrum Krakowa jest kilka dużych parków, a także Bagry — zbiornik wodny, w którym można się kąpać. Na plaży przy Bagrach można też odpoczywać, opalać się lub po prostu spotykać się z przyjaciółmi przy grillu. Kolejną atrakcją jest Zakrzówek — duży zalew powstały po zalaniu starego kamieniołomu wapienia. Jest on bardzo głęboki, więc kąpać się w nim bezpiecznie mogą tylko ci, którzy bardzo dobrze umieją pływać. Zakrzówek przyciąga mieszkańców i gości Krakowa swoim atrakcyjnym wyglądem — stromymi skałami i głęboką niebieską wodą. Można odwiedzić teatr, kino czy muzeum. Większość muzeów oprócz ekspozycji stałej, oferuje wystawy czasowe, które zmieniają się co kilka miesięcy. Także odbywają się różne festiwale, wśród których każdy może sobie wybrać to, co mu się spodoba najbardziej. Festiwal może być poświęcony literaturze, kinu, malarstwu, kuchni, sztuce narodowej.

Wśród aktywności sportowych, które są najbardziej popularne w mieście, możemy wymienić jazdę na rowerze, rolkach, hulajnodze, a także bieganie. Kilka razy do roku miłośnicy biegania biorą udział w maratonach.

Słownictwo do tekstu

łono natury (фразеологізм) — лоно природи
zalew — затока
kamieniołom — кар'єр, каменярня
wapień — вапняк
stromy — крутий
skała — скеля
czasowy — тимчасовий
poświęcony — присвячений
sztuka narodowa — народне мистецтво
rolki — ролики
hulajnoga — самокат
brać udział — брати участь
wymienić — перерахувати; назвати; пом'янутися (чимось)

97. ВИВЧЕННЯ І ЗНАЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (NAUKA I ROLA JĘZYKÓW OBCYCH)

Nauka języków obcych nie jest łatwa. Opanowanie gramatyki i słownictwa zazwyczaj zajmuje kilka lat. Trudnym zadaniem również jest przyzwyczaić się do wymowy i pozbyć się akcentu.

Dzisiaj większość osób zna język angielski i potrafi się w nim porozumieć. Jest to szczególnie ważne ze względu na procesy globalizacyjne, zachodzące we współczesnym świecie. Dużo podróżujemy, poznajemy nowych ludzi, dzięki Internetowi mamy możliwość komunikowania się bez względu na odległość. Znajomość — w większym lub mniejszym stopniu — jednego wspólnego języka ułatwia taką komunikację.

Języki słowiańskie są powszechnie uważane za dość trudne. Mają specyficzny system fonetyczny oraz skomplikowaną gramatykę. Szczególnie trudna jest nauka takiego języka dla osoby, której językiem ojczystym jest angielski, niemiecki, hiszpański lub inny język o całkowicie odmiennej strukturze. Dużo obcokrajowców nadmienia, że Polacy często mówią zbyt szybko, a polskie słówka zawierające dużo spółgłosek są trudne do przeczytania.

Podobnie jest z językiem ukraińskim. Zasady gramatyki są liczne i skomplikowane, a ponadto mają dużo wyjątków, które trzeba wkuć. Dobrze mają osoby, których językiem ojczystym jest jeden z języków słowiańskich — są do tego przyzwyczajeni i nawet się nad tym nie zastanawiają!

Dlatego też łatwiej jest nauczyć się któregoś z języków słowiańskich wtedy, gdy już posługujesz się jednym z nich. Co prawda, uważać trzeba na tak zwanych "fałszywych przyjaciół tłumacza" — wyrazy, które brzmią podobnie w językach spokrewnionych, ale często mogą określać zupełnie inne rzeczy lub zjawiska.

Dobrze wiemy na przykład, że po polsku na dywanie nikt nie siedzi — na nim można położyć się na podłodze. Jednak po ukraińsku to słowo oznacza po prostu sofę.

W Polsce sklepy są wszędzie — chodzimy tam na zakupy. Ukrainiec może się zdziwić: w jego języku jest to odpowiednik polskiego „grobowiec".

Słownictwo do tekstu

słownictwo — лексика
szczególnie — особливо
zazwyczaj — зазвичай
możliwość — можливість
poznawać — знайомитися
języki słowiańskie — слов'янські мови
ze względu na — з огляду на
zachodzić — відбуватися, мати місце
powszechnie — зазвичай; поширено
skomplikowany — складний
wkuć — зазубрити
język ojczysty — рідна мова
nadmieniać — зазначати
posługiwać się — користуватися, використовувати, послуговуватися
spokrewniony — спорідненний
opanować — опанувати, розібратися
spółgłoski — приголосні
odległość — відстань
akcent — наголос; акцент
przyzwyczaić się — звикнути
brzmieć — звучати
zbyt — надто
wspólny — спільний
większość — більшість
współczesny — сучасний
dzięki (czemuś) — завдяки (чомусь)
w większym/mniejszym stopniu — більшою/меншою мірою
na przykład — наприклад
położyć się — лягти
wszędzie — скрізь
zdziwić się — здивуватися
odpowiednik — відповідник

РОЗДІЛ IV (ROZDZIAŁ IV) ПИСЬМОВІ ВПРАВИ (ĆWICZENIA PISEMNE)

98. Резюме (CV)
99. Оголошення (Ogłoszenie)
100. Есе (Esej)

98. РЕЗЮМЕ (CV)

CURRICULUM VITAE

	Imię i nazwisko: Anna Szczykutowicz
	Data i miejsce urodzenia: 05.05.1990 w Warszawie
	Adres zamieszkania: ul. Świętego Wawrzyńca 15/3 Warszawa
	Tel. dom.: (022) 7569483
	Tel. kom.: +48 503 999 567
	e-mail: annaszczykutowicz@gmal.com

Wykształcenie:
2011–2013 — Studia magisterskie:
lingwistyka stosowana, Uniwersytet Warszawski
2008–2011 — Studia licencjackie: filologia angielska, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
2006–2008 — Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego w Warszawie, klasa o profilu humanistycznym.
Kursy, szkolenia:
2012 — prawo jazdy kategorii B.
2009 — 2010 roczne stypendium Erasmus na Uniwersytecie w Dublinie.
Doświadczenie zawodowe:
Od roku 2011 praca w «Biurze tłumaczeń Lingwo» (tłumaczenia pisemne ogólne oraz specjalistyczne).
2008–2010 praca na stanowisku lektora języka angielskiego w szkole językowej.
Dodatkowe umiejętności:
Jestem otwarta i towarzyska. Umiem pracować pod presją czasu, jestem dobrze zorganizowana. Znam się na obsłudze komputera.
Zainteresowania:
Muzyka klasyczna, literatura, fotografia.

Słownictwo do tekstu
zamieszkanie — проживання
wykształcenie — освіта
humanistyczny — гуманітарний
studia licencjackie — бакалаврат
studia magisterskie — магістратура
szkolenie — тренінг
biuro tłumaczeń — перекладацьке бюро
umiejętność — вміння, знання, навик
zainteresowania — зацікавлення
dodatkowy — додатковий
liceum ogólnokształcące — загальноосвітній ліцей
klasa — клас
prawo jazdy — права (на керування автівкою)
szkoła językowa — мовна школа
znać się (na czymś) — знатися (на чомусь)
zawodowy — професійний
doświadczenie — досвід
roczny — річний

99. ОГОЛОШЕННЯ (OGŁOSZENIE)

Przykład 1

Wykład otwarty

Dnia 30.11.

w Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego odbędzie się otwarty wykład profesora Jana Nowaka pt. „Globalizacja: nowe możliwości czy nowe wyzwania"?

Wstęp na wykład jest otwarty pod warunkiem wcześniejszej rejestracji. Link do rejestracji mogą Państwo znaleźć na stronie Facebook Samorządu Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Proszę pamiętać, aby podczas rejestracji podać swój numer telefonu — zadzwonimy do Państwa dzień przed wykładem z prośbą o potwierdzenie przybycia.

Dziękujemy i czekamy na Państwa w piątek!

Samorząd Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego

Przykład 2

Poszukujemy mieszkania

Młoda para poszukuje jednopokojowego mieszkania najlepiej w centrum miasta. Kilka słów o nas:
Agnieszka, 23 lata, studiuje filologię niemiecką na Uniwersytecie Warszawskim;
Adam, 26 lat, pracuje jako programista.
Nie mamy dzieci ani zwierząt domowych.
Nie lubimy głośnych imprez.
Szukamy przestronnego mieszkania z balkonem.

Potrzebujemy: pralki, suszarki, lodówki, minimum mebli.
Cena do ustalenia.

Kontakt: 695 333 496
Adam Berkowski

Przykład 3

Hotel „Nad Wisłą" poszukuje osoby na stanowisko „koordynator ds. rezerwacji hotelowych".
Zadania:
- sprawowanie kontroli nad procesem rezerwacji;
- rekrutacja i selekcja konsultantów ds. obsługi klienta.

Wymagania:
- znajomość j. angielskiego na poziomie B1
- umiejętność obsługi komputera
- prawo jazdy kategorii B będzie dodatkowym atutem.

Oferujemy:
- umowę o pracę po miesięcznym okresie próbnym;
- stabilne zatrudnienie;
- atrakcyjne wynagrodzenie;
- możliwość rozwoju osobistego,

Osoby zainteresowane prosimy o przesyłanie CV oraz listu motywacyjnego na adres: nadwisla@wroc.pl.

Słownictwo do tekstu
wykład otwarty — відкрита лекція
wyzwanie — виклик
pod warunkiem — за умови
wcześniejszy — той, що відбувся раніше; попередній
samorząd studentów — студентське самоврядування
prośba — прохання
potwierdzenie — підтвердження
przybycie — прибуття
ustalić — визначити
stanowisko — посада
ds. (do spraw) — у справах (скорочення)
selekcja — відбір
sprawować kontrolę — здійснювати контроль
wizerunek — імідж; образ
wymagania — вимоги
atut — перевага
zatrudnienie — працевлаштування
wynagrodzenie — зарплата, платня; винагорода
okres próbny — випробувальний термін
rozwój osobisty — особистий розвиток

100. ЕСЕ (ESEJ)

- **Есе** — це жанр філософської, літературно-критичної, історико-біографічної, публіцистичної прози, що поєднує підкреслено індивідуальну позицію автора з невимушеним, довільним викладом, орієнтованим на розмовну мову.

Характерні риси:

- розглядається конкретна тема або питання;
- містить індивідуальні враження та міркування на тему;
- в есе розкриваються особистість автора, його світогляд, думки та почуття;
- може мати філософський, історико-біографічний, публіцистичний, літературно-критичний, науково-популярний та навіть белетристичний характер.

Мовні засоби для написання есе

1. Формулювання теми

zgodnie z — згідно з, відповідно до
niektórzy uważają — дехто вважає
na początku, na wstępie — спочатку
przede wszystkim — передусім
po pierwsze, po drugie — по-перше, по-друге
na przykład — наприклад
moim zdaniem — на мою думку
ponadto — також, крім цього, а ще
oprócz tego — окрім цього

2. Контраргументи

z jednej strony, z drugiej strony — з одного боку, з іншого боку
w odróżnieniu od — на відміну від
nie tylko — не лише
bez względu na — незважаючи на
chociaż — хоча, але
pomimo tego że — незважаючи на те, що
wbrew temu że — всупереч тому, що

3. Підсумок

podsumowując, w ramach podsumowania — підсумовуючи
reasumując — резюмуючи
na zakończenie — насамкінець

ДОДАТОК

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ (DEKLINACJA RZECZOWNIKÓW: TABELA PODSUMOWUJĄCA)

	Liczba pojedyncza		
	Rodzaj męski	**Rodzaj żeński**	**Rodzaj nijaki**
M	**-Ø** (*kot*); **-a** (*mężczyzna*)	**-a** (*kawa*); **-i** (*gospodyni*); **-Ø** (*noc*)	**-o** (*okno*); **-e** (*morze*); **-ę** (*imię*); **-um** (*muzeum*)
D	**-a** АБО **-u**; **-y** або **-i** (*mężczyzna — mężczyzny*)	**-y** (*noc — nocy*); **-i** (після **k, g** і м'яких пригол.: *droga — drogi*)	**-a** (*słońce — słońca*)
C	**-owi** (*Adam — Adamowi*); **-u** (*pan — panu*); **-y, -i, -ie** або **-e** (*poeta — poecie*)	**-ie** (після **b, p, m, n, w, f:** *mama — mamie*); **-i** (*Grecja — Grecji*); **-y** (*noc — nocy*) **-e** (*Polska — Polsce*); **іменники на -i = називний**	**-u** (*dziecko — dziecku*)
B	*істоти*: **-a** (*kot — kota*); *неістоти* **= називний**	**-ę** (*kobieta — kobietę*); **-Ø** (*noc, krew, miłość*)	**= називний**
N	**-em** (*sufit — sufitem*); **-iem** (після **k, g** і м'яких: *Polak — Polakiem*); **-ą** (*poeta — poetą*)	**-ą** (*cisza — ciszą*)	**-em** (*kino — kinem*); **-iem** (після **k, g** і м'яких: *biurko — biurkiem*)

	Liczba pojedyncza		
	Rodzaj męski	**Rodzaj żeński**	**Rodzaj nijaki**
Ms	**-u** (після **k, g, ch, h**: *kiosk — w kiosku* та після м'яких і **c, dz, cz, dź, sz, ż, rz**: *mecz — o meczu*); **-ie** (після **b, p, m, n, w, f, s, z**: *klub — w klubie*); **-e** (після **t, d, st, zd, sł, r, ł**: *stół — na stole*)	**-e** (після **k, g, ch, h**: *Polska — o Polsce*, після **t, d, st, zd, sł, r, ł**: *gwiazda — o gwieździe*); **-y** (після **c, dz, cz, dź, sz, ż, rz**: *władza — o władzy*); **-i** (після м'яких: *ciocia — o cioci*); іменники на **-i = називний**	**-u** *jabłko — w jabłku*
W	**-e** (після твердих: *brat — bracie*); **-u** (після м'яких, функціонально м'яких та **k, g, ch**: *człowiek — człowieku*); **-o** (після деяких твердих приголосних: *tata — tato*), а також в іменниках чоловічого роду, що закінчуються на **-a** в називному відмінку (*mężczyzna — mężczyzno*)	**-o** (після твердих: *mama — mamo*); **-u** (у зменшувально-пестливих формах, а також після м'яких: *babcia — babciu*); **-i** (іменники жіночого роду на **-i** зберігають свою форму: *Pani, sprzedawczyni*; також це закінчення мають деякі іменники, що закінчуються на м'які приголосні: *radość — radości*); **-y** (після функціонально м'яких: *noc — nocy*)	**= називний**

	Liczba mnoga			
	Rodzaj męski r. o.	**Rodzaj męski r. n.**	**Rodzaj żeński**	**Rodzaj nijaki**
M	**-owie** (*mąż — mężowie*); **-i** (*student — studenci*) **-y** (іменники на **-ec, -ca, k, g, r**) *aktor — aktorzy*; **-e** (після м'яких та функціонально м'яких, а також в іменниках на **-anin, -an, -ans**: *gość — goście*)	**-y** (*zeszyt — zeszyty, dom — domy*); **-i** (після **k, g**: *kark — karki*); **-e** (після м'яких та функціонально м'яких приголосних, а також **p** і **b**: *jastrząb — jastrzębie, klucz — klucze*)	**-y** (після твердих та **cz** і **sz**: *żona — żony, mysza — myszy*); **-i** (після **k, g** та деяких м'яких: *książka — książki*); **-e** (після деяких м'яких та **c, dz, dź, ż, rz**: *noc — noce*, а також після **w**: *cerkiew — cerkwie*). До цієї групи належать іменники на **-i** (*gospodyni — gospodynie*)	**-a** (*okno — okna, muzeum — muzea*)

	Liczba mnoga			
	Rodzaj męski r. o.	**Rodzaj męski r. n.**	**Rodzaj żeński**	**Rodzaj nijaki**
D	**-ów** (після твердих, деяких м'яких і функціонально м'яких, а також у іменниках, що у називному множини мають закінчення **-owie**: *mąż — mężów, ojciec — ojców* — *ojców*); **-y** (після деяких функціонально м'яких: *malarz — malarzy*,). **-i** (після м'яких та в іменниках на **b, p, w**: *gość — gości, gołąb — gołębi*). **-Ø** (*mężczyzna — mężczyzn*)		**-Ø** (після твердих приголосних, а також в іменниках жіночого роду на **-i**: *żona — żon, okno — okien*); **-ów** (в іменниках на **-um**: *muzeum — muzeów*); **-i** (після **k, g** і м'яких: *kawiarnia — kawiarni*); **-y** (після функціонально м'яких: *noc — nocy, mysz — myszy*)	
C	**-om** (*kobietom, nocom, matkom, ojcom*)			
B	**= родовий**	**= називний**	**= називний**	**= називний**
N	**-ami** (*kino — kinami, droga — drogami, chłopak — chłopakami*)			
Ms	**-ach** (*sklepy — w sklepach, drogi — na drogach, muzea — o muzeach*) Винятки: Niemcy — w Niemczech, Węgry — na Węgrzech, Włochy — we Włoszech			
W	**= називний**			

Серія «Нова школа»
(серія заснована у 2015 р.)
Довідкове видання

Русіна Ольга Володимирівна
100 ТЕМ. ПОЛЬСЬКА МОВА

Науковий редактор *І. О. Шевченко*
Коректори *С. В. Бондаренко, К. Д. Білик*
Технічний редактор *Р. А. Абдуллін*
Дизайн обкладинки *О. І. Панченко*
Комп'ютерне макетування *М. О. Внукова*

Підписано до друку 03.06.2018. Формат 84×108/32.
Папір газетний. Гарнітура Шкільна.
Ум. друк. арк. 8,04.

Виготовлено у друкарні ПП «Модем»,
61052, м. Харків, вул. Восьмого Березня, 31.
Тел. (057) 758-15-80

ПП «АССА»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
та розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4024 от 28.03.2011

З питань оптових поставок звертатися:
Видавництво «АССА»
www.acca.ua
Тел.: +38 (068) 767-77-67
E-mail: info@assa.kh.ua

Нова школа

ЕКСПРЕС-ДОПОМОГА

100 тем

- Затверджених
- Необхідних
- Обов'язкових

- Найважливіші теми зі шкільного курсу.
- Одна тема за 5 хвилин! Підготовка до ДПА, ЗНО, контрольної або самостійної роботи.
- Одна тема — з одного погляду.
- Тільки найнеобхідніша теорія з прикладами.
- Для учнів, студентів, вчителів, батьків.

Серія представлена довідниками з предметів

- Українська мова
- Українська література
- Історія України
- Математика
- Алгебра
- Геометрія
- Хімія
- Біологія
- Фізика
- Інформатика
- Всесвітня історія
- Географія
- Англійська мова
- Англійська мова. Граматика
- Англійська мова. Розмовні теми
- Німецька мова
- Польська мова

Експрес-курс підготовки до ЗНО

- Усі теми в таблицях і схемах
- Тільки необхідна теорія з прикладами
- Тренувальні тести у форматі ЗНО
- Гарантія відмінного результату

АССА
ВИДАВНИЦТВО
ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН
www.acca.ua
ISBN 978-617-7385-72-0